Ազգ
Azg

29 ՅՈՒՆԻՍ 2007 ՈՒՐԲԱԹ 121 (3773)

Ադրբեջանցի մտավորականների այց Երեւան եւ Ստեփանակերտ

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն այսօր ընդունել է մշակույթի եւ գիտության հայ եւ ադրբեջանցի մի խումբ գործիչների, ովքեր Ռուսաստանում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի դեսպանների միջոցով ստանալով երկու երկրների նախագահների աջակցությունը՝ նախաձեռնել են մեկօրյա համատեղ այց Ստեփանակերտ-Երեւան-Բաքու երթուղով: Ռոբերտ Քոչարյանը ողջունել է նրանց ձեռնարկն ասելով, որ շփումների հաստատումը եւ դրանով իսկ երկու հասարակությունների միջեւ վստահության մթնոլորտի ձեւավորումը լավ նեցուկ կլինի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: Հյուրերը նախագահի հետ զրուցել են հայ եւ ադրբեջանական հասարակությունների միջեւ շփումներ ստեղծելու անհրաժեշտության եւ դրա իրականացման ուղիների մասին: Ադրբեջանցի մտավորականների խումբով, երկու ժողովուրդների միջեւ հանդուրժողականություն սերմանելու համար անհրաժեշտ է վերահաստատել հայ եւ ադրբեջանցի ավագ սերնդի ներկայացուցիչների երբեմնի բարեկամական եւ գործընկերային փոխհարաբերությունները՝ այդ շփումներին մասնակից դարձնելով նաեւ երիտասարդ սերնդին: Ռոբերտ Քոչարյանին հյուրընկալվելուց հետո խումբը մեկնել է Բաքու՝ հանդիպելու Իլհամ Ալիեւին: Մինչ այս նրանց ընդունել էր նաեւ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը:

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Հայաստանի ազգային գրադարան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

ԱՄՆ Կոնգրեսը ՀՀ-ում «Ազատության» հեռարձակման համար ավելին կվճարի՞

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Կառավարության Ազգային ժողով ներկայացրած երկու՝ «Պետական տուրքի մասին» եւ «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» օրինագծերում փոփոխությունների առաջարկները բուռն քննարկման առարկա են դարձել արդեն երկու օր նախ խորհրդարանի միջանցքներում, ապա դահլիճում, բնականաբար, համապատասխան արձագանք գտնելով լրատվամիջոցներում: Ընդդիմության տեսանկյունից փոփոխություններն առաջարկվել են «Ազատություն» ռադիոկայանի գործունեությունը Հայաստանում դադարեցնելու համար: Իշխանական թեւը, ե՛ւ խորհրդարանական մեծամասնության, ե՛ւ արդարադատության նախարար Գեւորգ Դանիելյանի դեմքով, հեռարձակման ոլորտում տեսական փաղափականության հստակեցման եւ ոլորտի կարգավորման փորձ է համարում առաջարկվող փոփոխությունները:

Ծայրահեղ հակադիր գնահատականներն արտահայտվեցին նույնքան ծայրահեղ ձեւակերպումներով խորհրդարանական ե՛ւ մեծամասնության, ե՛ւ փոքրամասնության ներկայացուցիչների խմբում: «Ժառանգություն» խմբակցության անդամ Ստյոփան Սաֆարյանը «Ազատություն» ռադիոկայանի աշխատանքը Հայաստանի տարածքում եւ հանրության տեղեկացման կտրվածքում գնահատեց բացառիկ, որտեղ ասածի ապացույց ոչ ավել-ոչ պակաս հավելեց. «Ժառանգություն» կուսակցության նախընտրական արշավը ոչ միայն, սակայն հետեւողականորեն լուսաբանեց «Ազատություն» ռադիոկայանը եւ տեսնում ենք արդյունքը՝ մենք ներկա ենք խորհրդարանում»:

Տես էջ 2

Համաճարակաբանները նախազգուշացնում են, համենայն դեպս...

Առողջապահության նախարարության պետական հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային տեսչության պետի տեղակալ **Մարիետա Բասիլիսյանը** եւ վարակիչ եւ ոչ վարակիչ հիվանդությունների համաճարակաբանության բաժնի պետ **Լիլիթ Ավետիսյանը** պահածոյացման սեզոնից ու շոգերի սաստկանալուց առաջ երեկ լրագրողների միջոցով կրկին փորձում էին նախազգուշացնել բնակչությանը՝ նախ՝ հրաժարվել ձմռան համար միրգ ու բանջարեղեն բանկաների մեջ պահեստավորելու վաս ավանդույթից, եւ հետո՝ ինչպես գարնան դեմ, սունկ չհավաքել անտառներից, սնամերձերից, դաշտերից, ինչքան էլ փորձված աչք ունենաս ու վարպետ համարես քեզ:

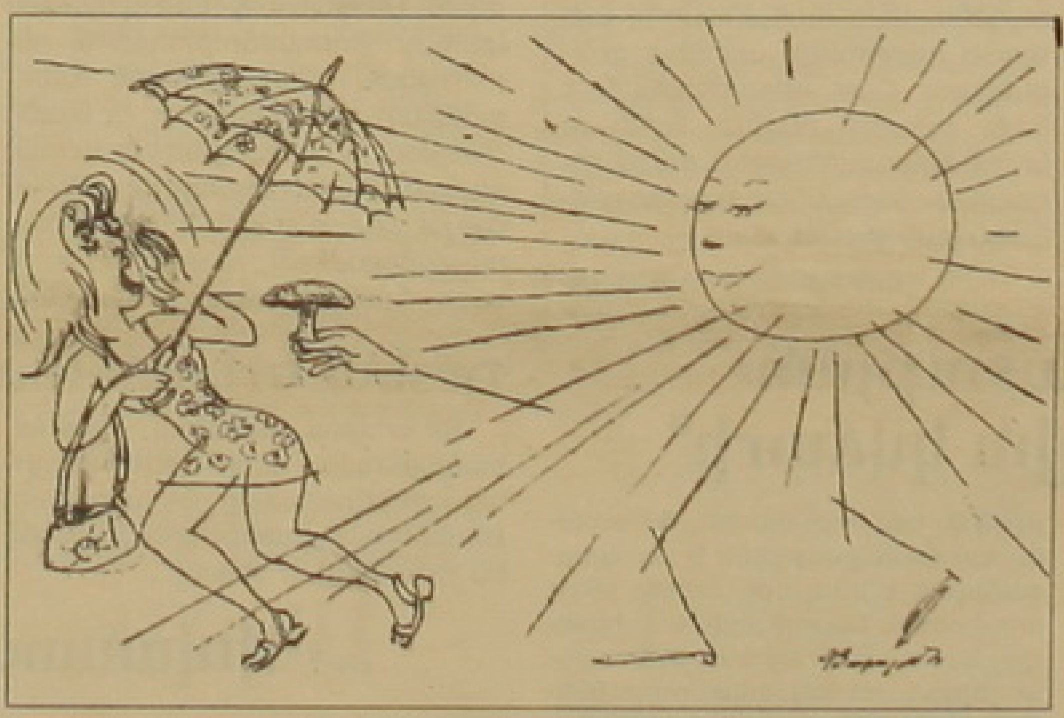

Ուտելի սնկերից շատերը երկվորյակ նմանակներ ունեն, եւ բացի այդ նրանց կողքին աճած մի թունավոր սնկից իրենք եւս կարող են թունավորվել: Ապացույցն ամեն տարի արձանագրվող դեպքերն են: Սնկային թունավորումների ալիքը ընդամենը մի քանի օր առաջ տարածվեց նաեւ Վանաձորում: Բարեբախտաբար, 21 թունավորվածներից ոչ ոք լուրջորեն չտուժեց:

Տես էջ 3

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

Թուրքական զորքերի Հյուսիսային Իրաք ներխուժմանը դեմ է նաեւ Չինաստանը

Հունիսի 27-ին թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Յաշար Բույուքանըթը վերստին կրկնել էր PKK-ի հենակետերի ոչնչացման համար Հյուսիսային Իրաքում ռազմական գործողություններ ծավալելու անհրաժեշտության վերաբերյալ իր կարծիքը եւ դա հիմնավորել հետեւյալ կերպ. «Նույնիսկ մեր դաշնակիցների մեջ կան երկրներ, որոնք ուղղակի կամ անուղղակի աջակցում են PKK-ին»:

ԱՄՆ-ն ու Եվրամիությունը պաշտոնական բազմաթիվ հայտարարություններով անընդունելի են համարել թուրքական զորքերի ներխուժումը Հյուսիսային Իրաք: Հունիսի 28-ին արտգործնախարարության հայտարարությամբ նրանց է միացել նաեւ Չինաստանը: Հայտարարության մեջ, թուրքական հանրային հեռուստատեսության վկայությամբ, մասնավորապես ասվում է. «Վերջին օրերին մտահոգությամբ տեղեկանում ենք, որ Թուրքիան զորքեր է կուտակում Իրաքի սահմանին եւ պատրաստվում է ռազմական գործողություններ իրականացնել Հյուսիսային Իրաքի քրդական շրջանում: Չինաստանի կառավարությունը պաշտպանում է Իրաքի անկախության եւ ինքնիշխանության ու տարածքային ամբողջականության»:

Թեեւ թուրքական հեռուստատեսությունը չի մեկնաբանել Հյուսիսային Իրաքի վերաբերյալ Չինաստանի արտգործնախարարության հայտարարությունը, սակայն դա պետք է վերագրել միջինարեւելյան քաղաքականությունն ակտիվացնելու պաշտոնական Պեկինի պատրաստակամությանը, որն, ինչ խոսք, կխթանի վերջինի հետագա ներթափանցումը Անդրկովկաս:

Հ. Չ.

AXA-ին պահանջագիր ներկայացնելու վերջնաժամկետը հոկտեմբերի 1-ն է

Այսօրվանից **«Ազգ»** եւ «Երկիր» թերթերում կսկսի լույս տեսնել Կալիֆոռնիայի կենտրոնական շրջանի դատարանի հայտարարությունը ֆրանսիական AXA ապահովագրական ընկերության դեմ հարուցված գործի («Քյուրքչյանն ու Ուզունյանն ընդդեմ Ախայի») վերաբերյալ: Ինչպես բազմիցս նշել ենք մեր թերթում, 1915 թ. ցեղասպանությունից առաջ բազմաթիվ հայեր ապահովագրական գումարներ են ունեցել այդ ընկերությունում, որոնք մնացել են անհատույց: Այժմ, շնորհիվ ամերիկահայ փաստաբաններ Վարդգես Եղիայանի, Մարկ Կիրակոսի եւ Բրայըն Կաբատեկի հետապնդումների, Ախան պատրաստ է ավանդատուների ժառանգներին եւ ֆրանսահայ կազմակերպություններին փոխհատուցել ընդհանուր՝ 17,5 մլն դոլար գումար:

Պահանջատերերը պետք է **«Ազգի»** ներկա համարի 3-րդ էջում լույս տեսած հայտարարության մեջ նշված կայքէջում փնտրեն իրենց անունները եւ համապատասխան ձեւով ներկայացնեն պահանջագիր ամերիկյան դատարանին՝ մինչեւ 2007 թ. հոկտեմբերի 1-ը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Համո Սահյանի հիշատակին

Հայ մշակույթի, հայ գրականության մեծերին նորից գտնելու ժամանակներ են գալիս գուցե: Ի վերջո, ժողովրդով ու իշխանավորով դարձ ենք կատարում դեպի մեր արմատները, մեր հոգեւոր արժեքները: Այդպիսի դարձի նշան էր երեկ Կասյան 3 հասցեում գտնվող շենքի պատին Համո Սահյանի դիմաքանդակի հանդիսավոր բացումը: «Համո Սահյան» միության (նախագահ՝ Շչորս Դավթյան) նախաձեռնությամբ քանդակագործ Գեսիկ Բաղդասարյանը ստեղծել է բանաստեղծի դիմաքանդակը: Այս կարեւոր իրադարձության հովանավորն է ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր Գագիկ Աբրահամյանը:

Հուշաքանդակի բացման արարողությանը մասնակցում էին Երեւանի մշակույթի շատ ու շատ անվանի ներկայացուցիչներ:

Մ. Ա.

Վաղվա «Ազգ-Մշակույթ» հավելվածը ներկայացնում է

Գիտական հասարակություն եւ բարոյականություն, սկզբունքներ. արվեստաբանության պրոֆեսոր Հենրիկ Հովհաննիսյանը կյանքի այդ խաչմերուկներում: Արծվի Բախչինյանը անդրադառնում է համաշխարհային կինոարվեստում տաղանդավոր հայ ռեժիսոր Ռուբեն Մամուլյանի ունեցած դերին: Համաեվրոպական ճանաչում ունեցող փիլիսոփա, Մոնրեալի եւ Վիեննայի համալսարանների պրոֆեսոր Կարոլիս Քորթյանի արձագանքը Իմմանուել Կանտի «Զուտ բանականության քննադատություն» աշխատության հայերեն թարգմանությանը:

Բացահայտումներ 17-րդ դարի մեծ նկարիչ Կարավաջոյի «Սուրբ Պողոսի կերպակերպումը» կտավի՝ ըստ «ARTnews» ամսագրի, Հ. Ծուլիկյանի նյութում: Արվեստաբան Սվետլանա Սարգսյանի անդրադարձը Մոսկվայում կայացած Զատկական համերգին: Եվ վերջապես, Գոհար Աճեմյանի հարցազրույցը ֆրանսիացի հայագետ Ժան-Պիեռ Մահեի հետ:

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ

«Դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայությունը պաշտոնական այցերի արգելք չէ

Այլապես ՀՀ արտգործնախարար Օսկանյանը չէր ժամանի Ստամբուլ»

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Դեռեւս շարունակում են Թուրքիայի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլի հետ ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հունիսի 25-ին Ստամբուլում «Սեւծովյան տնտեսական համագործակցություն» կազմակերպության գագաթաժողովի շրջանակներում կայացած հանդիպման թուրքական արձագանքները: Դրանցից թերեւս պետք է առանձնացնել Անկարայում գործող Եվրասիական ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնի հայկական ուսումնասիրությունների ինստիտուտի տնօրեն, նախկին դեսպան Օմեր Էնգին Լյութեմի հունիսի 26-ին միեւնույն ինստիտուտի բյուլետենում հրապարակված մեկնաբանությունը եւ հայտնի թուրք լրագրող Ջան Դյունդարի տպավորությունը, որը հրապարակվել է «Միլլիեթի» հունիսի 28-ի համարում:

Երկու դեպքում էլ հեղինակների տեսակետները հստակ շարադրված են, այդ իսկ պատճառով նախընտրում ենք դրանցից առավել կարեւորները նույնությամբ ներկայացնել: Լյութեմը նշում է. «Թեեւ Հայաստանը անդամակցում է «Սեւծովյան տնտեսական համագործակցություն» կազմակերպությանը, սակայն նախագահ Քոչարյանը չմասնակցեց գագաթաժողովին, իսկ ՀՀ արտգործնախարարը դա պատճառաբանել է երկու երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայությամբ: Եթե դա արգելք է պաշտոնական այցերի համար, ապա Օսկանյանը ինչպե՞ս է ժամանել Ստամբուլ: Ի դեպ, հիշեցնենք, որ նախագահ Քոչարյանը 1999 թ. Ստամբուլում մասնակցել էր ԵԱՀԿ-ի գագաթաժողովին: Քոչարյանի Ստամբուլ չգալու պատճառը այստիսի այցին հայաստանյան հասարակության եւ հայկական սփյուռքի բացասական մոտեցումն է: Ցեղասպանության պնդումների եւ հայ-թուրքական սահմանի հարցերի անընդմեջ վերարծարծումը երկրում Թուրքիայի համար անբարենպաստ մթնոլորտ է ստեղծել, ինչի հետեւանքով Հայաստանի նախագահը նախընտրել է չգալ: Մինչդեռ նրա երկիրը շատ լուրջ խնդիրներ ունի Թուրքիայի հետ: Որքան էլ դրա լուծման ճանապարհը բանակցությունները լինեն, Հայաստանը, ելնելով այդ խնդիրները ԱՄՆ-ի եւ ԵՄ-ի ճնշումներով լուծելու համոզմունքից, վերջին շրջանում խուսափում է Թուրքիայի հետ բարձր մակարդակի հանդիպումներից: Հայաստանը լուրջ խնդիրներ ունի նաեւ Ադրբեջանի հետ: Սակայն դրանք չխանգարեցին Օսկանյանին, որ Ստամբուլի գագաթաժողովում առաջ քաշի Ղարաբաղի հայության ինքնապաշտպանության թեզը եւ դրանով արդարացնի Ադրբեջանի տարածքների օկուպացումը»:

Տես էջ 2

Աշխարհի հայ բժիշկները Երեւանում են՝ խթանելու հայրենի երկրում առողջապահության զարգացումը

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Ավելի քան 1500 մասնակիցներ, որոնցից 96-ը՝ ԱՄՆ-ից, 35-ը՝ Կանադայից, 25-ը՝ Իրանից, եւ մինչեւ անգամ Մոզամբիկից, ներկա էին երեկ Երեւանում մեկնարկած Հայաստանում անցկացվող բժշկական համագումարին: Երկրորդ համագումարի առաջին նիստն սկսվեց ժամույի ասուլիսով, որին հաջորդեցին ՀՀ առաջին տիկին Բելլա Քոչարյանի եւ ՀՀ առողջապահության նախարար Հարություն Քուշկյանի ողջույնի ելույթները:

Հիշեցնենք, որ այս համագումարը ամենաերկարատեւ եւ ավանդականը լինելու հայտ կարող է ներկայացնել, քանի որ նրա առաջին նիստը կայացել է 1970 թվականին Լիբանանում: Բժիշկները հետեւողական են եղել իրենց հանդիպումների պարբերականության հարցում՝ վկա են այն 12 հանդիպումները, որ կայացել են 5 տարին մեկ: Համաժողովի կազմակերպիչներից Առողջապահության ազգային ինստիտուտի տնօրեն Դերենիկ Դումանյանը համագումարը համեմատում է հանդիպման հետ, որի շնորհիվ «երեխաներ» են ծնվում: Մեր հարցին, թե նախորդ հանդիպումը ծնունդների առումով ինչ հաջողություններ է արձանագրում, Դ. Դումանյանը նշեց, որ յուրաքանչյուր համագումար փորձի, նորությունների փոխանակման, ծանոթությունների եւ հետագա համագործակցության երաշխիք է: «Օրինակ, նախորդ համագումարից հետո, որ տեղի ունեցավ Հայաստանում 4 տարի առաջ, մեր ինստիտուտում ստեղծվեց ամերիկյան ատամնաբուժական կլինիկա: Դա Կալիֆոռնիայի Հայ բժիշկների ասոցիացիայի եւ «Լիմա» ինստիտուտի նվերն էր: Իսկ այս համաժողովից «երեխա» արդեն իսկ ծնվել է, չնայած այսօր առաջին օրն է: Դա օստեոպարոզի սարքն է, որ նվիրվել է Երեւանի Մոր եւ մանկան առողջության պահպանման գիտահետազոտական կենտրոնին», ասում է Դ. Դումանյանը:

«Մոտ 26 գիտական ուղղություններ ընդգրկված են այս համագումարի աշխատանքների մեջ», ասում է Դերենիկ Դումանյանը: Նա պատմում է նաեւ, որ մասնակցությունից բացի, հազարից ավելի տրակցիկ բժիշկներ եւ գիտնականներ իրենց 500 աշխատությունները հրատարակել են մի գիտական ժողովածուի մեջ: Այդ գիտական հոդվածների լույսընծայումը լուրջ առաջխաղացում է ապահովում տեղական բժշկության մոտեցումների նորացման իմաստով, քանի որ աշխարհում փոխվում է մտայնությունը, թե, ասենք, ուրտաբանական խնդիրների համար բժշկական տեսակետից վիրահատական եղանակն է արդյունավետ, թե՞ կոնսերվատիվը: «Այս համագումարի ժամանակ յուրաքանչյուր ոլորտի գիտական խումբ հնարավորություն կունենա առանձնացված ուսումնասիրել այդ ոլորտի խնդիրները, ասում է զրուցակիցս: Շատ հետաքրքրական է նաեւ հյուրերի համար, քանի որ նրանք հնարավորություն ունեն տեղացի գիտնականների աշխատանքներին ծանոթանալու»:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԱՄՆ Կոնգրեսը ՀՀ-ում «Ազատության» հեռարձակման համար ավելին կվճարի՞

1-ին էջից

Հանրապետական Արմեն Աշոտյանն էլ, հակառակը, հայտարարեց. «Միամտություն է կարծել, թե ռադիոն այնքան հզոր է, որ կարող է հանրային կարծիք ձեւավորել մեծ զանգվածների շրջանում: Ռադիոյի դերը գնալով նվազում է: «Ազատություն» ռադիոկայանը փակելու խնդիր կառավարությունը չունի, եթե ունենար, դա կաներ հանրային հեռուստատեսության եւ ռադիոյի խորհրդում՝ առանց այսքան քաշքշուկության ու դժվարությունների»:

Եթե Ստեփան Սաֆարյանը, հանրավի անտեսելով ընտրողների եւ հենց սեփական կուսակցության խորհրդարանում ներկայություն ունենալու համար ջանքերը, գերագնահատեց ռադիոկայանի աշխատանքն ու նպաստը հանրային կարծիքի ձեւավորմանը, ապա Արմեն Աշոտյանն էլ, մոռանալով երկրի գյուղերի մեծ մասում հենց միայն հանրային ռադիոյի հասանելիությունը, որի հաճախականությամբ են հեռարձակվում «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդումները, մեղմ ասած, թերագնահատեց ռադիոկայանի դերը:

Անկախ պատգամավոր Վիկտոր Դալլաքյանի կարծիքով, ներկայացված փոփոխություններով «տնտեսական լծակների գործադրմամբ ձեռնոց է նետվում «Ազատությանը», փորձ է արվում լռեցնելու ազատությունը: Ամերիկյան «Ազատություն» ռադիոկայանը հեռարձակվում է ժողովրդավարության հետ կապված խնդիրներ ունեցող երկրներում, այդ թվում՝ Հայաստանում, եւ ռադիոկայանի փակումը քաղաքական խնդիրներ կառաջացնի»: «Ժառանգություն» խմբակցության ղեկավար Րաֆֆի Հովհաննիսյանն էլ տեղեկացնելով, որ դեմ են քվեարկելու, իր հայտարարությամբ, փաստորեն, ներողություն խնդրելու կոչ արեց խորհրդարանական գործընկերներին. «Եթե ուրիշ ներողություն խնդրող չկա, ես եմ այս ամբիոնից ներողություն խնդրում խոսքի ազատությանը հարված հասցնող օրինագծի համար, որ բերվում է Ազգային Ժողով բնականոն ընթացքը արհամարհելով, ԱԺ դերն ու նշանակությունը նսեմացնելով»: Ի դեպ, խմբակցությունում կարծում են, որ օրինագծերի փոփոխությունները իրականացնելու առնչությամբ նախագահական նստավայրից ճնշումներ են եղել, քանի որ ամռանը ժամանակ Ռոբերտ Քոչարյանը դժգոհել է «Ազատություն» ռադիոկայանի աշխատանքից:

Տասնյակից ավելի վերաբերմունքային հարցերից ու ելույթներից բովանդակությամբ մեծապես տարբերվեց ՀՀ արդարադատության նախկին նախարար Դավիթ Հարությունյանի խոսքը, որն ուղղված էր օրինագծերում տեղ գտած անճշտությունները ու թերի ձեւակերպումները պարզաբանելուն: Հարությունյանը հետաքրքրվեց, թե ինչու է կառավարությունը փորձում երկու մասնավոր ընկերությունների հնարավոր գործարքի ժամանակ պետական գանձել, թե ինչու է հեռուստատեսության եւ ռադիոյի օրենքի փոփոխությունների նախագծում գրված օտարերկրյա ՁԼՄ-ի ազգային ծառայություն, այն դեպքում, երբ Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի օրենքում նման ձեւակերպում չկա, թե ինչպես է սահմանվում հեռարձակող տերմինը եւ որ այդ սահմանումը հույժ անհրաժեշտ է: Արդարադատության ներկայիս նախարար Դանիելյանի պատասխանները քիչ էին առնչվում հարցերին, ինչը փաստեց նաեւ Հարությունյանը. «Պատասխանողը ճիշտ չէր ընկալել հարցերը»:

Իսկ «Պետական տուրքի մասին» օրենքում առաջարկվում է կատարել հետեւյալ լրացումը. «ՀՀ հեռուստառադիոընկերության կողմից օտարերկրյա զանգվածային լրատվական միջոցի ազգային խմբագրության կամ ծառայության հաղորդաշարի, հաղորդումների յուրաքանչյուր բողարկման համար բազային տուրքի 70-ապատիկի չափով պետական տուրք է վճարվում»: «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքներում փոփոխությունն էլ, որ առաջարկվում է կատարել, օրենքի 28-րդ հոդվածում ձեւակերպված է հետեւյալ կերպ. «Հանրային հեռուստառընկերության հաճախականություններով արգելվում է այլ հեռարձակվող կազմակերպությունների գործունեությունը»: Գործող օրենքից հանվում է մեջբերման ավարտը՝ «առանց Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի համաձայնության»:

Եթե առաջին առաջարկը բարձրացնում է Հայաստանի տարածքում արտասահմանյան լրատվամիջոցների հեռարձակման արժեքը, ապա երկրորդը կարող է ենթադրել դրանց հեռարձակման հնարավորություն ընձեռելու կամայականություն՝ դրսեւորման մեծ հավանականությամբ: Սակայն դեռեւս առաջարկի մակարդակում գտնվող փոփոխությունների քննարկման ընթացքում պարզվեց, որ «Ազատություն» ռադիոկայանի եւ Հանրային ռադիոյի միջեւ պայմանագրի ժամկետը լրացել է դեռեւս 2007-ի փետրվարին: Պայմանագրի նորոգման «Ազատություն» ռադիոկայանի բազմաթիվ առաջարկները Հանրային ռադիոխորհրդի նախագահ Արմեն Ամիրյանը մերժել է: Ներկա պայմաններում «Ազատություն» ռադիոկայանի Հայաստանում հեռարձակման ողջ վճարը կազմում է տարեկան 150 հազար, օրինագծում փոփոխության ընդունման դեպքում՝ մեկ օրվա հեռարձակման միայն պետտուրքը կկազմի շուրջ հազար դոլար:

Թերեւս կարելի է ենթադրել, թե մշակված է «Ազատության» հեռարձակումը արգելելու մոտեցում կամ էլ, ասենք, ֆինանսական ավելի շահավետ գործարք կնքելու ցանկություն: Նույնն է նաեւ այն մոտեցումը, որ Հայաստանում «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդումների հեռարձակման համար Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսը կվճարի մինչեւ այժմ վճարած գումարից ավելին:

«Օրինաց երկիր» կուսակցության շարքերը նոսրանում են

«Օրինաց երկիր» կուսակցության վարչության անդամ, «Իրավական աջակցության կենտրոնի» ղեկավար, «Հովհաննես Թումանյան» հայրենակցական միության նախագահ Սուրեն Մամիկոնյանը երեկ հայտարարել է, որ «իր թիմով» (չմանրամասնելով անդամների ստույգ թիվը) դուրս է գալիս կուսակցությունից: Պրն Մամիկոնյանն այդ քայլը պատճառաբանել է, որ ՕԵԿ-ը չի կատարում իր նախընտրական խոստումները... Բողոքարկելով խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները, ՕԵԿ-ը չհրաժարվեց պատգամավորական մանդատներից՝ ժողովրդի մեջ հիմնավորելով «կեղծ ընդդիմություն» լինելու իր մասին գոյություն ունեցող վարկածը», ասել է նա:

Հիշեցնենք, որ մայիսի 12-ին կայացած Ազգային ժողովի ընտրություններում Սուրեն Մամիկոնյանը մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրել էր իր թեկնածությունը թիվ 4 ընտրատարածքում, բայց այդ ընտրատարածքի թեժ պայքարում նրան հաղթել չհաջողվեց: «Օրինաց երկիր» կուսակցության մամուլի ծառայության պատասխանատուներից «Ազգը» փորձեց ճշտել, թե քանի՞ անդամ է կուսակցության շարքերը լքել: Սուսաննա Աբրահամյանն ասաց, որ «Սուրեն Մամիկոնյանը մեր կուսակցության 100 հազարավոր անդամներից մեկն է եղել, որը, այո, այսօր լքել է կուսակցության շարքերը»:

Նյութը պատրաստ էր, երբ խմբագրություն զանգահարեց ՕԵԿ-ի Արաբկիր համայնքի կոորդինատոր Ստյոպա Վարդանյանը ու տեղեկացրեց, որ «մենք ունենք ընդամենը 20 մարզային նախագահներ, որոնցից մեկը Սուրեն Մամիկոնյանն էր, եւ նրա շուրջը չկար մի մեծ խմբավորում, եւ ոչ ոք դուրս չի եկել: Ասեմ, որ կուսակցությունը լքել են միայն Սուրենը եւ իր որդին՝ Արամը»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Ազգի» կայքէջի հյուրը ՀՀ կրթության ու գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանն է

Շոգ ամառվա արձակուրդային սեզոնին քաղաքական կյանքը դադարել է զբաղեցնել հասարակության ու մամուլի միտքը, մանավանդ որ խորհրդարանական «թեժ» ընտրություններից հետո բոլորը հանգստի կարիք են զգում: Սակայն առջեւում ոչ պակաս կարեւոր իրադարձություններն են՝ բուհական ընդունելության քննությունները: Եվ դիմորդները, եւ նրանց ծնողներն ու ուսուցիչները, եւ ավանդական կրկնուսույցները (նրանք համարյա պաշտոնական կարգավիճակ ունեն մեզանում), եւ պարզապես ոլորտի մասնագետները, անկասկած, պարզաբանումների կարիք, բազմաթիվ հարցեր ու հարցադրումներ կունենան, որոնց պատասխանը համակարգի առաջին դեմքից ստանալու հնարավորություն ենք ընձեռում նրանց: Չմոռանանք, որ սպասվում է նաեւ Մատենադարանի ձեռագրերի թվայնացման հետ կապված վիճահարույց խնդիրը:

Այսօրվանից մինչեւ հինգշաբթի, հուլիսի 5-ը, ժամը 16-ը, «Ազգի» կայքէջի հյուրը ՀՀ կրթության ու գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանն է:

Կ. Գ.

Ճշտենք Երեւան-Բաթում գնացքի գները

Մեր երեկվա համարում «Բաթում կարելի է գնալ նաեւ գնացքով» նյութը տարընթերցման տեղիք է տվել «Ազգի» ընթերցողների շրջանում: Գրել էինք, որ գնացքի երկտեղանոց սենյակը (կուպե) արժե 18 հազար 124 դրամ, իսկ չորստեղանոցը՝ 9 հազար դրամ: Ճշտենք՝ վերոհիշյալ ուղեվարձերը վերաբերում են յուրաքանչյուր տոմսին...

«Դիվանագիտական ...

1-ին էջից

Ինչ վերաբերում է Դյունդարին, ապա նա նույնպես անդրադարձել է գագաթաժողովում ՀՀ նախագահ Քոչարյանի բացակայությանը, նշելով. «Նախագահ Քոչարյանը չմասնակցեց պետության ղեկավարների մասնակցությամբ հրավիրված գագաթաժողովին, այլ արտգործնախարարի միջոցով ուղերձ փոխանցեց: Նախորդ առավոտ մի խումբ լրագրողներս Օսկանյանի հետ հանդիպեցինք նախաճաշին: Երեւանյան ճակատում որեւէ նորություն չկա: Ավելին, կարելի է ասել, որ հարաբերությունները նախորդ 3-4 տարիների համեմատ ավելի դժվարին են լինելու: Այս հանգամանքը պետք է բացատրել «զգացմունքային» պատճառներով: «Մեկ ազգ, երկու պետություն» լինելու մղումը, ինչպես նաեւ էներգետիկայի բնագավառում Ադրբեջանի հետ Թուրքիայի հետզհետե զարգացող համագործակցությունը հանգեցնում են թուրքական արտաքին քաղաքականության վրա ադրբեջանական ազդեցության ուժեղացմանը: Օսկանյանին հարցրեցինք, թե ինչ տպավորություն գործեց Հրանտ Դինքի հուղարկավորությանը հնչած «Բոլորս հայ ենք» կարգախոսը Երեւանում: Նա ասաց. «Մեծ անակնկալ էր, շատ զարմացանք եւ ազդվեցինք»: Երկու կողմերում էլ նկատվում է փոխանվստահությունից բխող երկչոտությունը: Հայաստանը պետք է իմանա, որ հարեւանի հետ պետական սահմանները չճանաչելու, նրան «ցեղասպանության» մեջ մեղադրելու, առավել եւս նրա եղբոր հողը բռնագրավելու դեպքում դժվար թե դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատվեն: Դրա համար պետք է պաշտոնապես հայտարարել առկա սահմանները ճանաչելու մասին եւ դուրս գալ Ղարաբաղից: Ի պատասխան դրա, Թուրքիան էլ պետք է բացի Հայաստանի սահմանը, չէ՞ որ չնայած Հունաստանի եւ Բուլղարիայի հետ ժամանակին առաջացած ճգնաժամերին, նա սահման չէր փակել»:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ժե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010 Հանրապետության 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN /phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Հերթական փափուկ բարձը «ֆիրդուսցիների» գլխի տա՞կ

Փոխքաղաքապետները խոստացան, որ շուտով կգործի սեփականաշնորհման հանձնաժողովը

Երբ հունիսի 26-ին Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանում անհայտ ժամանակով եւս մեկ անգամ հետաձգվեց 33-րդ թաղամասի կամ հայտնի Ֆիրդուսնոցի գործը, բնակիչները դատարանի բակից հեռացան այն վճռականությամբ, որ յուրաքանչյուր հինգշաբթի կառավարության առջեւ բարձրաձայնելու են իրենց խնդրի մասին: Երեկ կառավարության շենքի առջեւ Ֆիրդուսի թաղամասի բնակիչների հետ նորից հավաքվել էին Հյուսիսային պողոտայի, Բուզանդի, Դալմայի այգիների բնակիչները եւ հիմնականում պահանջում էին իրենց սեփականության իրավունքի ճանաչում:

«Վարչապե՛տ, պատասխանի՛ր» վրդովված վանկարկող ցուցարարները վարչապետից պատասխան էին ակնկալում իրենց «կորցրած», իսկ մյուս մասը «կորցնելիք» տների համար: Վարչապետին կանչող բնակիչների մոտ մեկժամյա վանկարկումները կարծես զորեղ էին: Վերջապես կառավարության փափուկ անկյուններից դուրս եկան բնակիչների հետ «շփվելու» պատրաստ պետության ներկայացուցիչները, այս անգամ ավելի ներկայացուցչական խմբով՝ փոխքաղաքապետներ Կամո Արեյանն ու Կարեն Դավթյանը, ինչպես նաեւ քաղաքապետարանի ԾԻԳ-ի պետ Ռոբերտ Հարությունյանը (քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը արձակուրդում է): Վերջապե՛ս: Բնակիչները կարծում են, որ վարչապետի հրահանգով է պայմանավորված պաշտոնական եռյակի հանդիպումը բնակիչների հետ:

Բնակիչները շրջապատեցին իշխանավորներին եւ սկսվեց հարցերի տարափը՝ «Ինչո՞ւ չեք սեփականաշնորհում մեր ունեցվածքը: Ինչո՞ւ չեք կազմում արդեն երկար ժամանակ խոստացված սեփականաշնորհման հանձնաժողովը: Ինչո՞ւ չեք կասեցնում գործընթացը մինչեւ սեփականաշնորհման հարցի լուծումը: Մենք տարածքի 71 սեփականատերերով դատարանում վիճարկում ենք կառավարության որոշումը բացառիկ գերակա հանրային շահի մասին, բայց դրան զուգահեռ տարածքում պայմանագրերի կնքման գործընթացն է ընթանում: Ինչ երաշխիքներ կան այդ պայմանագրերի համար, չէ՞ որ դատարանը դեռ վճիռ չի կայացրել: Պետությունը ի՞նչ երաշխիքներ է տալիս կնքված պայմանագրերի չկասեցման դեպքում»: Այս հարցերի տերերը «Ֆիրդուսցիներն» էին: Հյուսիսային պողոտայի նախկին բնակիչները փորձում էին պարզել, թե երբ պիտի փոխհատուցում ստանան իրենց կորցրած սեփականության համար, ե՞րբ պիտի վերանայեն նախկինում կնքված ոչ արդարացի պայմանագրերը: Պետական այրերը փորձում էին հնարավորինս բավարարել բնակիչների հարցերը: Համենայնդեպս, բնակիչները փոխքաղաքապետ Կարեն Դավթյանից կարողացան ճշտել, որ «Ֆիրդուսցիներին» խոստացված հանձնաժողովը շուտով կսկսի աշխատել (այդ մասին նա մեկ անգամ էլ էր խոստացել նույն կառավարության շենքի մոտ դեռ երեք շաբաթ առաջ): Ինչեւէ: Ըստ պարոն Դավթյանի, հանձնաժողովի վերջնական կազմը մոտ երկու շաբաթից կսկսի աշխատել եւ յուրաքանչյուր գործ առանձին կքննարկվի ու որոշում կկայացվի:

Մեկ կարեւոր հանգամանք եւս, որին 33-րդ թաղամասի բնակիչները ցանկանում են հավատալ: Փոխքաղաքապետ Կարեն Դավթյանը խոստացավ կասեցնել իրացման գործընթացը՝ մինչեւ հարցերի կարգավորումը: ԾԻԳ-ի պետ Ռոբերտ Հարությունյանն արդեն տեղում սկսեց անհատական մոտեցում ցուցաբերել բնակիչներին: Որոշ բնակիչների հետ նույնիսկ պայմանավորվեց նրանց հարցերը իր կաբինետում առանձին լսելու: Փոխքաղաքապետ Կամո Արեյանն էլ, մեր տպավորությամբ, հարցին այնքան էլ լավ չտիրապետելու պատճառով, անընդհատ օգնության էր կանչում Ռոբերտ Հարությունյանին: Հյուսիսային պողոտայի բնակիչները ոչ մի ակնկալիք չունենալով այս եռյակի խոստումներից, շարունակում էին վանկարկել՝ «Վարչապե՛տ, վարչապե՛տ»: Իսկ դեռ բնակարանները չկորցրած ֆիրդուսցիները ավելի հավատով էին լցված իշխանավորների նկատմամբ եւ խնդրում էին մնացածներին լուռ մնալ, որպեսզի կարողանան լսել Կարեն Դավթյանի պատասխանները, որը համոզում էր ցուցարարներին, որ մի քիչ համբերեն: «Կոնդի ժողովուրդը տասնյակ տարիներ է սպասել, դուք մի քանի շաբաթ չե՞ք ուզում համբերել: Եթե ուզում եք իմանալ, կոնդեցիների իրավունքները վաղուց էին ոտնահարվել: Տասնյակ տարիներ առաջ նրանցից վերցրել են իրենց փաստաթղթերը, իսկ ձեզ ընդամենը չեն թույլատրել սեփականացնել ձեր ունեցվածքը: Համբերեք»: Բնակիչներից մեկն էլ փորձեց հակաճառել՝ «Եթե մեր իրավունքները ավելի կարճ ժամանակ են ոտնահարվում քան կոնդեցիներինը, դա չի նշանակում, որ դեռ ժամանակ կա մեր իրավունքները էլի ոտնահարելու, մինչեւ հասնենք կոնդեցիներին»:

Մոտ երկու ժամ տեւած ցույցը կամաց-կամաց հանդարտվեց: Բնակիչները թափահարելով ձեռքերը՝ հեռացան, սպասելով խոստումների կատարմանը մինչեւ մյուս հինգշաբթի:

Գ. Գ.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՔՍԱ

Քյուրքչյանն ու Ուզունյանն ընդդեմ Աքսայի

Kyurkjian, et. al, v. AXA, S. A., et. al., Case No: CV 02-01750 and Ouzounian, et. al., v. AXA, S. A., et. al., Case No: CV 05-02596 (Collectively, the «Actions»), in the United States District Court, Central District of California, (the «Court»)

Բոլոր նրանք, ովքեր ԱՔՍԱ-ի մոտ ապահովագրություն ունեցող անձանց ժառանգորդներն են եւ շահագրգռված են հայց ներկայացնել վերոնշյալ դատերի կապակցությամբ, կարող են ԱՔՍԱ-ի ապահովագրյալների ցանկը ուսումնասիրել դիմելով

www.armenianinsurancesettlementAXA.com

ինտերնետային կայքին:

Հայցի դիմումը եւ այն լրացնելու կարգը տրված է անգլերենով եւ հայերենով: Հայցի դիմումը պատվիրված փոստով ուղարկել Կարգավորման Հիմնադրամի Խորհրդին ոչ ուշ քան 2007 թ. նոյեմբերի 1, հետեւյալ հասցեով՝

Kurkjian and Ouzounian v. AXA
Settlement Administrator
AXA Settlement Claim Fund
900 Wilshire Blvd, Suit 614
Los Angeles, CA 90017
U.S.A.

Բոլոր դիմումները, որոնք նշված ժամկետից ուշ թվական կկրեն ծրարների վրա, հաշվի չեն առնվելու:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏՈՒՄ

Սահմանվել են ճանապարհային երթեւեկության նոր նշաններ

Կառավարության հաստատած ճանապարհային երթեւեկության նոր կանոններով

Ճանապարհային ոստիկանության պետ **Իշխան Իշխանյանը** երեկ լրագրողներին ներկայացրեց կառավարության հաստատած ճանապարհային երթեւեկության կանոնները, տրանսպորտային միջոցների շահագործումն արգելող անսարքությունների եւ պայմանների ցանկը, ինչպես նաեւ հանված հաշվառման համարանիշերը համապատասխան մարմիններին հանձնելու, պահպանելու եւ վարորդին վերադարձնելու կարգը: Նա տեղեկացրեց, որ ճանապարհային երթեւեկության կանոններից հանվել են այն դրույթները, որոնք արդեն ընդգրկվել են համապատասխան օրենքում: Միաժամանակ սահմանվել են նոր նշաններ՝ խցանում, ձյունազանգ, հսկիչ կետ եւ այլն, որոնք զգուշացնում են վարորդներին՝ ճանապարհին դրանց առկայության մասին: Կամ ճանապարհային ոստիկանության մեքենայի առկայծող կարմիր լույսը հավասար է լուսացույցի կարմիր լույսին եւ այն տեսնելու դեպքում վարորդները պետք է կանգ առնեն:

Ինչ մնում է տրանսպորտային միջոցների շահագործումն արգելելու պայմաններին, ապա դրանք ուժի մեջ են եթե անսարք են մեքենաների արգելակային համակարգը, արտաքին լուսավորման սարքերը, շարժիչը եւ այլն:

Ինչպե՞ս են իրականացվելու բարեփոխումները ճանապարհային ոստիկանությունում, եթե Համաշխարհային բանկը չի համաձայնում ֆինանսավորել դրանք: Այս հարցին պատասխանելով, Իշխան Իշխանյանն ասաց, որ ՀԲ-ի հետ երկու տարի շարունակվող բանակցությունները այս կապակցությամբ իսկապես անարդյունք եղան: Սակայն դա չի նշանակում, որ բարեփոխումները չեն իրականացվի: Բյուջեից գումարներ կհատկացվեն նոր ոստիկանական ավտոմեքենաների եւ այլ ժամանակակից տեխնիկայի գնման համար: Օրինակ՝ այնպիսի սարքավորումներ, որոնք հնարավորություն են տալիս մեքենայի միջից որոշել՝ անցնող մեքենաները գերազանցում են արագությունը, թե՞ ոչ: Մի խոսքով այս ամենը հավանաբար կսկսենք ստանալ սեպտեմբեր ամսից, ինչի մասին համապատասխան ծրագրը շահած կազմակերպության ներկայացուցիչը հաղորդել է ճանապարհային ոստիկանության պետին:

«Ազգի» հարցին, թե արդյոք ճանապարհային ոստիկանության գործառույթներից չէ խցանումների վերացումը փողոցներում, նկատի ունենալով Երեւանի երթեւեկության կաթվածահար վիճակը մի քանի օր առաջ, Իշխան Իշխանյանը պատասխանեց, որ այդ գործառույթները շարունակում են համարվել ճանապարհային ոստիկանությանը: Տվյալ օրվա խցանումները նա պատճառաբանեց այն բանով, որ շինարարական կազմակերպությունները համապատասխան նշաններով չէին կահավորել այն տարածքները, որոնցում իրականացվող աշխատանքների պատճառով փակվել են մի քանի փողոցներ: Իշխան Իշխանյանն ասաց, որ այդ պատճառով ոստիկանության կարգախմբերը հանվել էին, եւ պահանջ էր դրվել այդ տարածքներում տեղադրել համապատասխան նշանները: Դրանք տեղադրելուց հետո հաջորդ օրն արդեն երթեւեկությունը կարգավորվեց եւ խցանումներ չեղան:

Կառավարությունը երեկ հաստատել է նաեւ Հայաստանում կարմրուկի եւ կարմրախտի տեղական դեպքերի վերացման, խոզուկի վերահսկման եւ բնածին կարմրախտային համախտանիշի կանխարգելման 2007-2010 թթ. ազգային ծրագիրը: Ներկայացնելով այն, առողջապահության նախարարության հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային տեսչության պետ Արտավազդ Վանյանն ասաց, որ նպատակ կա հիշյալ ժամանակաշրջանում հասնել այդ հիվանդությունների վերացմանը: Այդ առումով նա կարեւորեց պատվաստումների անհրաժեշտությունը եւ կոչ արեց, որ դրանց պարտադիր լինելու մասին քարոզել լրատվամիջոցներով:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Համաճարակաբանները նախազգուշացնում են, համենայն դեպս...

1-ին էջից

Անցած տարվա ընթացքում սնկերից թունավորման 57 դեպք է արձանագրվել Հայաստանում, տուժել է 95 մարդ, որոնցից 7-ը, ցավոք, մահացել են:

Այս տարի ընդհանուր առմամբ 18 դեպք է արձանագրվել, տուժել է 35-ը: Անկասկած, բնակչությանը սնկեր չհավաքելու ամենամյա կոչերի փոխարեն (նրանք, միեւնույն է, հավաքելու են), շուկաներում սնկաբան մասնագետներ կարելի էր ունենալ կամ գոնե սունկի վաճառք թույլատրել միայն անվտանգության վերաբերյալ համապատասխան փաստաթղթերի ներկայացումից հետո:

Շոգերի պատճառած վնասներն աշխարհում ավելի ու ավելի տագնապալի են դառնում: Խիստ շոգի պատճառով Իտալիայում, Ռումինիայում, Բուլղարիայում, Կիպրոսում, Հունաստանում եւ Բալկանյան պետություններում անցած շաբաթվա ընթացքում 42 մարդ մահացավ: Աթենքում ջերմաստիճանը բարձրացել է ռեկորդային 44 աստիճանի: Մեզ մոտ դեռեւս ամառը խնայում է մեզ, բայց հայտնի չէ, թե հետո ինչ կլինի:

Շոգին դիմագրավելու ամենապարզ միջոցը, ըստ համաճարակաբանների, սովորականից անհամեմատ ավելի մեծ քանակով հեղուկների, եւ հատկապես թանի օգտագործումն է: Թանն ինքը սպիտակուցներ է պարունակում, որոնք կլրացնեն քրտնելու հետեւանքով օրգանիզմից հեռացած սպիտակուցների տեղը:

Եվ մի ուշագրավ փաստ եւս. Մարիետա Բասիլիսյանը տեղեկացրեց, որ այս սեզոնին որեւէ օր չի լինում, որ իրենք բնակիչներից բողոքներ չստանան սրճարանների, ռեստորանների՝ հատկապես գիշերային աղմուկից: Դատարաններում բազմաթիվ հայցեր կան աղմուկի վերաբերյալ: Ըստ երեւույթին, աղմուկը եւս դառնում է սոցիալական հիգիենայի հերթական անլուծելի խնդիրը, քանի որ օրենսդրական անկատարությունները չափազանց շատ են հատկապես երբ խոսքը վերաբերում է բնակիչների սննդի անվտանգությանը, նյարդերի ու հանգստի, առողջության պահպանմանը: Ցերեկային ժամերին, օրինակ, աղմուկի վերահսկումը, ըստ օրենքի, համաճարակաբանների խնդիրն է, սակայն գիշերային ժամերին լռության կանոնների վերահսկումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների խնդիրն է: Իսկ եթե 100 տեր կա, ուրեմն ոչ մեկը տեր չէ խնդրին:

Հետաքրքրական է, որ մեզ մոտ տարիներ երկարակյաց ու անլուծելի են հենց այն խնդիրները, որոնց վերահսկողությունը դրված է միանգամից մի քանի ատյանների վրա:

Ն. Դ.

Վրաստանում կրթական համակարգի, հատկապես դպրոցների բարեփոխումների ծրագրի իրագործումը շատ յուրօրինակ ազդեցություն ունեցավ երկրի ազգային փոքրամասնությունների վրա, հատկապես այն տարածաշրջաններում, որոնք մեծամասամբ բնակեցված են այս կամ այն փոքրամասնության ներկայացուցիչներով եւ որպես հետեւանք առկա են, այսպես կոչված, ազգային դպրոցներ: Մասնավորապես այդ դպրոցների տնօրենների մրցույթի ընթացակարգի բոլոր բաղկացուցիչները վրացերեն էին, որ էականորեն դժվարացրեց, անգամ շատ դեպքերում անհաղթահարելի դարձրեց ազգային փոքրամասնությունների տնօրենների հաղթանակը:

Վրաստանի ընդհանուր թվով մոտ 2500 դպրոցներից գրեթե 700-ը առանց որեւէ թեկնածուի մնացին: Մյուս դպրոցներում համապատասխանաբար հայտնվեցին երկու կամ երեք թեկնածուներ, որոնցից էլ ընտրություն կարող է անել յուրաքանչյուր դպրոցի հոգաբարձուների խորհուրդը:

Բավականին օրինական, իրավական, օրենսդրորեն գրագետ ու իրագործման մեխանիզմի առումով մտածված «բարեփոխումների» այս մեխանիզմի արդյունքն այն է, որ, նախ, Ջավախքում գործող շատ տնօրեններ հրաժարվեցին մասնակցել մրցույթին, մյուսները չհաղթահարեցին վրացերենով անցկացված առաջին գրավոր թեստը: Այդպիսով, տնօրենների հայ թեկնածուների թիվն ի սկզբանե զգալի կրճատվեց:

Կոնկրետ Կարինե Մանուկյանի պատմածը՝ հայկական դպրոցի շահերը կամ ընդհանրապես ներկայացնել դպրոցը, Կարինե Մանուկյանը, մրցույթին տրված գնահատականի նման թերեւս եվրոպական մոտեցմամբ, պարզաբանեց, որ Վրաստանը ընդունում է դպրոցի տնօրենին որպես մենեջեր: Մանուկյանը նշեց, որ այդ պարագայում վրացի տնօրենը կարող է ղեկավարել հայկական դպրոցը, եւ, կարծես ձեռքի հետ ավելացրեց, որ ցանկալի կլիներ հայերենի իմացությունը:

Ամեն դեպքում, տիկին Մանուկյանը տեղեկացրեց, որ Թբիլիսիի կտրվածքով, տնօրենների մրցույթին մասնակցել է ընդամենը 8 թեկնածու, որոնցից երկուսը չի հաղթահարել մրցութային փուլերը: Կոնկրետ Կարինե Մանուկյանի պատմա-

Թբիլիսիի հայկական 2 դպրոցներում եւ ռուսականներին կից 4 հայկական բաժիններում հայ տնօրեն չի լինի

Տնօրենների մրցույթի իրավական ու պաշտոնական անթերիությունը՝ ընդդեմ ազգային դպրոցների

Բնավ էլ նորություն ու գյուտ չէր կրթական համակարգի վերակազմակերպումն իրականացնող վրաց իշխանությունների համար, որ, ասենք, հայաբնակ Ջավախքում կամ ադրբեջանաբնակ Քվեմո Քարթլիում տնօրենները չեն կարող բավարար մակարդակով խոսել վրացերեն, ուր մնաց գրավոր քննություն բռնեն օրենսդրության, կառավարման եւ այլ հարցեր պարունակող թեստերով:

Նախ, Վրաստանի գրեթե 2500 դպրոցների համար հայտարարվեց տնօրենների մրցույթ մի քանի փուլով: Առաջին փուլում պարտադրվեց հաղթահարել Վրաստանի համապատասխան օրենսդրության, տրամաբանության, դպրոցի կառավարման՝ մենեջմենթին վերաբերող հարցերով թեստերը գրավոր տարբերակով եւ վրացերեն: Հենց այս փուլին բավականին թվով հայ տնօրեններ ուղղակի չմասնակցեցին, բավարար չէր վրացերենի իմացությունը:

Այնուհետեւ մրցույթի առաջին փուլին մասնակից 5187 թեկնածուներից բանավոր փուլին մասնակցեցին 3457 թեկնածուներ՝ գրավոր հարցման ընթացքում հաղթահարելով նվազագույն անհրաժեշտ բալերի շեմը: Բանավոր փուլում այդ նպատակով կազմված հանձնաժողովներին թեկնածուները ներկայացրեցին դպրոցի կառավարման իրենց մոտեցումներն ու իրենց՝ որպես անհատներ: Հանձնաժողովներն ընտրեցին 2078 թեկնածուների, որոնց որպես երրորդ փուլ սպասում է մեկ այլ «քննական ատյան»՝ դպրոցների ուսուցիչներից ու աշակերտներից կազմված հոգաբարձուների խորհուրդները:

Եվ այսպես, Վրաստանի կրթության նախարարության՝ «Ազգի» գործակիցների հավաստմամբ, 2078 թեկնածուներից առաջին 20 տոկոսին հնարավորություն տրվեց ընտրելու այն դպրոցը, ուր կգնան որպես տնօրեն: Միեւնույն ժամանակ, պահպանելով տարածաշրջանային եւ շրջանային սկզբունքը, վիճակահանությամբ որոշվեցին դպրոցներ հաղթած մյուս թեկնածուների համար՝ ընդգրկելով նաեւ այն դպրոցները, որ ընտրել էին «լավագույնները»: Այդպիսով պարզվեց, որ Վրաստանում վիճակահանությամբ որոշվել է որպես տնօրենի թեկնածուի նրան ուղարկել թիվ 106 վրացական դպրոց, որտեղ բացի հայ թեկնածուից կա եւս մեկ վրացի թեկնածու: Ի դեպ, մեզ հետ զրույցի ժամանակ տիկին Մանուկյանը աշխատում էր վրացական թիվ 106 դպրոցի հոգաբարձուների խորհրդին ներկայացնելիք ծրագրի վրա:

Եվ հետաքրքրական է, որ անգամ հոգաբարձուների խորհուրդներին տրված բավականին հզոր լծակը չի կարող ազատել անցանկալի տնօրենի առկայությունից հայկական որեւէ դպրոց: Խնդիրն այն է, որ երկու անգամ հոգաբարձուների խորհրդի մերժումը ստանալու պարագայում Վրաստանի կրթության նախարարությունն իրավասու է նշանակել տնօրեն:

Ինչ վերաբերում է որեւէ շրջանում վիճակահանությամբ որոշված դպրոցների եւ տնօրենների թեկնածուների բնակության տարբեր աշխարհագրությանը, ապա «Ազգի» գործակիցները Վրաստանի կրթության նախարարությունից եւս հավաստեցին, որ, օրինակ, բնակության գյուղից շատ հեռու դպրոցում հայտնվելու դեպքեր կան, ինչը մտահոգություն առաջացնում է, բայց դեռ չունի լուծում:

«Ազգի» հետ զրույցում, բավականին անսպասելի, այս «մրցույթի» առնչությամբ գոհունակություն հայտնեց Թբիլիսիում գործող ամբողջությամբ երկու հայկական դպրոցներից մեկի՝ թիվ 104 դպրոցի (մյուս հայկական դպրոցը թիվ 95-ն է, բացի այդ գործում են նաեւ ռուսական դպրոցներին կից հայկական 4 մասնաճյուղեր) արդեն տնօրենի պաշտոնակատար **Կարինե Մանուկյանը**, որ երեկոյան ուշ ժամին էլ դեռ գտնվում էր դպրոցում:

Մանուկյանը պարզաբանեց, որ մասնակցել է մրցույթին եւ, սեփական խոսքերի համաձայն, հայկական կրթությամբ եւ գրեթե չպատրաստված, անցել բոլոր փուլերը: Թիվ 104 դպրոցի տնօրենի պաշտոնակատարը գտնում է, թե անցկացված մրցույթի գնահատականը դրական է, քանի որ պատահական մարդիկ չպետք է հայտնվեն դպրոցում:

«Ազգի» հարցին, թե այդ դեպքում ինչպես հասկանալ ազգային փոքրամասնությունների դպրոցների տնօրենների, այդ թվում՝ հայկականների հանդեպ մրցույթի կիրառումը, երբ անհայտորեն վրացերենը մաչքելի չէր տնօրենների թեկնածուներին, Կարինե Մանուկյանը որեւէ պատասխան չտվեց: Իսկ հարցին, թե որքանով կարող է թեկուզ թբիլիսյան հայկական դպրոցում հայտնված վրացի տնօրենը պաշտպանել հայկական դպրոցի շահերը կամ ընդհանրապես ներկայացնել դպրոցը,

Թիվ 110 դպրոցը ներկայումս ռուսական է՝ մոտ 300 աշակերտով եւ հայկական սեկտորի գրեթե 150 աշակերտով: Դպրոցի ներկայիս տնօրեն **Համլիկ Պապիկյանը** չի մասնակցել մրցույթին, քանի որ, ինչպես տեղեկացրեց **«Ազգին»**, չի նախընտրում լինել մենեջեր-տնօրեն, այլ ավելի սրտամոտ է համարում անմիջապես երեխաների հետ աշխատանքը: Չնայած մրցույթն, ընդհանուր առմամբ, Պապիկյանը որակեց վիճելի հարցերով, բայց արդար հնարավորություններ տվող, այնուամենայնիվ, ժողովրդավարական է այն մոտեցումը, որ տարբերակում չի դրվել վրացական, ռուսական, հայկական դպրոցների միջեւ:

Ներկա դրությամբ թիվ 110 դպրոցին «բաժին են ընկել» տնօրենի երկու վրացի թեկնածու: Համլիկ Պապիկյանը հայտնեց հոգաբարձուների մտահոգության մասին, թե չգիտեն՝ ում ընտրել այնպիսի մի դպրոցի համար, որտեղ կա բավականին մեծ թվով աշակերտներ ունեցող հայկական բաժին, իսկ ռուսական հատվածի աշակերտների 97 տոկոսը նույնպես հայեր են: **«Ազգի»** հարցին, թե ինչ դեր ունի տնօրենի լեզվի իմացությունը ազգային դպրոցում, Պապիկյանը պարզաբանեց, որ թիվ 110 դպրոցը գտնվում է Թբիլիսիի Մեստոսերոյ թաղամասում, որտեղ մեծամասամբ հայեր են ապրում, եւ դպրոցի աշակերտների մեծ մասի ծնողները չգիտեն վրացերեն: Ըստ Պապիկյանի, գոնե Վրաստանի մաշտաբով այսպիսի մեծ ազգային դպրոցում պիտի տնօրենը հայ լինի:

Ինչեւէ, այս դպրոցը 13 տարի վրացի տնօրեն է ունեցել, որ թեեւ մասնակցել է դպրոցում կազմակերպված միջոցառումներին, սակայն այդպես էլ տառացիորեն մասնակից չի դարձել դրանց:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
Թբիլիսի

ՎԵՐՋԻՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ԼՈՒՅՍԻ ՆԵՐՔՈ

Թուրքական ժողովրդավարությունը «առաջընթացի» մեջ

Կարելի է սպանել մարդուն, բայց ոչ իր գաղափարները: Թուրքերը սպանեցին Հրանտ Դինքին, ոչնչացրին նրան ֆիզիկապես, բայց նրա գաղափարները շարունակում են համառորեն հետապնդել նրանց: Եթե նախնական փուլում կասկածներ կային, թե ոճրագործությունը կատարված է մոլեռանդ մի անձնավորության կամ կազմակերպության կողմից, հետագա զարգացումներն ապացուցեցին, որ այդ զազրելի դավադրության հետեւում կանգնած է «խորքային պետությունը»: Ոճրագործը հռչակվեց ազգային հերոս:

Հրանտ Դինքի թաղման արարողության ժամանակ Ստամբուլի քաղաքապետարանը կարեկցական միանման լոզունգներ էր պատրաստել ցույց տալու Արեւմուտքին, որ երկրում առկա է ոճիրը դատապարտող միասնական մթնոլորտ: Կեղծավորության բարակ շերտը շուտով պատռվեց եւ մոլեռանդ խմբակցությունների «Մենք բոլորս թուրք ենք» լոզունգը եկավ փոխարինելու «Մենք բոլորս Հրանտ Դինք ենք», «Մենք բոլորս հայ ենք» լոզունգներին:

Հրանտ Դինքի գաղափարները բորբոքեցին մարդկանց մտքերը Թուրքիայում, եւ զինվորականությունը դժվարությամբ կարողացավ զսպել զանգվածային պոռթկումները:

Դինքի «Ակօս» շաբաթաթերթը ազատական գաղափարների շեփորն էր դարձել ոչ միայն հայերի, այլեւ մարդու իրավունքների պաշտպանության դիրքերում կանգնած թուրքերի եւ քրդերի համար: «Ակօսը» մեծ տպաքանակ ուներ (ներկայումս էլ ունի) եւ հավասար հետաքրքրությամբ կարդացվում էր (կարդացվում է) ինչպես հայերի, այնպես թուրքերի եւ քրդերի կողմից:

«Ակօսը» ազգային արժանապատվության եւ ինքնորոշման գաղափարներով տոգորեց քրդերին եւ նպաստեց ժողովրդավարական ու մարդու իրավունքների պաշտպանության գաղափարների վերազարթոնքը կրթյալ թուրքերի շրջանակներում: Դինքը հավատում էր, որ ժողովրդավարական կառույցների զարգացման հետեւանքով Թուրքիան քաղաքակիրթ երկիր կդառնա եւ Եվրոմիությանն անդամակցելու ընդունելի թեկնածու կհամարվի, որից կօգտվի նաեւ Հայաստանը, իրեն սահմանակից ունենալով մի երկիր, որը պատրաստ կլինի դիմագրավելու պատմական իրականությանը եւ ճանաչելու ցեղասպանությունը: Գերմանիան դիմագրավեց իր անցյալը, հաշտվեց իր երբեմնի թշնամիների հետ եւ մինչեւ օրս հրեաներին եւ Իսրայելին փոխհատուցում է անցյալի իրադարձությունների համար, որովհետեւ քաղաքակիրթ երկիր է:

Հրանտն անխոնջ մարտիկ էր եւ պայքարում էր հանուն արդարության եւ ժողովրդավարության հաստատման Թուրքիայում: Նա փորձում էր առաջ մղել Թուրքիային դեպի 21-րդ դար: Բայց հետադիմականները հաղթանակեցին (ներկա դրությամբ) եւ իշխող կրոնական կուսակցությունը դեպի հետ՝ միջնադարյան բարքերը գնալով փորձում է երկրում վերականգնել շարիաթի օրենքը:

Թուրքական զինվորականությունը պատճառեց տհաճ իրավիճակներ՝ մարտահրավեր նետելով նրա կարողությանը: Ուստի, նախքան շատ առաջ գնալը, նրան պետք է վերացնեին: Եվ նրանց հաջողվեց սպանել Դինքին, բայց ոչ նրա գաղափարները:

Թուրքերը փորձված, հմուտ քաղաքականություն են վարում առերես բարձրաձայնելով ժողովրդավարության մասին, բայց թույլ տալով, որ զինվորականությունը հարկ եղած դեպքում արձակի կրակոցները: Արեւմուտքը եւ հատկապես ամերիկյան գլխավոր լրատվամիջոցները արգի ծառայություն են մատուցում՝ միանալով բարձրաձայնված վանկարկումներին եւ հորդորելով մյուս մահմեդական երկրներին հետեւելու Թուրքիայի օրինակին:

Մինչ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությունն ուժերը լարում էր բարեփոխություններ մտցնելու երկրում, զինվորականությունը ուժեղացրեց իր հսկողությունը կառավարության վրա:

Սկսվեց փոքրամասնություններին, հատկապես հայերին, վախեցնելու մի հզոր արշավ: Հայկական եկեղեցիների եւ դպրոցների դեմ ուղղված ահաբեկչական սպառնալիքները, զանգվածային լրատվամիջոցներով համայնքի դեմ ուղղված չարանենգ հայտարարությունները երկրում ստեղծել են վախի եւ սարսափի այնպիսի մի մթնոլորտ, որ թուրքաբնակ հայերն սկսել են զոհին՝ Հրանտ Դինքին մեղադրել իր գործունեությամբ քնած գազանին զարթնեցնելու համար:

Թուրքական քրեական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի վերաբերյալ եվրոպացի քննադատներին լռեցնելու հետ, որ վարչապետ Էրդողանը շարունակում է օգտագործել այդ նույն օրենքը ամեն մի ենթադրյալ թշնամու դեմ: Կարծես բավական չհամարելով Հրանտի սպանությունը եւ թերթի աշխատակազմի դեմ ուղղված ոտնձգությունները, հիմա էլ Հրանտի որդին՝ Արաթն է դատարան կանչվել:

Արաթին երեք այլ լրագրողների՝ Սարգիս Սերոբյանի, Այդին Էնգինի եւ Կարին Քարաքաշլիի, ինչպես նաեւ Դինքի փաստաբաններից Էրդալ Դողանի դեմ նույն 301-րդ հոդվածով մեղադրանք է հարուցված «թուրքական ինքնությունը վարկաբեկելու» համար:

Ընթերցելով «Ոտլ սքիթ ջոռնըլ» թերթն այն տպավորությունն ես ստանում, որ Թուրքիան մեծ քայլեր է կատարել ժողովրդավարական բարեփոխումների ասպարեզում: Վերոնշյալ իրավական ոտնձգությունների մասին ոչ մի տող չի գրված թերթի հոդվածներում:

Իրենց հայացքների ու համոզմունքների համար մարդկանց (տվյալ դեպքում «Ակօսին») հալածելն ու դասական կարգով հետապնդումները շարունակելը նշանակում է պայքարել Հրանտ Դինքի դեմ նույնիսկ նրա մահվանից հետո:

Դա ապացուցում է մի բան: Այնքան ժամանակ, որ 301-րդ հոդվածն ուժի մեջ է, Թուրքիան չի կարող որեւէ առաջընթաց արձանագրել ժողովրդավարության բնագավառում: Մյուս կողմից, հայկական եւ հունական փոքրամասնություններից առգրավված ոչ մի կալվածք չի վերադարձվել հակառակ այն փաստին, որ թուրքական խորհրդարանը բազմիցս քննարկել է այդ հարցը եւ նույնիսկ ընդունել համապատասխան որոշումներ:

Թուրք զինվորականությունը հանդես է գալիս որպես Թուրքիայի աշխարհիկ պետություն դառնալու պահապան, սակայն ո՞վ է նրան այդ դերը շնորհել: Ամեն անգամ, որ ժողովրդի կողմից ընտրված մի կառավարություն փորձում է իրականացնել ժողովրդավարական իշխանության իր իրավունքները, զինվորականության ինքնակոչ խունտան միջամտում է եւ տապալում այդ կառավարությունը: Եվ այդ արարքը (գործողությունների այդ ամբողջ համակարգը) Մ. Նահանգների որոշ լրատվամիջոցների գովասանքին է արժանանում եւ դիտվում որպես ժողովրդավարության օրինակ, որին պետք է հետեւեն մյուս մահմեդական երկրները:

Դժբախտաբար, կեղծավորությունն ու երկերեսանիությունը քաղաքականությունից անջատել հնարավոր չէ, բայց եթե որոշ չափավորություն դրվի, կարելի է հույսեր փայփայել հօգուտ ժողովրդավարության:

ՆՐՎԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆ,
Դետրոյթ, ԱՄՆ

Նախորդ մասերի տպագրության օրերը՝ մայիսի 4, 11, 18, 25, հունիսի 1, 8, 15, 22

ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ

26

Գիշերը հավանաբար էլի խոսակցություն էր եղել: Սաքոն չկար, մյուսներն անտրամադիր էին: Եթե առավոտյան արթնանալիս կատակ չէր հնչում, ուրեմն վիճել են:

- Զզվել եմ էս կյանքից,- տրտնջաց Հրանտը,- չամաչեի, տուն կգնայի:

- Ի՞նչ կա ամաչելու,- զարմանքով արձագանքեց Շուլան:

- Ոնց թե... պիտի ասեն՝ խնամու հետ յոլա չգնաց: Ախպորս, հարսիս ի՞նչ ասեմ...

Եվ ինչո՞ւ Սաքոն չէր անհանգստանում, թե ինչ է ասելու քրոջը եւ փեսային: Այդ հարցը Շուլան բարձրաձայն տվեց:

- Էդ մարդու համար բարեկամություն գոյություն չունի, չեմ հավասարվի իրեն:

- Տուն գնացող եղավ, ընկեր եմ,- հայտարարեց Գրիգորը:

- Վերջացրեք,- ջղայնացավ Հրանտը,- վեր կացեք, գնանք ճաշարան:

Ճաշարանում Սաքոն մեզ էր սպասում:

Լիզան ինձ ասաց, որ շուտով մեզ չեն սպասարկի:

- Զզվեցրին,- բորբոքվեց Հրանտը, ջղագրգիռ վիճակում էր,- հիմի ինչ են ասում...

- Բերքահավաք,- բացատրեց Սաքոն,- ամեն տարի մեզ շատ է խանգարել: Ճաշարանը՝ հեչ... Չգիտեն, որ սովխոզի համար տուն ենք սարքում, իրենց բրիգադը գրվել գնացել է: Տեխնիկան են քշում բերքի տակ, չհաշված, որ խանութում օղի չեն վաճառում:

- Լավ, մենք խմիչքի մեռած չենք,- նեղսրտեց Ռազմիկը:

- Մեռած չենք, բայց ես մի շշով հարց եմ լուծում:

Սաքոյի մահճակալի տակ մի արկղ կար, որը հաճախ էր լրացնում:

Այդ օրը սովխոզի տան հիմքը լցրինք: Բետոնի գործ էր, Սաքոն հարկ չհամարեց օգնել մեզ, յոթ հոգով աշխատում էինք:

Սովխոզի համար տուն կառուցելով արդեն յոպային էինք դարձել, այնուամենայնիվ հաջորդ առավոտյան չհաջողվեց ճաշարանում նախաճաշել, հուսանք չունեինք: Ավտոբուսը չկար, մարդիկ ոտքով էին գնում, մենք էլ ճամփա ընկանք դեպի կենտրոն: Սաքոն չեկավ:

Վաղուց բրիգադով չէինք քայլել Կենտրոնական փողոցով: Դավիթն արդեն չէր դժգոհում քայլելուց, լավ նիհարել էր: Ուրիշ բան էր պետք, որովհետեւ այդ վիճակում էլ նա շատ հեռու էր նիհարությունից:

Թերթերի կրպակը բաց էր: Նույն մայթով էինք գնում: Վերան նոր ստացած թերթերն էր դասավորում:

- Բարի լույս,- ասացի դեմքս պատուհանին մոտեցնելով:

- Բարի լույս,- պատասխանեց,- ի՞նչ եք ուզում:

- Ոչինչ, բարեւելու համար մոտեցա, ինչպե՞ս եք:

- Շնորհակալություն... Մ, Դո՞ւք եք,- ճանաչեց,- այս շորերով ուրիշ եք: Իսկ ես Ձեզ համար բան եմ պահել: Շատ կհետաքրքրի բոլորիդ, անպայման:

Նա առանց փնտրելու տակից մի «Պրավդա» հանեց:

- Ի՞նչ պիտի լինի «Պրավդայում»,- զարմացա:

- Երրորդ էջում հայ շինարարների մասին հոդված կա: Բոլորը դրա մասին են խոսում: Երեկ շրջկոմում քննարկում է եղել, քարտուղարը կանչել է հիմնարկների պետերին ու նախագահներին: Սարսափելի պատմություն է, կարդացեք, կիմանաք:

Վերնագիրն ու ենթավերնագիրն իսկույն աչքի ընկան: «Ինչո՞ւ ինքնադատաստան», վերնագիրն էր, մեծ տառերով, եւ ենթավերնագիրը՝ «Շինարարները սպանել են իրենց բրիգադիրին»:

Շնորհակալություն հայտնեցի եւ վազեցի բրիգադի հետեւից: Ճանապարհին կարդացի հոդվածը: Ընկերներս արդեն իմացել էին: Մինչ ես ու Գրիգորը ուտելիքն էինք վերցնում, նրանք խռնված նստած կարդացին, տեղ-տեղ բարձրաձայն:

Արսենի բրիգադը մտավ ճաշարան: Սաքոն վերջերս հազվադեպ էր մեզ հետ ճաշարան գալիս, այն էլ ոչ բանվորական շորերով: Արսենը միշտ բրիգադի հետ էր, եւ նկատելի էր, որ հենց աշխատանքից է գալիս: Ջահելներին հոդվածը չհետաքրքրեց, կպան ճաշարանի աղջիկներին, մեծերը միացան մեզ ու Հրանտի գլխի վրայով կարդում էին.

- Ես գիտեմ դրա մասին,- ասաց Արսենը,- երեկ շրջկոմում նիստ է եղել, խառնվել են իրար: Սաքոն չի՞ ասել,- զարմացավ նա,- իրար հետ էինք, որ իմացանք...

- Սովետով մեկ հայերին խայտառակեցին,- ասաց Աշոտը:

Շատ ծանր պատմություն. Նովոսիբիրսկի մարզի գյուղերից մեկում բրիգադիր, հիմնարկի պետ, հաշվապահ եռյակը գումարներ է յուրացրել: Բրիգադում մշտական վիճաբանություն է եղել: Մեկը կապ է ունեցել գանձապահուհու հետ, նրանից էլ բացվել է պատմությունը: Հոդվածագիրը լավատեղյակ էր, գրում էր, որ արտագնա աշխատանքի մեկնողները շատ են աշխատում եւ լավ, անտեղի է տեղացիների նախանձը, որ նրանք այդքան մեծ գումարներ են վաստակում: Գիտեր, որ շատերին են հայի տեղ դնում, եւ կան նույնիսկ որպես հայ ներկայացող այլազգիներ, որ դրանք վարկաբեկում են հայերին: Տհաճ շեշտադրումներ էլ կային. սովորաբար հիմնարկների պետերը չեն համարձակվում տեղացիների հետ գործարքի մեջ մտնել, բայց եկվորների հետ անում են, նույնիսկ իբր սրանք են սովորեցնում: Գլխավոր հարցադրումը վերնագիրն էր արտահայտում՝ «Ինչո՞ւ ինքնադատաստան»: Այսինքն՝ ինչո՞ւ չեն գործել տեղի կուսակցական եւ այլ ղեկավար մարմինները: Ոչ մի խոսք չկար, թե ինչու են անդրկովկասցիները, հատկապես հայերը այդպես զանգվածաբար հեռանում տներից փող վաստակելու համար: Թերեւս դա ուրիշ հոդվածի նյութ էր, ինչպես սիրում են նշել լրագրողները:

Երեկոյան ուշադիր եւ մանրամասն կարդալու էի նորից: Նման հոդված «Պրավդայում»՝ դատավճիռ էր նշանակում:

- Սովետում ամեն տեղ հայ կա,- ասաց Հրանտը,- սրանք որ նիստ են արել, քննարկել, ամեն տեղ արած կլինեն... Խփեցին խոպանի գործին, մեզ էլ փող չեն տա, կկտրեն մեր փողը...

Սպասում էինք Սաքոյի արձագանքին: Ամբողջ օրը չտեսանք նրան, իսկ մեր ուշքումիտքը այդ հոդվածն էր, դրա մասին էինք խոսում:

Երեկոյան Սաքոն իր խոսքն ասաց, որը սկզբից զարմանալի թվաց:

- Բա դա մարդ է,- հայտարարեց նա,- ես դրա ծնողը... Ասա, բոզի վաստակ, ինչի՞ էիր ընկերներիդ քրտինքն ուտում, որ տվին գլուխդ ճզեցին: Շնորհք ունե՞ս, գրի, կեր, ուրիշներին էլ հետդ լիացրու: Հորս գերեզմանով եմ երդվում, տղերք ջան: Բերեմ, բոլոր գործերի պայմանագրերը ցույց տամ: Թե մի հատիկ գործ գտաք, որ դուք արել եք ու փողը չեք ստացել, թքեք երեսիս... Լա՛վ են արել, որ սպանել են...

Միայն անկեղծ մարդը կարող էր այդպես խոսել... կամ շատ խորամանկը եւ սրբություն չունեցողը:

- Ամոթ չէ՞, Սաքո ջան,- Փայլակը խոսեց,- եղա՞վ, ախպեր ջան, ուրեմն քեզ կասկածող կա՞...

Հրանտն ու Շուլան չէին հավատում այդ պոռթկմանը, դեմքերից էր երեւում, բայց մարդը ծնողի գերեզմանով էր երդվել, սուրբ երդում հայերի համար, կարկամած մնացին:

Պարզվեց, Գրիգորը կույր չէր գնացել Սաքոյի լեզվին: Երեւի որպես բարեկամ լավ էր ճանաչում նրան:

- Երկու օր մտածել էր, որ ճառ ասի՞,- ասաց նա Սաքոյի գնալուց հետո:

Սաքոն արդեն հաճախ էր բացակայում գիշերները: Հիշում էի նրա հայտարարությունները եւ զգուշացումները, որ մենք եկել ենք աշխատելու...

Ինչեւէ, Սաքոն այդ օրը վերջ տվեց խոսակցություններին: Կասկածները չփարատվեցին, բայց վիճաբանությունները դադարեցին: «Պրավդայի» հոդվածը փաստորեն հօգուտ նրա գործեց:

Սակայն ընդամենը մեկ օր անց Հրանտը հայտարարեց, որ տուն է գնում: Գրիգորը խոսքի տերն էր, անմիջապես ձայնակցեց: Անակնկալը դեռ առջեւում էր:

- Ես էլ,- հավելեց Շուլան:

- Մեջքս դանա՞կ եք խրում,- Սաքոն սկսել էր պատկերավոր խոսել:

Անսպասելի էր Հրանտի եւ Շուլայի որոշումը եւ անհասկանալի: Գրիգորը չէր կարող այլեւս աշխատել, պարզապես տանում էինք նրան: Ինչքան էլ աշխատանքը թեթեւացել էր, հունիսյան կատաղի արագությունից նա ուժասպառ եղավ: Հրանտը եւ Շուլան թրծված խոպանչիներ էին, ուժեղ տղամարդիկ: Գործի դժվարն անցել էր, հունիսի եւ նույնիսկ հուլիսի համեմատությամբ օգոստոսը մեզ համար խաղուպար էր: Բացի դրանից, բրիգադի խոսակցություններից, ինչքան էլ սկզբում լսել էի, հաստատվում էր, որ դեռ ձմռանը բրիգադի անդամներին Սաքոն խոստացել էր ամսական հազար ռուբլի ապահովել, ինչը, աշխատած օրերի հաշվով, գրեթե կատարել էր եւ հաճախ էր հուսադրում, որ վերջում լավ կլինի: Թերեւս այդ մարդիկ իրավացի էին ավելին պահանջելով: Վերջ ի վերջո նրանք պահանջում էին իրենց աշխատածը: Չափազանց դժվար էր աշխատել առավոտյան վեցից մինչեւ գիշերվա տասը, տասնմեկը, այդպիսի գերծանրաբեռնվածությամբ: Իրոք, զզվել էին նրանք, աշխատանքի այս հեշտ պահին արդեն չէին դիմանում: Եվ զզվել էին ոչ այնքան աշխատանքից, որքան այս կյանքից: Նրանց կյանքը հենց տաժանակիր աշխատանքն էր միայն: Ես չէ՞ի զզվի, եթե Ինան չլիներ: Արթնանալ, աշխատել, քնել, ինչպես հունիսին, կեղտոտ, հոգնած...

- Վերջը, մի խոսիր,- հանգիստ ասաց Հրանտը, բայց գիտեինք, ամեն վայրկյան կարող էր պոռթկալ,- դու քո ճամփով, մենք՝ մեր:

- Բա ես ձեր հաշիվը ո՞նց փակեմ, բոլոր գործերը կիսատ են, ո՞նց հաշվեմ:

- Ոնց ուզում ես: Նստեք, բրիգադով որոշեք: Բրիգադը ոնց որոշեց, ես համաձայն եմ, օրականով է, գործով է...

- Արի քարը գցիր թափի, մնա, աշխատենք, վերջում իրար հետ գնանք տուն, խնամի...

Այ դա Սաքոն չպիտի ասեր:

- Տո նոր հիշեցի՞ր, խոտակեր,- Հրանտի ամեն երկրորդ խոսքը բղավոց էր, բայց այդպիսի գոռոց չէինք լսել,- ինձ չհարգեցիր, քրոջդ էլ չհարգեցի՞ր... տո դու մա՞րդ ես, որ քուր ու բարեկամություն իմանաս...

Հրանտը փրփրել էր, լրիվ կորցրել էր ինքնատիրապետումը, եթե Շուլան չբռներ նրան, կնետվեր Սաքոյի վրա: Իսկ Սաքոն սփրթնած, բռունցքները սեղմած քարացել էր անորոշության մեջ՝ խփի՞, թե՞ ոչ...

- Սաքո, գնա,- ասաց Ռազմիկը:

Սաքոն ակամա ենթարկվեց, դռան մոտ մի պահ կանգնեց, նորից տատանվելով, բայց արագ դուրս եկավ:

Հրանտը չէր հանդարտվում, դողացնում էր:

- Այ ճղճղ,- ասաց Շուլան իր ամենախորամանկ տեսքն ընդունելով,- գործն ինչի՞ փչացրիր... Կիրակի պիտի սեղան բացեինք, տղերքին հրամեշտ տայինք, էդ իշու գլուխն էլ ջարդեի...

- Բա ինչի՞ բռնեցիր, պակա՞ս ջարդող էի...

- Քեզ չի հասնում, դու խնամի ես:

- Ինձ էլ չի հասնո՞ւմ,- բորբոքվեց Գրիգորը:

- Լավ, վերջացրեք,- հանգստացավ Հրանտը,- չի հասնում, հա, ոչ մեկիս չի հասնում: Չենք ծեծի, վերջ, առավոտ շուտ գնում ենք... Դուք մնացեք, մենակ ես եմ գնում: Ես դրա երեսը տեսա, չեմ զսպի ինձ, վերջ, բարեկամություն չմնաց...

- Բա դո՞ւ ոնց խոպան եկար,- Հրանտին ընդհատելով հարցրեց Շուլան Գրիգորին,- հորեղբորդ տղեն ո՞նց ֆռռացրեց քեզ...

- Հա, էլ մի ասա,- մեղավոր ժպտաց Գրիգորը,- ասաց՝ ցեխ կտաս վարպետին, մի քանի քար, մի հատ կծխես, մինչեւ վերջացնի դրանք:

- Էդքան բան, հա՞, Գիքոր ջան,- քրքջաց Շուլան:

- Հա: Ես էլ ասի, ի՞նչ կա, որ դժվար լինի: Ես ի՞նչ իմանայի, թե արեւը չծագած պիտի թռնենք, վազելով լվացվենք ու վազենք աշխատելու... Մարդ չէր կարող զուգարանում մի քիչ մնալ...

Այնպես քրքջացինք, որ Դավթի կողքին նստած Գիքորը շպրտվեց նստարանի ծայրը:

- Կամաց, այ տղա,- գոռաց նա Դավթի վրա,- ի՞նչ ես դղրդացնում: Հը, վերջը չպիտի ասե՞ս քանի կիլո ես:

Դա մեր չլուծված հարցերից էր, ինչպես եւ Շուլայի իսկական անունը: Քանի անգամ փորփրել էինք, մոտավոր ինչ-որ բան էր ասում: Ակնհայտորեն իջել էր, ասենք, Գրիգորի քաշի կեսի չափով, սակայն դեռ հսկայական պաշար ուներ:

- Հը,- խոթեց Փայլակը,- դե ասա:

- Ի՞նչ եք ձեռ առնում: Դավի՞թ է մնացել,- նա վեր կացավ, արձակեց գոտին եւ տաբատի գոտկամասն առաջ քաշեց: Ազատված տեղից Գիքորը հանգիստ կմտներ:

- Արա, շալվարդ մի ավտո ավազ կտանի,- բղավեց Հրանտը:

- Ցեխ,- կանչեց Ռազմիկը:

Դավթին ջղայնացնելու համար ուրիշ բան հարկավոր չէր:

- Ցե՜խ,- ոգեւորվեց Փայլակը, կարծես ինքը մեզ նման ցեխ կրող չէր:

- Ցեխ-ցե՜խ,- ձենձնած կանչեցինք բոլորս:

Դավիթն այս անգամ ծիծաղելով պատասխանեց:

27

Լույսը չփոխեց նրանց միտքը: Հույս էլ չունեինք: Սպասում էինք Տոլիկի զարմանքին, հայհոյանքը չհապաղեց:

- Ես ձեր մե՜րը,- ճամպրուկներն ու պայուսակները տեսնելով բացականչեց նա,- բոլո՞րդ եք գնում:

Բաժանվեցինք գրկախառնվելով:

- Իրար կպահեք,- պատվիրեց Շուլան,- չորսով իրար կբռնեք:

Հրանտն ու Շուլան մտան խցիկը, փոքրակազմ Գրիգորը թափքում թաքնվեց, ճամպրուկների միջեւ:

Այդպես կատաղի արագությամբ օգոստոսյան հուսալքությունը մաշեց բրիգադը: Մնացինք չորսը, Սաքոյին չհաշված:

- Ի՞նչ անենք,- շվարած հարցրեց Փայլակը:

- Գնանք ճաշարան,- առաջ ընկավ Դավիթը,- ուտենք, կերեւա:

Սաքոն ճաշարանի դռանը կանգնած էր:

- Գնացի՞ն,- հուսախաբ եղավ այդքանիս տեսնելով:

- Հա,- պատասխանեց Ռազմիկը,- չհամոզվեցին,- ապա ավելացրեց,- դու ճիշտ արեցիր, ապրես:

- Է՜,- ձեռքը թափ տվեց Սաքոն,- եղածը եղած է: Իմ խնամին ու ազգականս հետս մնացողներն են:

Սովխոզի տան շարքը սկսեցինք: Հիմքը եւ ցոկոլը լցրել էինք: Երեք հոգով մի վարպետի էինք սպասարկում, խեղճ Գրիգորը չտեսավ նման բան: Ռազմիկը ծխելով անկյունները կապեց, լարը գցեց եւ հուսահատ ասաց.

- Բերեք, բերեք տեսնեմ ինչ եմ անում...

Առատորեն ապահովում էինք նրան ու նստում ստվերում: Դավիթը պատմում էր վարորդական կյանքից, հեռավոր երթերից, կովկասյան ճանապարհներից...

Ռազմիկը ցեխ ուզեց, Դավիթը փնչացնելով տարավ երկու դույլ:

- Երկու հաս մի բեր,- նեղսրտեց Ռազմիկը,- նստում է տակը:

Պարապ չնստելու համար գնացի աղյուս մոտեցնելու: Դավիթը դատարկ դույլը շպրտեց ավազի վրա եւ մի գիրկ աղյուս լցրեց Ռազմիկի մոտ:

- Կամա՜ց,- բղավեց Ռազմիկը կռունկը բռնելով:

- Մի ճղի քեզ,- ծիծաղեց Դավիթը,- ճղողները գնացին, դո՞ւ ես սկսում:

- Ճամփին են, հա,- ակամա նախանձով ասաց Ռազմիկը,- բա մենք երբ ենք գնալու...

- Ո՜խ,- հառաչեց Դավիթը:

- Ամենալավը գիտե՞ս երբ է,- շարունակեց գրգռել Ռազմիկը,- ինքնաթիռից իջնում ես, Փարաքարի քամին խփում է երեսիդ...

- Բայց ե՞րբ,- բղավեց Դավիթը:

- Ալթայում հոկտեմբերի կեսից աշխատել չի լինում: Որ մինչեւ հոկտեմբեր հասնենք, լավ է...

- Ուրեմն ամենաշատը մինչեւ հոկտեմբերի կե՞սը, երկու ամի՞ս...

- Հա...

- Տո շարի է,- բղավեց Փայլակը,- գործ չարինք...

-Մենակ ինչքա՞ն շարեմ, որ հինգ հոգու փող հանեմ,- ջղայնացավ Ռազմիկը:

Փայլակը հանկարծ դարձավ ինձ,- գնա դու էլ շարի:

- Ե՞ս,- ապշեցի:

- Հա, համալսարան ես ավարտել, բա ինչի՞ համար ես ավարտել, գնա շարի:

- Արի, Արամ,- համաձայնություն տվեց Ռազմիկը,- մենակ գործ չի լինի, մի բան պիտի անենք...

Նա իր սկսած պատը տվեց ինձ, լարը երեք շարքի համար էր գցել, իջեցրեց մեկ շարքի:

- Հանգիստ կշարես, ուշադիր, որ ուղիղ լինի, թե չէ ոնց սովորեցիր, կգնա: Սաքոն մինչեւ հիմա ուղիղ շարել չգիտի, որովհետեւ հենց սկզբից հոտ է տվել: Մնացածը գիտես...

Գիտեի, տեսել էի եւ ուսումնասիրել նույնիսկ, թե ինչպես են շարում կամ սվաղում: Դժվար չէր թվում, բայց, ինչպես ասում են, միայն անելով են սովորում:

Լավ գիտեի, թե սկզբից ինչ եմ անելու: Մալայով պատին թխկթխկացնելով, ինչպես անում էին մեր վարպետները, բղավեցի՝ ցեխ:

- Բերեմ, բերեմ,- վեր թռավ Փայլակը:

Խառնեցի դույլի ցեխն ու թոնթորացի Վարդանի պես,- էս ինչ ցեխ ես բերել, կարգին ցեխ բեր:

Փայլակը վրնջաց ծիծաղից:

- Դու շարի, կբերեմ, ինչ ուզում ես՝ կբերեմ...

Երկու շարքից հետո Ռազմիկը եկավ ստուգելու:

- Չեղավ, Արամ,- գլուխն օրորեց,- հետեւը շատ ես ուռեցրել...

- Շատ լավ է,- բղավեց Փայլակը,- հետեւ է, պիտի ուռի, բա ոնց... չհավանողը բոզի տղա է, հոտ տու:

Փայլակը չէր հասկանում, որ այդ պահին չհավանողը Ռազմիկն էր:

- Հոտ տալով չէ,- հանդիմանեց Ռազմիկը,- սվաղը շատ ցեխ կուտի:

- Թող ուտի, ցեխ տվողը ես եմ...

- Չշարե՞մ,- հարցրեցի Ռազմիկին:

- Շարի, ուզած-չուզած պիտի սովորես:

Դա իմ առաջին դասն էր, ես հասկացա, որ պատը երկու կողմ ունի:

Ռազմիկը կանչեց իր մոտ: Նա դույլը դատարկում էր պատի վրա, հարթում, դրսի կողմը շարելով առաջանում: Ես ներսի կողմն էի շարում, դա կոչվում էր պատը լցնել: Վաթսուն սանտիմետր լայնությամբ խուլ շարք էր, խառամ չէինք լցնելու: Որպես բանվոր գիտեի, թե ինչքան աղյուս ու ցեխ է խլում այդպիսի պատը:

- Պատը չլայնացնես,- զգուշացրեց Ռազմիկը,- իրար կպած դիր:

Արագությամբ կհասցնեի, չէի կասկածում, շարածն էլ կարծես ոչինչ:

- Լավ է,- գոհ ասաց հոգնած Փայլակը:

Սաքոյի բացակայությամբ իրեն բրիգադիրի պես էր պահում:

Երեկոյան տուն գնացի ծռված մեջքով: Մինչ այդ համոզված էի, որ աշխատանքի ծանրությունը հիմնականում բանվորն է քաշում, սակայն շարելն ավելի դժվար էր ինձ համար: Բանվորությանը վարժվել էի, ծանր էր իսկապես, բայց վարպետին ապահովելուց հետո մի երկու րոպե ազատ էի մնում: Շարելն անընդհատ շարժում էր պահանջում, կռանալ, բարձրանալ օրական քանի հազար անգամ: Անվարժությունից էր իհարկե:

Ինչեւէ, նոր զբաղմունք էի գտել ու տարվել դրանով: Հաճելի էր չմտահոգվել, որ ցեխը վերջանալու պես նոր կալը պիտի պատրաստ լինի, աղյուս է հարկավոր մոտեցնել, Ռազմիկի կարգադրությունները վերաբերում են Փայլակին ու Դավթին:

Սաքոն չէր աշխատում: Կես ժամ կամ մի դժվար պահի միանում էր մեզ, մնացած ժամանակ չէինք տեսնում: Նույնիսկ ճաշարան չէր գալիս մեզ հետ: Ստամոքսի ցավերից շատ էր գանգատվում, սկսել էր հատուկ դիետայով սնվել: Փաստորեն, եթե ես չշարեի, ստիպված պիտի աշխատեր: Իսկ նա, գոնե իր ներկայացնելով, անընդհատ ինչ-որ բան ճարելու, գործ դասավորելու մեջ էր:

28

Ջուլկինը որոշել էր շինարարի օրը ամբողջ հիմնարկով նշել գետափին, բայց ոչ գյուղամերձ տարածքում՝ զգուշանալով անկոչ հյուրերից: Վաղ առավոտյան գյուղտեխնիկայի երկու ավտոբուսը, «Վիլիսները», բեռնատարները աշխատակիցներին եւ հրավիրյալներին տարան գյուղից հեռու մի տեղ: Նեմիսն այստեղ ավելի լայն էր եւ հզոր:

Հաճելի օր էր սպասվում, Սաքոն այդ հաճույքից նաեւ օգուտ էր քաղում: Խորոված էինք անելու: Միսը Ջուլկինն էր տվել: «Մի բան իրեն կտանք,- ասաց Սաքոն ինքնավստահ,- մնացածը՝ մեզ»:

Տեղն ընտրեցին, պատրաստեցին ամեն ինչ, որ օրվա թեժանալու հետ անցնեն վաճառքի: Բայց արդեն գնորդներ կային: Մոտակայքում օղու արկղեր բարձած մի բեռնատար էր կանգնած: Ահա թե ինչու էր Ջուլկինը գյուղից փախչում: Օղին ձրի էր, գարեջրի տակառները չհաշված, եւ պարզ է, թե ինչ կկատարվեր Դիվինոյում այս զուլալ մանանայի հարեւանությունից:

Խմողները, բնականաբար, ինչ-որ բան պիտի ուտեին, շատերը եկել էին առանց նախաճաշելու, բազմաթիվ երեխաներ կային, որոնց ձգում էր «հայկական շաշլիկը»: Եվ պահանջեցին սկսել... Մեր սովորական խորովածը չէին անում, կարճ շշերի վրա չորս-հինգ փոքր կտոր միս ընդամենը: Սաքոն պատվիրեց մի քանի շիշ կարգին խորոված նկատի ունենալ ղեկավարության համար:

- Սա ինչ բան է,- բողոքեց մի ծերուկ,- խմիչքը՝ ձրի, խորովածը՝ փողո՞վ...

- Որովհետեւ խորովածը շքեղություն է, իսկ շքեղության համար պետք է վճարել,- պատասխանեց Սաքոն եւ մինչ ծերուկը կհասցներ առարկել, ավելացրեց,- քո մերը...

Սա արդեն բոլոր հարցերը կարգավորեց, կարծես սկսում էի հասկանալ հայհոյաբանության ազգային խորհուրդը:

Ուտելուց հետո գնացի լողանալու: Տեղն անծանոթ էր, ջուրը՝ այստեղ ավելի արագընթաց: Բավականաչափ խորացա: Գետն անցնելու միտք չունեի, բայց տեսնելով, որ գրեթե մեջտեղ եմ հասել, շարունակեցի: Երբ դիմացի ափը դուրս եկա, մկաններս փքված էին, լարված: Ուրեմն ճիշտ չէի լողացել: Ավելի շատ սովորական թեւալողով էի եկել, նույնիսկ սիրալողն էի մոռացել:

Ինչեւէ, առանց Ինայի Նեմիսը կտրել-անցել էի, այն էլ թեքությամբ, գետի ընթացքը հաշվի չէի առել:

Պառկելու համար տեղեր կային, բայց երկար չմնացի, այստեղից բլրաշար էր սկսվում, խարափներ էին երեւում, շատ նման մեր գյուղի խարափներին: Դրանք ուղղակի կախվել էին գետի վրա: Վերեւից մտա գետը: Հանգիստ էի լողում, համարյա հանձնված հոսանքին, ենթադրելով, որ այդպես հենց մերոնց մոտ դուրս կգամ:

Նրանք ինձ նախատինքով դիմավորեցին:

- Խա՞ղ ես անում,- գոռգոռաց Փայլակը, Հրանտից ոչ միայն ուրագն էր ժառանգություն ստացել, այլեւ նախատելու սովորությունը,- էդ ինչի՞ ոչ մեկը չանցավ, դու քեզ գնացիր, քե՞զ էիր ցույց տալիս:

Գլուխ չդրեցի նրա հետ, Նինային ու ծնողներին էի տեսել, հույս ունեի առանձին հանդիպել եւ Ինայի մասին հարցնել:

Գետափին ինչ-որ քաոսային դրություն էր ստեղծվել: Մարդիկ այնքան շատ էին, որ պարզապես հնարավոր չէր մի տեղ հավաքվել: Նստած էին խմբերով, խաղում էին, լողանում, խմում... Եվ այդ մասնատվածության պատճառն օղու ավելն էր: Հենց սկզբից դա գրավեց մարդկանց ուշադրությունը: Բոլորն ուրախ էին երեւում:

Ջրոցի սկսվեց: Մի երեխա ջրեց մյուսին, պատասխան ստացավ, ընկերները ներխառնվեցին, պատահաբար թե դիտավորյալ մի քանի մեծահասակի վրա ջուր լցրեցին, եւ արագորեն տարածվեց վարակը ճամբարով մեկ: Մի քանի րոպեից բոլորն իրար հետապնդում էին, կչկչում, ջրում, կարծես գետի ջուրը քիչ էր:

Աչքիս առաջ հինգ տղաներ մի աղջկա դաժանորեն ջրեցին: Թրջված շրջազգեստի մեջ աղջկա մարմինը խիստ ձգող օբյեկտ էր դարձել՝ բթացնելով զգոնությունս: Նա շուրթերը ծռմռելով անցավ կողքովս, այսինքն թե սա ինչու է աչքերը չռել, եւ անմիջապես զգացի ջրի շփումը վզիս: Այնպես արագ շրջվեցի, որ նա կիսատ դույլը գցելով փախավ: Ճանկեցի դույլն ու հետապնդեցի նրան: Միայն վերնաշապիկս էի հագել, որը ծածկում էր լողազգեստս, բոբիկ էի, բայց ես բոբիկ աղյուսների փշրանքների մեջ էի աշխատում, իսկ այստեղ փափուկ հող էր ու կանաչ: Հեշտությամբ կհասնեի նրան, ձգում էի, որ ավելի հեռանանք, գուցե մտքով անցներ անտառի մեջ խորանալ... Կորցրի նրան աչքից եւ մտածելով, որ պահը հասավ, նետվեցի առաջ... Նինան դեմս ելավ:

- Ջրեք ինձ,- ձեռքերը մեկնելով աղաչեց նա:

Գայթակղությունը շատ մեծ էր, բայց կարողացա զսպել:

- Եթե ես չջրեմ, ուրիշները կջրեն:

- Ուզում եք ասել, որ ավելի լավ է Դո՞ւք ջրեք,- ծիծաղեց Նինան եւ նորից շարժումս տեսնելով, ձեռքերը պահեց դեմը:

Դույլը գցեցի եւ մոտեցա, որ հարցնեմ Ինայի մասին:

Մի խումբ անցավ իրար հետապնդելով, մեկը ձեռքի հետ իր դույլի ջուրը շպրտեց մեզ վրա, հասցրեցի Նինային պաշտպանել ակամա ուսերը գրկելով:

- Շնորհակալություն,- ասաց նա:

Ես դեռ ուղեն չընկա, նա ամեն ինչ գիտեր:

- Ինան ե՞րբ է գալու,- հարցրեցի:

- Չգիտեմ,- պատասխանեց նա,- համենայն դեպս, սեպտեմբերին դասերը սկսվում են...

Սեպտեմբերի՜ն... այնքա՜ն ուշ...

- Ինչ դասեր,- զարմանքս չկարողացա թաքցնել:

- Դպրոցի,- Նինան նույնպես զարմացավ,- նա ռուսերեն է դասավանդելու մեր դպրոցում:

Ինան՝ ուսուցչուհի՞, անսպասելի՞ էր: Անցյալ տարի բանասիրական ֆակուլտետն էր ավարտել, բայց ուսուցչությունն ամենեւին մտքովս չէր անցել: Անհարիր էր պարզապես այդ աշխատանքը նրան, հակառակը՝ ինքն էր անհարիր աշխատանքին:

Մի հարց էլ էր հետաքրքրում՝ եղե՞լ էր նա գետափին... Զսպեցի, պարզ էր, ես տեսել էի նրա աչքերը, զարմանալի մեծ, երկարուկ, կապույտ:

- Ինչո՞ւ եք այդպես նայում,- հարցրեց Նինան:

Երբ Ինան ինձ հարց էր տալիս, իսկույն հայտնում էի մտածածս: Քույրն էլ էր մոգական ազդեցություն թողնում:

- Անսովոր մեծ եւ կապույտ աչքեր ունեք:

- Այո, ինձ ասել են, փոքր ժամանակ էին ասում, հետո ասող չէր լինում:

- Ուրեմն ինձնից առաջ ասող չի՞ եղել:

Ժամանակն էր, որ շնորհակալություն եւ ցտեսություն ասեի, բայց խաղից չեմ կարողանում հրաժարվել:

- Ինչքան հիշում եմ, վաղուց չի եղել,- ծիծաղեց:

Բարեբախտաբար ընկերուհիները գտան նրան, արդեն չգիտեի, թե ուր կհասցնի ինձ խոսախաղը:

Այն աղջկան չփնտրեցի: Հետո տեսա նրան: Շուրթերը ծռմռելով անցավ կողքովս, այսինքն թե սա ինչու չեկավ հետեւիցս: Ձեռքին դույլ չկար, թողեցի, որ հանգիստ անցնի:

Խաղացին, ջրվեցին, լողացան, կերան, սկսվեց տոնի հիմնական մասը: Ավտոմեքենան դատարկվել էր, վերջին շշերը տեղափոխվել էին սփռոցների վրա: Շատերը նաեւ իրենցն ունեին, այնպես որ վերջը չէր երեւում:

Խորովածի վաճառքն ավարտվել էր, բրիգադը սեղան էր բացել: Սաքոն չկար: Մյուսները բոլորել էին մեր խոհանոցի սփռոցը, որ փռել էին գետնին: Խորոված էին պահել ինձ համար, ոչ «հայկական շաշլիկ», իսկական խորոված:

Քիչ կերա: Գետափին շոգն ավելի անտանելի է, եթե չես լողանում: Լողանալ չէի ուզում, խմել չէի ուզում, մոծակները նեղում էին: Ասացի, որ գնում եմ, եւ գնացի: Դրան հասել էի, ընկերներս վարժվել էին իմ հանկարծակի հեռացումներին:

Ճանապարհը ոտքով գրեթե մի ժամ կտեւեր, եթե հանգիստ քայլեի: Այդ շոգին ճամփա գնալու համար շատ էր, վերլուծության համար՝ քիչ:

Դիվինոն եւ նրա շրջակայքը դատարկ էին առանց Ինայի, նույնիսկ քույրը չլցրեց այդ դատարկությունը:

Նինան եւ ծնողները տոնախմբության տեղում էին, իսկ ես գյուղ հասնելով գնացի նրանց փողոցը՝ անհեթեթ հույսով... Միայն շանը տեսա, փռվել էր աստիճանների մոտ:

Գյուղտեխնիկա գնալն անիմաստ էր, ի՞նչ էի անելու այնտեղ: Կարելի էր իջնել կենտրոն, ճաշարան, ուտելը լավ զբաղմունք է: Իսկ երեկոյան կմտնեի այգի: Քանի օր չէի եղել այնտեղ: Ինայի բացակայությունը եւ բուռն իրադարձությունները ինձ նորից միացրել էին բրիգադին:

Արդեն երկու շաբաթվա մազ կար երեսիս, կարող էի չվախենալ չսափրված երեւալուց, պարզ էր, որ մորուք եմ թողնում: Չսափրվելս բրիգադում հետաքրքրություն էր առաջացրել:

- Քեզ ինչ է եղել, Արամ,- մի անգամ հարցրեց Փայլակը,- առաջ ամեն օր երեսդ տաշում էիր:

Իրենք սովորաբար, բացի Սաքոյից, որն օրումեջ սափրվում էր, շաբաթը մեկ էին մաքրում երեսները, իսկ եթե հանկարծ չհասցնեին, կմնար մյուս կիրակի:

- Համ էլ շուտ է տուն գալիս,- ասաց Դավիթը,- երեւի պատվերը շուտ են միացնում:

- Բա ոնց,- պատասխանեցի,- շոգից գծերը բացվել են:

Ուշանալու պատճառ չունեի: Կինո էի մտնում, շուտով դուրս գալիս, այգում երեւում, մնում էի այնքան, որ համոզվեի՝ Ինան չկա եւ չի գալու, գետափով վերադառնում էի:

Նույնը եւ այդ երեկոյան, կեսգիշերից շուտ հասա տուն: Բաժանել էին խորովածի եկամուտը, յուրաքանչյուրիս յոթանասուն ռուբլի: Եվ ինձ տվեցին, որ ընդհանրապես չէի մասնակցել խորովածաշինությանը:

29

Օգոստոսը, իմ սիրած ամիսը, դառնում էր տանջանքի ամիս: Հոգեմաշ կարոտը բռնել էր ինձ ու չթողեց այլեւս...

Նինայի ասելով՝ Ինան պիտի մինչեւ սեպտեմբեր գար անպայման, բայց դա չէր նշանակում, որ գալու է օգոստոսի երեսունմեկին... Ե՞րբ էր գալու, ինչո՞ւ էր գնացել, ինչո՞ւ այդպես հանկարծակի եւ այդքան երկար... Հարցեր, որ չէի տվել Նինային: Մնում էր սպասել:

Օգոստոսը ոչ միայն տանջանքի, այլեւ ակնկալիքի ամիս էր: Ծննդյանս օրն էր մոտենում, քսանհինգը: Քսանութին ծնվել էր Կորյունը: Հարազատներս սիրում էին մեզ անակնկալ նվերներ մատուցել, հատկապես մեծ քույրերս: Ծննդյան նվերներից բացի այդ օրերին նաեւ նոր ուսումնական տարվա գնումներն էին սկսվում, կոշիկ, հագուստ, պայուսակ, դասագրքեր եւ այլն: Իրոք հաճելի սպասումների ժամանակ էր: Հետո էլ, զարմանալիորեն, օգոստոսին միշտ լավ բաներ էին կատարվում ինձ հետ: Իսկ սա ամենալավ օգոստոսն էր: Տանջվում էի, բայց գալու էր ուշ թե շուտ, այդ ժամանակ նրա հետ կխոսեմ:

Այդ օրերին արտաքինիս մեկ ուրիշ փոփոխություն նկատեցի: Ալթայի ամառային արեւը վառել էր մազերս, գլխիս շիկավուն շերտ հայտնաբերեցի, հայկական սեւ մազերիս մեջ: Եթե մի քանի ամառ անցկացնեի Դիվինոյում, երեւի մազերս Ինայի մազերի գույնին դառնային:

Աշխատանքային կապույտ հունիսից ու շոգ, սիրային հուլիսից հետո կարծես թե այլեւս նիհարելու տեղ չունեի, բայց շարունակում էի կիլոգրամներ թոթափել: Աշխատանքի դժվարություն բացարձակապես չէի զգում, ուրեմն կարոտից էի նիհարում: Անընդհատ աչքերիս առաջ էր եւ ձեռքերիս մեջ: Ամենուր եւ միշտ, աշխատանքի ժամանակ, թափառելիս, գիշերները, քնած ժամանակ նույնպես: Նա ինձ մոլագար էր անվանել, սեռական մոլագար, հիվանդ... Գուցե ճիշտ էր: Այդ «մոլագարի» բացատրությունն էլ պիտի ստանայի: Ես լսել էի եւ տեսնում էի, թե ինչպես են ապրում երիտասարդները, եւ ոչ միայն նրանք: Նույն Ալինան, եթե մենակ մնայինք, պարզապես կբռնաբարեր ինձ: Կամ հենց ինքը՝ ով գիտի, թե ինչ կյանքով է ապրել... Ասում էին, որ տասնչորս տարեկանից հետո անպատվաբեր է աղջկա կուսությունը... Չափազանցրած էր գուցե, լավ, թող լինի տասնվեց... Եվ նրանց արածը համարվում էր նորմալ ու բնական, իսկ ինձ անվանում էր սեռական մոլագար: Որովհետեւ շատ բուռն էի սիրում նրան, երեւի, ուրիշ ինչի՞ համար...

Սիրազուրկ օրերին աշխատանքի մեջ էի առաջադիմում, պարզ է, ոչ այնպես արագ, ինչպես սիրո մեջ: Համենայն դեպս Փայլակի սպասումն արդարացրել էի:

Սաքոն Ջուլկինի հետ գնաց Բառնաուլ, գարաժ-արհեստանոցի ճակատագիրը վերջնականապես պարզելու՝ ծածկելո՞ւ ենք այս տարի: Անհույս էր, բայց գնում էին, որ գոնե փող տան, ասաց: Անտառայինում չէինք աշխատում, քսանութ համարի ծածկի պանելները չունեինք դեռ, հետո սվաղելու էինք: Սովխոզի տունն էինք շարում: Ռազմիկի չափ չէի կարողանում շարել, բայց Վարդանից շատ գործ էի անում: Անընդհատ աղյուս վերցնելուց մատներիս մաշկը մաշվել էր, իսկ աջ ձեռքիս ցուցամատին, մալայով գործ անելուց, երկար վերք էր առաջացել: Դրանց ուշադրություն չէի դարձնում, աչքերս էին ցավում, միշտ տրորում էի: Մի օր էլ թեւերիս կարմիր ցան նկատեցի: Երեկոյան հանվելիս սարսափով տեսա, որ ոտքերիս ու փորիս վրա կա նույն ցանը: Ինչքան գիտեի, կարմրուկ չէի հանել, իսկ կարմրուկ կնշանակեր սեզոնի վերջ: Մայրս ասում էր, որ կարմրուկով հիվանդը քառասուն օր չպիտի դուրս գա տնից: Սաստիկ քորը հանգիստ չէր տալիս: Գիշերը դուրս եկա, ծորակի սառը ջրով շփեցի ցանապատ տեղերը: Ցանից բացի նաեւ մանր, խիտ բշտիկներ էին: Սարսափում էի ենթադրություններից, նույնիսկ, մեղքս չթաքցնեմ, մտածում էի, որ Ինան է վարակել ահավոր հիվանդությամբ: Ջուրը չփրկեց: Խոհանոցում ծխախոտ տեսա սեղանի վրա: Տղական սիգարետ էր, Ռազմիկն էր ծխում: Ծուխը կարծես հանգստացրեց, գնացի քնելու, բայց երկար չդիմացա: Առավոտյան աչքերս մի կերպ բացեցի եւ չէի կարողանում փակել, ամբողջովին արյուն էին լցվել:

- Գնա պոլիկլինիկա,- ասաց Ռազմիկը,- չես կարող աշխատել:

Վախենում էի կասկածս հաստատվի, բայց այդ վիճակում իրոք չէի կարող աշխատել, ուրիշ ելք չունեի: Սարսափը սրտումս ճամփա ընկա:

Ակնաբույժի մոտ մտա:

- Ալերգիա է,- ախտորոշեց երիտասարդ բժշկուհին եւ միանգամից գեղեցկացավ աչքիս, թեեւ սկզբից էլ էի նկատել,- թող մաշկաբանը նայի: Ուրիշ տեղ կա՞ այդպիսի դուրս տված,- տեսել էր թեւերիս ցանը, որն արդեն ընդհանուր կարմիր շերտ էր կազմել:

- Ոտքերիս,- խոստովանեցի ոչ այնքան բարեխիղճ աշակերտի պես:

- Ինձ թվում է, ալերգիա է,- կրկնեց նա,- հավանաբար փոշուց, մեզ մոտ շատ է լինում բույսերի փոշուց...

Նա դեղ նշանակեց, ինչ-որ հեղուկ կաթեցրեց աչքերիս մեջ:

- Հանգստացրե՞ց,- հարցրեց:

Աչքերս հանգստացել էին, բայց կարծում էի, որ հիմնականում սիֆիլիսից փրկվելու եւ նրա մասերի շնորհիվ: Շտապեցի երախտագիտու-

Խորթլանի կյանքից

թյունս հայտնել, վերջին մասով միայն իհարկե, մասների:

- Հալով էլ չի մնում,- ծիծաղեց նա, ապա շարեց ցուցումները,- որը երեք անգամ կկաթեցնեք, ոչ մի գրգռիչ ուտելիք, ոչ մի փոշի, խորհուրդ կտամ ակնոց դնել...

Եթե ակնոցը պարտադիր էր, ստիպված պիտի սափրվեի, որ ցուցամոլ չերեւամ:

- Մի շաբաթ դուրս չգաք տնից,- շարունակեց բժշկուհին:

Դա արդեն անհնար էր:

- Տեղեկանք կտամ,- զարմացավ նա:

Ես պատկերացրի, թե ինչպես եմ տեղեկանքը հանձնում Փայլակին, որ արձանագրի հարգելի բացակայությունս:

- Հակառակ դեպքում ամեն ինչ անիմաստ է, ոչ մի դեղ չի փրկի: Ձեզ բացարձակապես չի կարելի աշխատել շինարարության մեջ,- բորբոքվեց նա,- ինչպե՞ս չեք հասկանում, ամբողջ կյանքում պիտի ցեմենտից հեռու մնաք, մինչդեռ հենց հիմա ուզում եք գնալ աշխատելու...

Եթե տգեղ լիներ, կասեի` լավ, քո ասածն է, դուրս կգայի ու կմոռանայի խոսքերը:

- Մի խոսքով,- եզրափակեց նա,- ես տեղեկանքը կգրեմ, դուք ինչպես կուզեք, կվարվեք: Կտանեք, վարիչը կկնքի...

- Դե լավ, տվեք,- ասացի,- որպես հիշատակ...

Նորից ծիծաղեց: Աղջիկների հետ արդեն հեշտությամբ էի լեզու գտնում, շատ էի փոխվել: Վարիչի մոտ չմտա, դժվար թե երիտասարդ լիներ, ոչ էլ մաշկաբանի մոտ:

Երբ հասա գործի տեղը, ուրախ-ուրախ հայտարարեցի,- ալերգիա է:

- Աչքի ցավին կծծի կաթն է լավ,- ծիծաղեց Ռազմիկը:

- Է, որտեղի՞ց գտնենք,- Դավիթը շուրջը նայեց:

- Պե՞տք է, վրազ հղիացնենք,- հոխորտաց Փայլակը:

- Ցե՜խ,- կանչեցի տեղս գրավելով:

Կարծես թե համեմատաբար լավ էի:

Ճաշարանից թեյ բերեցի, շուտ-շուտ աչքերս սրբում էի: Ցանապատ տեղերս էին քորելից մրմռում, բայց ահավոր սիֆիլիսի կամ ուրիշ որեւէ սեռական վարակի համեմատությամբ մնացած ամեն ինչ աննշան էր թվում:

Ուրբաթ էր, բաղնիքի օր, շուտ վերջացրինք: Կանայք շաբաթ օրն էին լողանում: Ավելի հաճույքով գետում կլողանայի կամ մեր բաքերից մեկի ջրով: Չսիրեցի բաղնիքի այդ տեսակը, տղամարդկային մսակույտի խաշարան, ոչ ցնցուղ կար, ոչ առանձին համար: Քսան-երեսուն հոգի լցվում էին մի տեղ, փոքր տաշտով ջուր վերցնում, նստում երկու կամ երեք հոգու համար նախատեսված նստարանին: Լողեհարվելու կամ ավելահարվելու տեղն ընդհանրապես չէր մտնում: Այնուամենայնիվ բաղնիք էր, տաք ջրով:

Իննին տանն էինք արդեն, լողացած, մաքրված, որոշ չափով նաեւ պատրինված էի: Ուրիշ ժամանակ դուրս գալու այդպիսի հնարավորությունը բաց չէի թողնի, բայց գերադասեցի մնալ տանը, հանգստանալ մաքուր սավանների մեջ մաքուր մարմնով:

▼▼▼

Շաբաթ օրը շատ գործ չունեինք, սովխոզի տան աղյուսը չէր հերիքի մինչեւ երեկո: Հանգստանալու մասին խոսք չեղավ իհարկե: Երկու օր հանգի՞ստ, շռայլություն կլիներ: Ժամը չորսին վերջացրինք աղյուսն ու տուն եկանք: Շուտ վերջացնելու համար չէինք ճաշել: Ճաշարան գնացինք փոխված շորերով:

Հիվանդությունս պարզելուց հետո գրեթե չէի նեղվում: Բժշկուհին իզուր էր վախեցնում ինձ: Բժիշկներն ասում են, որ ամենից առաջ անհրաժեշտ է հիվանդության պատճառը գտնել եւ վերացնել: Ես գտել էի: Ոչ բույսերի փոշի, ոչ էլ, մանավանդ, ցեմենտի, թեեւ դեղը կաթեցնում էի, որպեսզի աչքերս շուտ մաքրվեն: Ինձ կարող էր բորբոքել ներսս... կամ ջղայնությունը, որ այդպես հեշտ ու հանկարծակի հեռացավ անորոշ ժամանակով, առանց տեղեկացնելու... Կարող էր քրոջ միջոցով ինչ-որ բան հայտնել: Ուրեմն ես նրա համար նշանակություն չունեի, զվարճացավ եւ լքեց... Սիրո եւ հիասթափության հերթափոխն էր, իսկ եթե երկար տեւեր, կարող էր մաղձի կվերածվեր...

Որոշել էի երեկոյան գնալ պարելու: Վերան, ակնաբույժը, սիգարետ ուզողը, ջրողը... գուցե էլի ինչ-որ մեկը: Միայն թե ոչ Նինան: Լավրովներից կուշտ էի: Նախապատվությունը տալիս էի ակնաբույժին, թեեւ կլիներ քսանյոթ-քսանութ տարեկան: Երկրորդ տեղում սիգարետ ուզողն էր, առողջ մարմնով եւ էությամբ, երրորդը Վերան էր, ջրող աղջիկը հինգերորդն էր, իսկ չորրորդը` գուցե էլի ինչ-որ մեկը... Բայց եթե անհայտ է անձը, անհայտ է նաեւ տեղը, գուցե եւ առաջին տեղը գրավի...

Երեսիս մազերն արդեն սանրվում էին, անցել էր խոզանի ժամանակը: Ուշ դուրս եկա, որ պիջակ հագնեմ, փողկապով: Իննից հետո արդեն աշնանային եղանակ էր, թեեւ տեղացիները չէին շտապում հրաժեշտ տալ ամռանը: Գրպաններիս պարունակությունը ստուգված էր. թաշկինակ, գրիչ, ծոցագրքույկս, դանակ եւ արդեն ծխախոտ ու վառիչ պիտի լինեին անպայման, բնականաբար նաեւ որոշակի գումար:

Չէի շտապում, կինոյից ուշանալը փույթ չէր: Եթե ֆիլմը չէր հետաքրքրում, կես ժամի չափ պատկերներին էի հետեւում եւ դուրս գալիս:

Հաջորդ օրվա ֆիլմն էր գրավիչ, թեեւ աշնանը տեսել էի Երեւանում, «Վիկինգներ», ամերիկյան ֆիլմ, որ ջինսի պես հազվադեպ բան էր Դիվինոյում:

Այս անգամ կես ժամ էլ չմնացի: Իմ լքումները հանդուրժում էին: Առաջին օրերին մի կին դիտողություն արեց, հսկիչ էր, տոմսավաճառ, գուցե վարիչ կամ պարզապես հասարակության ակտիվ ներկայացուցիչ:

- Բայց ամեն օ՞ր,- իմ բացատրությունը լսելուց հետո շարունակեց նա,- Դուք ամեն անգամ կեսից դուրս եք գալիս:

- Մինչեւ կես չեմ նստում,- ճշտեցի,- ամենաշատը կես ժամ:

- Երեւանում է՞լ չի եղել ֆիլմ, որ մինչեւ վերջ դիտեք:

- «Երաժշտության հնչյունները»:

- Օ՜, դա հրաշալի ֆիլմ է,- փափկեց կինը:

Երբ դուրս եկա, նույն կինը մուտքի մոտ կանգնած էր:

- Վաղվա ֆիլմը մինչեւ վերջ կնայեմ,- խոստացա:

Այգի չմտած լսեցի երաժշտությունը: Շատ բարձր էին միացրել, անծանոթ էր եւ կախարդիչ, ինչքան առաջանում էի, թվում էր ինձ այդ նվագը: Առաջին անգամ էր հնչում այստեղ, հավանաբար Դիվինոյում մեկը նորություն էր ճարել: Ափսոս, սկզբից չէի լսել:

Նորից միացրին, ինչպես երեւում էր, բոլորը հմայվել էին դրանով: Անկասկած լատինաամերիկյան էր, հրաշալի պարային ռիթմով: Տաղավարը լեփ-լեցուն էր: Այդ երաժշտությունը կգրավեր նույնիսկ երդվյալ չպարողներին, ինչպիսին ես էի մի ժամանակ:

Եկել էի, որ մտնեմ:

Հենց առաջին հայացքից մի աղջիկ աչքի ընկավ, նորեկ էր ամենայն հավանականությամբ, արտակարգ կազմվածքով, ջինսո՜վ, սլացիկ, նրբագեղ, ակնհայտորեն տարբերվում էր սիբիրյան գեղջկուհիներից: Եվ ինչպե՜ս էր պարում, մեջքի եւ ուսերի ի՜նչ խաղերով: Արդեն կասկած չունեի, որ հայտնվել է «էլի ինչ-որ մեկը», բայց ոչ ընդամենը չորրորդ տեղի համար:

Երեք աղջիկ պարում էին միասին, հավանաբար դեմ չէին լինի, որ մեկին տղա հրավիրի:

Մի քայլ էր մնացել, որ հասնեի նրան եւ մինչ կճանաչեի փակ ուսերն ու ծոծրակը, շրջվեց եւ արձանացավ...

- Դո՜ւ,- շշնջաց:

Պարը շարունակվում էր, խանգարում էինք, ձեռքերը դրեց ուսերիս: Գրկեցի մեջքը աչքերս փակելով, որպեսզի հանկարծ չարթնանամ: Ձեռքերիս մեջ ծանոթ, հարազատ մարմինն էր, երեսիս քսվում էին մազերը: Երբ բացեցի աչքերս, նրանն էին փակ: Դեմքերս այնքան մոտ էին, որ առանց ձգվելու շուրթերս հպեցի այտին: Իզուր երեւի, որովհետեւ նրա երազն էլ ընդհատվեց, ցնցվեց եւ աչքերը բացեց:

- Երեսս ծակծկեցիր, ինչո՞ւ չես սափրվում,- ապա շոյեց ծնոտս եւ ձգեց,- մորո՜ւքը...

- Մազե՜րը,- պատասխանեցի ես:

Ո՞ւր էր նրա գլխի խճճված զանգվածը, անճոռնի քառակուսի դեզը: Կարճ կտրած, հարթեցրած մազերը, ծայրերը կլորացրած, կիսով չափ էին ծածկում ականջները եւ կարմրավուն չէին, դեղնավուն-ոսկեգույն էին, գրեթե Նինայի մազերի նման: Անճանաչելի էր: Կարող էր նույնիսկ քրոջ կրտսերության իրավունքը վիճարկել:

- Մազերդ մթերմա՞ն ես հանձնել,- շշնջացի ականջի մեջ:

- Անտաշ,- ծիծաղեց նա գլուխը հետ գցելով,- փոխանակ կարծիքդ հայտնես...

Կարծիքս հայտնեցի ամենայն անկեղծությամբ, ինչպես միշտ:

- Հրաշալի է, արտակարգ, դու շատ գեղեցիկ ես:

- Իսկ առա՞ջ:

- Առաջ նույնպես: Ուղղակի տարբեր գեղեցկություններ...

- Կեղծավոր:

- Ճիշտ է, կեղծավոր եմ, որ այդքանից հետո պարում եմ հետդ:

Իզուր ասացի, գոնե մի քիչ վայելեի, նոր անցնեի բացատրության:

- Ինչքանի՞ց հետո,- նրա աչքերում նույնպես ափսոսանք տեսա,- ինչ լավ էր,- խոստովանեց նա,- ինչո՞ւ շտապեցիր փչացնել:

- Լա՞վ էր,- հարցրեցի:

- Դու արդեն լսեցիր:

- Ինձ համար էլ էր լավ...

Հաշտվում էինք նույնքան արագ, ինչպես կռվում էինք` հանկարծակի եւ միանգամից:

Երրորդ անգամ միացրին լատինաամերիկյանը:

- Հրաշալի երաժշտություն է,- ասացի:

- Ես եմ բերել,- պարծեցավ նա,- բրազիլական լամբադա է: Ողջ Եվրոպան է լսում: Սա էլ քեզ համար եմ բերել,- ջինսի գրպանից հանեց եւ պիջակիս վերեւի գրպանը վառիչ դրեց:

Ակնկալիքներս արդարանում էին, սկսվեց օգոստոսյան նվերների շարքը:

- Շնորհակալ եմ,- թեթեւակի սեղմեցի մեջքը, ուրեմն հույս ունեի՞ր, որ այսօր ինձ կտեսնես:

- Փոքր բան էր,- ծիծաղեց,- գրպանում էի պահում:

- Ե՞րբ ես եկել:

- Երեկ, բայց այստեղ չեմ եղել, այսօր եմ գնացել վարսավիրանոց:

Ամեն մի խոսքից նոր ենթադրություն էր ծնվում:

- Ինձ համա՞ր ես գնացել վարսավիրանոց:

- Շատ չեղա՞վ,- ապա շարունակեց կողքանց նայելով,- իսկ եթե ասեմ այո՞...

- Ասա, հետո կտեսնենք:

- Էլի ասող է եղել... Նրա համա՞ր ես սիրունանում:

- Քույրի՞կդ է ասել:

- Ինչո՞ւ ես կարծում:

- Էլ ո՞վ պիտի ասեր... Դուրս չգա՞նք:

- Լավ, բայց խոստացիր, որ խելոք կմնաս:

Մոտեցինք արանքներով, հսկող աչքը բացակայում էր: Ծառերի մեջ առաջին գործս եղավ նրան մի լավ ու ամուր համբուրելը:

- Հանգիստ,- սաստեց փաղաքշաբար,- ասացի, որ խելոք մնաս:

- Ասացիր, բայց ես չխոստացա:

- Լավ, գնանք գետափ, նստենք:

Գնում էինք գրկված, մեր ճանապարհով, մեր տեղերով, որտեղ էինք կանգնել, որտեղ համբուրվել եւ ...

- Հիշո՞ւմ ես այս տեղը,- պահեցի նրան:

- Անամոթ,- ծիծաղեց:

- Չե՞ս ուզում կրկնել:

- Ջինսը հագի՞ս, ո՞նց ես պատկերացնում, մոլագար...

Այդ բառը նույնպես սառեցնող հատկություն էր ձեռք բերել, խսկույն թողեցի նրան:

- Դրա համա՞ր այստեղ աղջիկները տաբատ չեն հագնում:

- Օ՜, էլի չարացա՞ր,- նա նորից գրկեց թեւս:

Անցանք թումբը, բարձրանալիս եւ իջնելիս պիտի գրկեի նրան, որ օգնեի, այդպես շարունակեցինք: Աղբյուրի մոտ նստած էին, շրջանցեցինք:

Ահա եւ գետափը, նրա երազած հանգրվանը: Պառկած ծառը նույնպես զբաղված էր: Այսօր շատ-շատ էին սիրահարները: Գետափով իջանք, նստելու համար տեղ չէինք գտնում, կամ մութն էր խանգարում: Ինքնամոռաց ժամփորդություն էր...

- Տատիս տան մոտ ենք,- ասաց Ինան,- մտնե՞նք, թեյ կհյուրասիրեմ:

- Այս ժամին տատդ հյուր կընդունի՞:

- Չգիտե՞ս, որ նա մեր տանն է ապրում: Ես ու Նինան ենք գալիս, երբ տանը ջղայնացնում են: Ընդհանրապես շատ ենք լինում այստեղ: Նինան է պարապում:

Գետափից բարձրացանք մի նեղ փողոցով: Հավանաբար դեռ կեսգիշեր չկար, շատ պատուհաններում լույս էր երեւում:

Ցածր, փայտաշեն տուն էր, մեծ գլխարկով թզուկ:

Ինան բացեց պատուհանը, ճարպկորեն սողոսկեց ներս, վառեց լույսը: Լուսավորության մեջ նրան հետեւելը դժվար չէր: Մտել էինք մի սենյակ, հնության բույրով, երկաթե մահճակալ, ցածր, լայն թախտ, հին պահարան եւ կլոր սեղան: Հեռախոսի զանգն անսովոր թվաց, ուժգին հնչեց:

- Այո, այո, այստեղ եմ,- քիչ անց կարճ ասաց,- քնիր,- եւ դրեց խոսափողը: - Նինան էր,- պատասխանեց հայացքիս:

- Ենթադրում եմ, թե ինչ հարցրեց:

Ինան ափսոսանքով ջինսի փողքերին էր նայում, մինչեւ ծնկները թաց էին, խոտի ծվեններով:

- Հապա,- ասաց,- փորձիր:

- Զանգահարեց` ճշտելու համար, որ այստեղ ես:

- Ասենք թե:

- Հետո հարցրեց` մենա՞կ ես... կամ գուցե` նրա հե՞տ ես...

- Գրեթե,- քրքջաց Ինան,- նա երկու հարցն էլ տվեց: Հարցրեց` մենա՞կ ես, պատասխանեցի` քնիր, շարունակեց` նրա հե՞տ ես...

- Դու ի՞նչ ասացիր:

- Ցտեսա՛ր, դրեցի հեռախոսը:

- Բայց դու չպատասխանեցիր երրորդ հարցին:

- Ո՞ր:

- Տուն գալո՞ւ ես, թե՞ գիշերն այստեղ եք մնալու... երկուսով:

- Օ՜... գնալու ենք: Հիմա ժամը կիմանամ:

Նա միացրեց հին, սեւ-սպիտակ հեռուստացույցը, որը դղրդալուց հետո սկսեց բարձր ձայնով խոսել:

Չափազանց շատ էի համբերել: Մինչ ձայնն էր կարգավորում, հետեւից գրկեցի նրան` շնչելով ուսերն ու վիզը:

- Կարճ մազերը գիտե՞ս նաեւ ինչով են լավ,- շշնջացի ջերմ մաշկի վրա,- որ վիզդ լրիվ բացվում է...

Տասներկուսը չկար... Մեր պահակները մինչեւ կեսգիշեր նստում էին դարպասի մոտ:

- Ի՞նչ պատահեց,- զարմացավ Ինան:

Դեռ չէր եղել, որ կամովին թողնեի նրան:

- Գյուղտեխնիկայի համար գիտե՞ս,- հարցրեցի:

- Ահա հեռախոսագիրքը, շրջանի բոլոր համարները կան:

Իվանի հերթն էր, պարզվեց, որ Դավիթը նրա մոտ նստած է, ազատվեցի երկար-բարակ Իվանին բացատրելու դժվարությունից, թե ում ինչ փոխանցի: Դավթին ռուսերեն ասացի, որ շախմատ եմ խաղում եւ գիշերը տուն չեմ գա:

Ինան զարմանքով ինձ էր նայում` ժպիտը դեմքին:

- Ինչ ուզում ես ասա,- գրկեցի նրան,- ոչ ինքս դուրս կգամ այս տնից, ոչ էլ կթողնեմ, որ դու գնաս:

- Իսկ քո կարծիքով, ինչո՞ւ քեզ բերեցի այստեղ,- ասաց նա ինձ փաթաթվելով:

30

Հաղորդումներն ավարտվել էին, թե ով էր անջատելու հեռուստացույցը, չգիտեմ: Պառկած էինք թախտի վրա, մեր ձեւով, ինչպես գետափին էինք պառկում, գրկախառնված, միմյանց մերկություն ոտքերով ծածկելով: Այդպես մնալուց բացի ուրիշ ոչ մի բան չէինք ուզում, որ պատճառ լիներ վեր կենալու եւ հեռուստացույցն անջատելու:

Ի վերջո Ինան նստեց, վերնաշապիկս գցեց հագը, ինչպես գետափին, լավ տնային զգեստ գտավ: Ես էլ հագա նրա ջինսը:

- Ոնց որ նեղ լինես,- ասաց Ինան,- ինչ լավ ես արեւահարվել: Ես այդքան արեւահարվում եմ, էլի այդպես չեմ թխանում...

Նա սովորության համաձայն քրքրեց գրպաններս, թեեւ սիգարետի տուփը միանգամից գտել էր: Փորձեց նրա նվիրած վառիչը, գեղեցիկ էր եւ հարմար: Երեւանում այդպիսի վառիչ միայն կոմիսիոն խանութներից կարելի էր գնել:

- Դու չե՞ս ծխում,- հարցրեց:

- Առանձնապես չեմ ուզում:

- Հապա ինչո՞ւ ես սիգարետ պահում:

- Քեզ համար,- ասացի ծիծաղելով:

- Ինչո՞ւ ես ծիծաղում:

Ես նրանից դեռ ոչինչ չէի թաքցրել:

- Ո՞վ է եղել,- իմ նկարագրությունից նա տեղը չբերեց,- մեզ մոտ բոլորն այդպիսին են... հաստատես կրծքով,- այդ դետալը բաց չէի թողել,- որ տեսնես, ցույց կտաս:

Ես էլ ծխեցի: Օրերով ծխելու ցանկություն չէի զգում, թեեւ հիվանդության գիշերը կարծես փրկեց: Դա նույնպես պատմեցի Ինային: Արմունկներիս ծալքերի մեջ եւ մոտերքում դուրս տված հետքերը մնում էին: Ցավակցաբար նայեց:

- Բժշկի դիմեցի՞ր,- հարցրեց նա,- ո՞ւմ մոտ էիր գնացել:

- Ակնաբույժի:

- Ճանաչում եմ նրան, մեր գյուղից չէ... Ինչո՞ւ էիր նրա մոտ գնացել, եթե ալերգիա էր:

- Աչքերիցս սկսվեց...

- Հիմա աչքերդ մաքուր են:

- Այո, շատ լավ բուժեց, քնքուշ մատներ ուներ:

- Դու ինձ ջղայնացնելու համա՞ր ես ասում, թե՞ իսկական մոլագար ես:

- Դու էիր ինձ ջղայնացրել,- այլեւս չդիմացա,- երբ եկա պարի տաղավար, որոշել էի մեկնումեկի հետ ծանոթանալ, պատվել, որ պրծնեմ քեզնից: Հանկարծակի անհետացար... Քսան օրով: Դժվա՞ր էր երկու բառ փոխանցելը, հետո ինչ, որ գնալուց առաջ կռվել էիր... Ինչ ասես մտածում էի...

- Կներես, չէի կարծում, թե այսքան կձգձգվի,- արդարացավ նա,- ամեն օր համոզված էի, որ հաջորդ օրը տուն եմ գալու: Նշանակումը որոշված էր, բայց Բառնաուլում աշխատանք առաջարկեցին... Չգիտեմ ինչու գյուղը ընտրեցի վերջնականապես...

Ուրբաթ օրերին

Ասաց եւ ժպտաց կողմանց նայելով: Մի՞թե ակնարկում էր, որ հանում ինձ է գյուղը ընտրել... Բնականաբար այդ պահին միշտ համբուրվեինք: Նրա շուրթերից անջատվելով դեմքս ծամածռեցի ու ցուցադրաբար «թուհ» արեցի, իբր ինչ գարշելի բան էր: Նա ծիծաղեց ու իմ օրինակին հետեւեց:

Մի խոսքով, չգիտեինք, թե ժամը քանիսն էր, չէինք կարող իմանալ, չէինք էլ ուզում իմանալ, որովհետեւ քնելու ցանկություն ամենեւին չունեինք:

- Այս տունը խոհանոց չունի՞,- հարցրեցի,- եթե հիշողությունս չի դավաճանում, խոստացել էիր թեյ հյուրասիրել:

- Արի, ծանոթացնեմ տանը:

Դուրս եկանք միջանցք, որի կեսը խոհանոց էր: «Ռիգա» լվացքի հին մեքենան եւ «Սարատով» փոքր սառնարանը աչքովս ընկան, մենք էլ ունեինք, բայց չէինք օգտագործում, «Սարատովի» մեջ մայրս հին տետրերն էր պահում, ձեռքը չէր գնում, որ թափեր: Մի դուռ կար, չբացեց, ասաց, որ հին իրեր են լցրել: Խոհանոցի եւ մեր սենյակի միջեւ հանրահայտ ռուսական վառարանն էր: Փոքր, ճամփորդական գազօջախը վառում էր, որ թեյ դնի:

- Հավատացի՞ր,- ասացի,- ամբողջ կյանքում չորս բաժակ թեյ եմ խմել, այն էլ ձեր Դելկինոյում:

- Ինչ տամ քեզ,- բացեց սառնարանը:

- Պանիր կուտեմ,- նայեցի ուսի վրայից՝ համբուրելու առիթը բաց չթողնելով,- իսկ այդ թավայի մեջ ի՞նչ է,- տապակած կաղամբ էր, մի կողմի հավաքած,- դա էլ կուտեմ, ուրիշ բան պետք չէ:

Դռան հետեւը կախովի լվացարան կար, ծորակը սեղմում էի վերեւ, ջուրը լցվում էր իրար միացրած բռերիս մեջ, տակը տաշտ էր դրված:

Ինան սեղան գցեց:

- Խմիչք չունեմ,- ասաց:

- Խմի՞չք... ես չեմ էլ սիրում:

- Այն ժամանակ լրիվ հարբել էիր:

- Ավելի շատ ձեր խոսքերից էի հարբել:

- Ինչո՞ւ էիր փախչում մեզնից:

Կարծես բացատրության ժամը եկել էր: Ինքն էր առիթ տալիս, բայց չէի կարողանում սկսել: Հանդիպումը ջնջել էր վիրավորանքը:

Չթողեցի, որ կաղամբը տաքացնի:

- Սառը կուտեմ, եթե միայն ես եմ ուտելու, եւ եթե կարելի է, թավայի միջից, ինչո՞ւ ափսե կեղտոտեմ:

- Դու հանրակացարանում ապրե՞լ ես,- ըստ երեւույթին Ինան նույնպես ծանոթ էր այդ կենցաղին:

- Հանրակացարանում, վարձով: Մերոնք գյուղում էին, հիմա էլ են գյուղում: Ես հինգ տարի Երեւանում վարձով եմ ապրել:

Նրա ախորժակն էլ բացվեց:

- Կարելի՞ է քո թավայից ուտել:

- Խնդրեմ, սա ինձ համար շատ է:

- Չե՞ս զզվի:

Տարօրինակ հարց էր տալիս, իսկույն արտահայտվեցի:

- Եթե քեզ համբուրում եմ, մի բան էլ ավելի, նույն ամանից ուտելո՞ւց պիտի զզվեմ:

- Ինչ է նշանակում՝ մի բան էլ ավելի:

- Եթե մոռացել ես, շուտով կհիշեցնեմ:

- Չեմ մոռացել,- ժպտաց:

- Հապա ինչո՞ւ ես հարցնում:

- Ձայնդ եմ ուզում լսել:

- Ես կարծես թե լուռ չեմ մնում, գոնե քեզ հետ շատախոս եմ դառնում...

- Իսկ ուրիշների հե՞տ...

- Միայն քեզ հետ: Ուրիշներ չեն եղել:

- Իսկ բժշկուհու մատները...

- Լոկ մատներ:

- Այն մյուսի կուրծքը...

- Ես ավելի լավ կուրծք եմ տեսնում...

- Ձեռքերդ սրբիր,- հետ մղեց նա ծիծաղելով:

- Քեզ ինչ, իմ վերնաշապիկը չէ՞...

- Վերջացրի՞ր ուտելը:

-Այո, շատ համեղ էր: Նինան էր սարքել հավանաբար, կփոխանցես շնորհակալությունս:

- Ինչո՞ւ Նինան:

- Որովհետեւ երեկ ես եկել, իսկ այսօր վազել ես վարսավիրանոց:

- Ես գիշերն այստեղ եմ մնացել:

- Թե կիմանայի...

- Մտքովս չէր անցել, որ քեզ կարելի է հեռախոսով գտնել:

Հրաշալի փոքր տուն էր, ոնց շարժվեինք, իրար էինք դեմ առնում:

- Քնել չե՞ս ուզում,- հարցրեց,- երեւի արդեն շատ ուշ է:

Քունս չէր տանում, բայց միասին անկողին մտնելու միտքն իսկույն գայթակղեց: Գետափին հրաշալի էր, բայց գետափին էր ի վերջո եւ չորս կողմից բաց, երկնից նույնպես: Գետափի պես չոր բան էլ քախսն էր: Ինան գլուխը կախ ծիծաղում էր մանրիկ: Համոզված էի, որ նույնպես գետափը հիշեց եւ իր բողոքը՝ մարմինս ցավում է...

Ինան լույսը մարեց, մթության մեջ շորի շրշյունը լսեցի, վերնաշապիկս հանեց, թեթեւակի ճռռաց մահճակալը: Կարծես թե անսպասելի խոչընդոտ էր, բայց պատկից հարեւան չկար, տանը մենք էինք միայն, ճռռում է, թող ճռռա...

Զարմանալի մահճակալ էր, ոչ երկտեղանոցի չափ լայն էր, ոչ միտեղանոցի չափ նեղ: Այսինքն մեկուկես տեղանոց էր: Իսկական ամուսնական մահճակալ, սարքողները գիտեին, թե ինչ են անում: Նույնիսկ ճռռոցն էր հաճելի, կարծես լամբադայի ռիթմով...

Ափսոս էր այդ գիշերը քնած անցկացնել:

Տունը փոքր էր, մահճակալը՝ շատ ավելի փոքր: Միայն երեսիս մազերն էին խանգարում, դրանց էլ վարժվեց, բայց խոստացա առավոտյան անպայման սափրվել:

Լիովին ընդունում էի անկողնու առավելությունները, հատկապես այդ պահին, երբ պարզապես անիմաստ էր հագնվելը, մինչդեռ գետափին հանկարծ մեկը կարող էր տնկվել գլխիդ, չհաշված արհեստական արբանյակներից նկարվելու վտանգը: Ամփոփ եւ ծածկված թեկուզ հենց մեր աչքից: Ոչ միայն ամուսնական բարոյականությունն է դա պահանջում, այլեւ կիրքը, վերմակը մի ամբողջ աշխարհ է պարփակում, ամփոփ եւ ուրույն աշխարհ:

Մի տարօրինակություն էի բացահայտել: Մինչ այդ շատ էի լսել, որ մերձեցումից հետո տղամարդու քունը տանում է, բայց որպես ջենտլմեն պարտավոր է արթուն մնալ, ոչ թե մեջքն անել կնոջն ու խռռացնել: Ոչ միայն քունս չէր տանում, ավելի էի թարմանում, նույնիսկ լավ-լավ մտքեր էին գալիս, որ ակնթարթորեն նախադասությունների էին վերածվում: Դա մտահոգել էր Ինային, թե միգուցե ինքը չի բավարարում ինձ: Նրա դեմքի սարսափահար արտահայտությունից ենթադրում էի, որ այդ չբավարարելը ահավոր մեղք է:

Հիմա էլ, գրկել էի նրան հետեւից, շուրթերս վզին՝ աջ կողմից, ասաց.

- Մոլագար, ե՞րբ ես քնելու:

- Ինչպե՞ս քնեմ քեզ գրկած:

- Մի՞թե դու էլի ես ուզում:

- Ես քեզ միշտ եմ ուզում:

- Ուրեմն շուտ կձանձրանաս ինձնից:

- Հոտով եմ, չես ջղայնացնի:

- Մի քանի օր բացակայեցի, արդեն կողքերդ էիր նայում, բժշկուհի՞, ինչ-որ կով...

- Էլի է եղել,- ասացի,- դու չգիտես,- եւ պատմեցի ջրող աղջկա մասին:

- Դու սխալվում ես, ես գիտեի: Ինչո՞ւ էիր թաքցնում:

- Որովհետեւ նա բժշկուհու եւ կովի պես չէր, նրանք դուրեկան էին:

- Ես Նինայի մասին եմ հարցնում, ինչո՞ւ էիր թաքցնում, որ տեսել ես նրան եւ... սիրահետել:

- Սիրահետե՞լ եմ, ի՞նքն է ասել:

- Այո... անսովոր մեծ աչքե՜ր, կապույտ աչքեր... Ուզեցել ես ջրել, ասում է, ուտում էր ինձ աչքերով:

- Դա սուտ է,- սեղմեցի ուսերը,- ինչո՞ւ է չարախոսել... Նա է՛լ չի սիրում ինձ:

- Ուրիշ ո՞վ չի սիրում:

- Ալինան... Չի եկել, չէ՞:

- Նա գնաց Նովոսիբիրսկ, Ալինան դժբախտ է, նրա մասին բան չասես... Նա շատ մեղք է, զրկված է, հասկանո՞ւմ ես, դրանից...

- Ինչի՞ց, երեխա ունենալո՞ւց:

- Ավելի վատ:

- Որն է դա:

- Մի՞թե չես հասկանում:

Կարծես հասկանում էի, թեեւ ոչ այնքան լավ:

- Ներողություն, բայց ես նրանց առաջին օրը տեսել եմ անկողնում, դրսում պառկած էին: Այն ժամանակ մենք շատ շուտ էինք սկսում աշխատանքը:

- Դա ինքն էր խնդրել:

- Սաշան գիտե՞ր:

- Այո, պարզ է, սկզբից չգիտեր, սիրահարվել էր, ես էլ չգիտեի: Նա խաղում էր Սաշայի հետ, վանում էր, տաքացնում, հուսադրում, խանդի առիթ տալիս: Սիրում էր գայթակղել տղամարդկանց, ապա խանդի առիթներ ստեղծել, որ կռվելով բաժանվեն: Բայց Սաշային սիրեց...

- Դժբախտ աղջիկ: Հիմա ինձ համար որոշ բաներ հասկանալի են դառնում:

- Դու կարծում էիր, թե ուզում է գայթակղել քեզ, այո՞:

- Երեւի... Միգուցե չպիտի պատմեիր: Ինչ կասի Ալինան, եթե իմանա, որ պատմել ես ինձ:

- Ես արդեն ոչինչ չեմ կարող թաքցնել քեզնից: Անկախ ինձնից ամեն ինչ ասում եմ:

- Որովհետեւ սիրում ես:

- Իսկ դո՞ւ:

- Եթե քո այդքան արածն ու վերաբերմունքը հանդուրժում եմ, ուրեմն սիրում եմ:

- Ես էլ նույնը կասեի, գիտե՞ս:

- Այսինքն սիրում ես...

- Թող, ուզում եմ շրջվել... Հիշո՞ւմ ես, քո գարդեմարինի մասին էիր պատմում... նկարիչը, հարեւանդ...

- Կրե-Մարյան... Դա նրա ազգանունն է:

- Նա ինչ-որ սիրո տեսություն ուներ, որ իսկական սերը քառասունից հետո է հնարավոր: Հաճախ էի ուզում քեզ հարցնել. նա հանդիպե՞լ էր իսկական սիրո, գտե՞լ էր իր սերը...

- Նա իրեն հավերժ երեսուն տարեկան էր համարում, որ երկու կատեգորիայից էլ օգտվի, որպես երիտասարդ եւ որպես երեսունն անց տղամարդ:

- Իսկ սե՞րը:

- Սե՞րը... Նա ասում էր նաեւ, որ սիրո մեջ բանաձեւ չկա, ուրեմն ինքն իրեն էր հակասում: Ասում էր, որ կիրքը մոռացնում է ամեն ինչ, նաեւ սրբություն...

- Դու էլ ես այդպես:

- Համոզվա՞ծ ես,- սա հերթական բառ է, որ ասում են ժամանակ շահելու համար:

- Դու կմերժեի՞ր Ալինային կամ քո բժշկուհուն, կամ որեւէ գեղեցիկ աղջկա, եթե հարմար առիթ ընձեռվեր:

- Պատասխանը երկար կստացվի:

- Ավելի լավ, դու լավ ես պատմում եւ ձայնդ հաճելի է: Հիմա հարմար կտեղավորվեմ եւ կլսեմ: Սկսիր:

- Ես գեղագետ եմ, ոչ թե սոսկ սիրում եմ, այլ պաշտում եմ գեղեցկությունը:

- Խոստումնալի սկիզբ է, շարունակիր:

- Գեղեցիկ դեմքերն ինձ ձգում են, գեղեցիկ մարմինները՝ գրգռում...

- Սկսում ես անկեղծանալ:

-Հայուհիները շատ գեղեցիկ են, Երեւանում ամեն քայլափոխի գեղեցիկ աղջիկներ են, մինչեւ քեզ հանդիպելը կնոջ չեմ ճանաչել, ինչո՞ւ:

- Այդ հարցը միշտ հետաքրքրել է ինձ:

- Այստեղ նույնպես առիթներ եղել են, ինչպես գիտես:

- Երեւի ավելի շատ, քան գիտեմ:

- Միգուցե: Բայց միայն մի դեպքում է գործել վերջին մղիչը:

- Ի՞նչ:

- Ներքին անզուսպ մղումը, որը քնած մնաց բազմաթիվ առիթներով, սակայն ստիպեց ընկնել քո հետեւից եւ բռնել... ահա այսպես: Թեեւ չեմ հասկանում, թե ինչով ես ձգում ինձ: Մազերդ կտրելուց հետո ավելի ես այլանդակվել, վիզդ՝ երկար ու բարակ, գլուխդ տնկվել է մարմնի վրա, ոնց որ ականջները կտրած գառնուկի գլուխ լինի, փափկամազիկ, գանգրամազիկ...

Ամենավիրավորական բառերն անգամ կարելի է այնպիսի ջերմությամբ ու սիրով ասել, որ ամենաքաղցր խոսքերը թվան, մանավանդ համբուրելով ու շոյելով:

- Շարունակե՞մ տգեղության գովքը...

- Շարունակիր, շատ լավ էր ստացվում, հատկապես գառնուկի գլուխը... Բայց ինչո՞ւ ականջները կտրած, մեղք չէ՞ գառնուկը:

- Լավ, երկարականջ, փափկամազիկ... Ի դեպ, քո ամեն ինչը երկար է, երկար ոտքեր, երկար իրան, ականջներդ են փոքր եւ քիթդ: Բայց դրանք քեզ չեն փրկում, տգեղ, անճոռնի աղջիկ... քեզ նույնիսկ պեպենները չեն փրկում... Վիզդ եւ ուսերդ պեպենոտ են, դրա համար եմ շատ սիրում...

- Մեջքիս վրա էլ կան,- ասաց նա, իսկ ես հենց այդ պահին մեջքն էի համբուրում:

- Ե՞ս լավ գիտեմ, թե դու: Դու քո մեջքը չես տեսնում, իսկ ես մանրամասն ուսումնասիրել եմ... ոչ միայն մեջքդ...

- Գարշելի անամոթ, այլասերված, հիվանդ...

- Հանգիստ, վրդովմունքդ եւ հայհոյանքներդ պահիր ավելի սարսափելի պահերի համար: Մեջքիդ պեպենները պարզապես կորել են, ձուլվել են արեւայրուկի մեջ... Իսկ մեջքդ հրաշալի է, սիրում եմ մաշկդ: Ամենից շատ այս մասն եմ սիրում, որ բարակելով իջնում է, իջնում եւ սկսում ուռչել... Այս անցումդ պաշտում եմ... Նույնիսկ կոշտ ջինսդ հրաշալի է արտահայտում իր պարփակածը, իսկ այսպես ազա՜տ, սավառնում է կարծես, զերծ ամեն արգելքից կամ... կնոջ վերջին հույսից... Դու լցվում ես ձեռքերիս մեջ, փափուկ ես, ջերմ, հնազանդ... Այսպես փափուկ ու առաձգական մեկ էլ քո մազերն էին, երբ չէիր կտրել... Սիրում եմ ոտքերդ, որ այսպես նրբորեն իջնում են, ոտքերդ կյանք են: Չոր ծնկներ ունես, ես դրանք էլ եմ սիրում, չոր թե փափուկ, ինչպես քո ամեն ինչը: Ես քո բթամատի այս ջարդված եղունգն էլ եմ սիրում: Ես միայն մի բան չեմ սիրում, որն իր ժամանակին կասեմ: Իսկ հիմա նորից կբարձրանամ, միայն թե դեմից, արդեն քեզ շրջելով, որպեսզի ամենավերջում հասնեմ աչքերիդ ու դրանց մեջ նայելով ասեմ... Ձեռքերիս համար ոչ մի անգամ այսպես հաճելի չի եղել: Վերքերս ու կոշտուկներս հալվում եւ բուժվում են քո տաքությունից: Նորից սկսում ենք ուռչել միասին... Ասենք թե սա մի նոր առիթ էր կոնքերդ շոյելու: Չեմ ուզում հեռանալ, բայց ուրիշ տեղեր կան նույնպես... գուցե ավելի լավ: Ահա սա չեմ սիրում, անկեղծ եմ ասում, շորով շատ եմ սիրում, չեմ սիրում ամենավերջին մերկությունը: Այդ վերջին շորը պիտի հանվի մթության մեջ կամ վերմակի տակ, վերջին հույսի փոխարեն՝ ընդհանուր հույս: Երբեք մի կասկածիր: Սիրում եմ փորդ, որ նիհար է, բայց ոչ տափակ, նույնիսկ մի թեթեւ ուռուցիկություն ունի: Զարմանալի է, դու ընդհանրապես նիհար չես, եւ մարմնիդ ոչ մի մասը վտիտ չէ... Սրա անունը մոռացել եմ, գիտեի ռուսերենը, հիմա չեմ հիշում: Ինչ նուրբ փոսիկ է, եւ կրքոտ: Սիրում եմ քո բոլոր փոսիկները: Ասում են՝ սա չի կարելի համբուրել, ինչո՞ւ... Կամաց-կամաց կբարձրանամ... Ինձ սպասում են... Այստեղ երկար կմնամ, որովհետեւ շատ եմ սպասել այս պահին, քսաներեք տարի, եւ այս երկվորյակ քույրերն ինձ էին սպասում... Ոչ փոքր են, ոչ շատ մեծ, նուրբ են ու քնքուշ եւ պինդ... Ես սրանք պիտի համբուրեմ անպայման եւ այնքան երկար, որ դու ընդհատես, ես չեմ թողնի... Լավ, լավ, հասկանալի է, գալիս եմ վերեւ... Այս տեղերը շատ ծանոթ են, սրանք իմ գիշերվա մշտական ուղեկիցներն են: Հրաշալի է այս վիզը, երբեք չեմ կշտանա... Ահա եւ շուրթերը, գարշելի շուրթերը... Լավ է, երբ շուրթերդ եմ համբուրում, որովհետեւ ամբողջ մարմնով հպվում ենք իրար եւ ոչինչ չենք տեսնում, իսկ դա հավասար է մթության...

Մենք կարող էինք անել անհնարինը, ամեն վայրկյան եւ անընդհատ, մինչեւ այն պահը, որ խոստացել էի...

- Սիրում եմ քեզ...

Մենք եւս մի անհնարին բան արեցինք, կարողացանք ուշքի գալ:

- Աստված իմ,- մրմնջաց Ինան,- երբեք չեմ մոռանա: Բառերն անգամ կրքոտ ես դարձնում: Դու սիրո համար ես ստեղծված:

- Սա սեր չէ,- ասացի,- սերն ինչ է որ... Սա ավելի ուժեղ է եւ ահավոր...

- Կի՞րք...

- Ոչ, ես նոր զգացմունք եմ հայտնագործել... կամ ստեղծել, ես եմ ստեղծել, առայժմ անունը չգիտեմ:

- Անուն ես կգտնեմ՝ Արինա, Արամ-Ինա, ավելի ուժեղ, քան սերը: Մնում է, որ արտոնագրման հայտ ներկայացնենք:

- Դա երկարատեւ փորձություն է պահանջում, եւ կարծեմ, ստիպված կլինենք հանձնաժողովի առաջ ցույց տալ:

- Հանուն գյուտի կարելի է:

- Կարելի է, բայց առանձնություն է պետք, միայն մենք: Այս տունը ամենալավ տեղն է:

Ինան շրջվեց, ձախ ձեռքս ուսի վրայով քաշեց տարավ, աջս էլ բռնեց, դրեց փորին, գրկվեց, հարմարվեց ու ասաց. «Քնած ժամանակ չբռնաբարես ինձ»:

- Ես քեզ երբեք չեմ բռնաբարի, ոչ քնած ժամանակ, ոչ՝ արթուն:

- Անիծո՞ւմ ես:

- Ես դա երբեք ուժով չեմ անի:

- Ուրեմն դու իմ արեւն ես:

- Այսի՞նքն:

- Վաղը կպատմեմ, բարի գիշեր:

- Դու կթողնեի՞ր, որ ես հետաձգեի որեւէ պատմություն:

- Իհարկե ոչ:

- Ուրեմն ասա:

- Քամին ու արեւը վիճում են, թե ով կկարողանա մերկացնել աղջկան: Քամին փչում է ամբողջ ուժով, պոկում է աղջկա շորերը: Արեւը տաքացնում է, ջերմացնում այնպես, որ աղջիկն ինքն է հանում շորերը:

- Այո, ես քո արեւն եմ,- հաստատեցի,- ուզո՞ւմ ես, հենց հիմա ապացուցեմ:

- Քնի՜,- շշնջաց նա:

Ես մի հարց էլ ճշտեցի:

- Եթե առավոտյան Նինան գա, պատուհանը բացե՞մ, որ մտնի:

Ինան մարելով ծիծաղեց կամացուկ, ձեռքս մոտեցրեց շուրթերին, համբուրեց, ապա նորից դրեց կրծքին եւ աչքերը փակեց:

Շարունակությունը կտպագրվի հուլիսի 5-ին՝ հինգշաբթի օրը

Անապատացումն սպառնում է աշխարհի բնակչության 1/3-ին

Անհրաժեշտ են տնտեսավարման նոր ձեւեր

Երկրագնդի տասնյակ միլիոնավոր բնակիչներ կարող են հարկադրաբար լքել իրենց բնակության վայրերը, քանի որ անապատներն արագորեն ընդարձակվում են, մանավանդ Սահարայի հարավում եւ Կենտրոնական Ասիայում:

Այդ են վկայում ՄԱԿ-ի համալսարանի հրապարակած զեկուցագրի տվյալները: Տվյալ միջազգային հաստատության գիտնականներն զբաղվում են հետազոտական աշխատանքով, պաշտոնատար գիտնականների տրամադրված տվյալներով: Հրապարակված զեկուցագրի պատրաստմանը, BBC-ի տվյալներով, մասնակցել են 25 երկրների 200-ից ավելի փորձագետներ:

Մոլորակի կլիմայական փոփոխությունների հետեւանքով անապատացումը դառնում է «մեր ժամանակի մեծագույն բնապահպանական մարտահրավերը»: Եթե գիտնականների առաջարկությունների համեմատ միջոցներ չձեռնարկվեն, ապա առաջիկա 10 տարում այդ վերաբնակիչներ կարող են դառնալ 50 միլիոն անձինք:

Զեկուցագրի հեղինակները ընդգծում են, որ անապատացումը համընդհանուր բնական աղետ է, որի հավանական զոհը կարող է դառնալ մոլորակի բնակչության 1/3-ը:

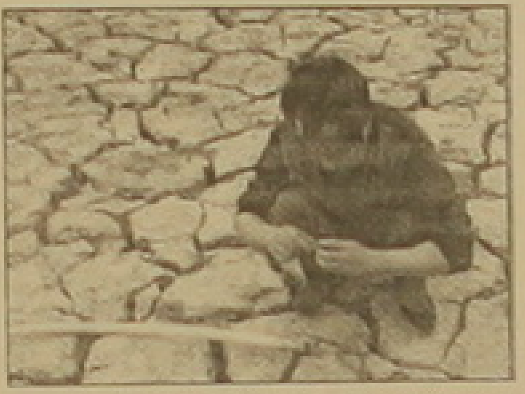

Գերբնակեցումը եւ չկառավարված ոռոգումը լրիվ բարդացնում են իրավիճակը: Բացի դրանից, կլիմայական փոփոխությունների հետեւանքով տեղի է ունենում հողերի վատթարացում: Մասնագետները չորային շրջանների երկրների իշխանություններին խորհուրդ են տալիս վերանայել հողօգտագործման քաղաքականությունը եւ հողերն այլեւս չհյուծել անասունների չափազանց մեծ գլխաքանակներով կամ չմտածված ոռոգմամբ:

ՄԱԿ-ի համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Հանս վան Գինկելն անչափ կարեւոր է համարում կայուն հողագործության կիրառման արդյունավետ քաղաքականությունը, որը թույլ կտա կասեցնել եւ հետ շրջել անապատացման ընթացքը:

Անապատացման հետ կապված մեկ ուրիշ խնդիր է ֆինանսավորման պակասը: Այդ խնդրին նվիրված վերջին խորհրդաժողովում (2005 թ.) հարուստ երկրների խոստացած նվիրատվությունների գումարը 29 տոկոսով պակաս է անապատացումից անմիջականորեն տուժող երկրների խնդրածից:

«Քաղաքական գործիչները եւ պետական մարմինները չեն ըմբռնում իրավիճակի լրջությունը: Նրանք բավարար միջոցներ չեն հատկացնում խնդրի լուծմանը, մինչդեռ այն շարունակ խորանում է», ասում է զեկուցագրի առաջատար հեղինակ Զաֆար Ադիլը, որը ՄԱԿ-ի համալսարանին առընթեր ջրի, բնապահպանության եւ առողջության միջազգային ցանցի ղեկավարն է:

Հողօգտագործման քաղաքականության բարեփոխումից բացի, իշխանությունները պետք է հողատերերին եւ անասնապահներին ֆինանսապես շահագրգռեն պահպանելու հողերը, ընդլայնեն նրանց հողային իրավունքները:

Նաեւ հարկավոր է առմասավորել տնտեսվարման նոր ձեւեր, կրճատել ածխաթթու գազի արտանետումները, օգտագործել արեւի էներգիան եւ այլն: Այլընտրական տնտեսվարումը կարող է դառնալ անապատացումը կանխող հզոր գործիք:

Պ. Ք.

Արաբները դժգոհ են Բլերի նոր նշանակումից

Նրանք չեն վստահում Իսրայելի բարեկամին

Միջազգային «քառյակը» (ԱՄՆ, ԵՄ, ՄԱԿ, ՌԴ) հունիսի 27-ին Մեծ Բրիտանիայի վարչապետի պաշտոնը թողած Թոնի Բլերին նշանակել է Մերձավոր Արեւելքի խաղաղության հատուկ դեսպանորդ:

Բրիտանացի պատգամավորների առջեւ ելույթ ունենալով՝ Բլերն ասել է, որ իր «բացարձակ գերակայությունը» պետք է լինի այսպես կոչված «երկպետական մոտեցումը», որը ենթադրում է Իսրայելի հետ խաղաղ գոյակցող պաղեստինյան պետության ստեղծում:

Սակայն Իրաքի օկուպացմանը մասնակցող Մեծ Բրիտանիայի նախկին վարչապետի նոր նշանակումն ընդհանուր առմամբ բացասական արձագանք է առաջացրել արաբական աշխարհում: Այսպես, հորդանանցի քաղաքագետ Ասսեմ ալ Օմարին «Ֆիգարո» թերթի թղթակցին հայտարարել է. «Բլերը ոչ անկախ է, ոչ էլ բարոյական ազդեցություն ունի արաբների վրա: Չի զգացվում, թե նա մեծ եռանդով տարածաշրջան է գալիս հաշտությունն առաջ մղելու համար»:

Ի դեպ, ավելի վաղ Բլերի նշանակման դեմ էին արտահայտվել Ռուսաստանը եւ Գերմանիան:

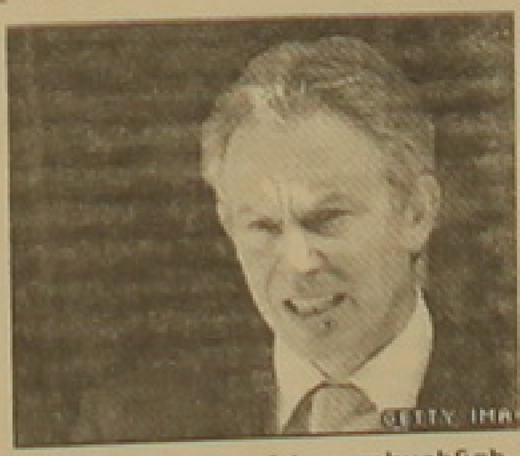

Ինչ վերաբերում է պաղեստինցիներին, Գազան վերահսկող «Համաս» արմատական խմբավորման ղեկավարությունը հայտարարել է, որ վարչապետության տարիներին Բլերը ոչ անկեղծ է եղել, ոչ էլ նպաստել է մերձավորարեւելյան խնդրի լուծմանը: «Համասի» ներկայացուցիչ Գազի Համադը BBC-ի թղթակցին ասել է, որ Բլերը մշտապես ընդունել է «ամերիկացիների եւ իսրայելցիների դիրքորոշումը»:

Իսկ Այսրհորդանանը վերահսկող Պաղեստինի նախագահ Մահմուդ Աբբասի խոսքերով, Բլերի նշանակումն իրեն «վստահություն է ներշնչում, որ նա կաշխատի երկու պետությունների հիման վրա խաղաղ լուծում մշակելու ուղղությամբ»:

Նույն ոգով է արտահայտվել Իսրայելի վարչապետ Էհուդ Օլմերտի ներկայացուցիչը, ասելով, որ Օլմերտը հավատում է «տարածաշրջանի իրադարձությունների վրա Բլերի դրական ազդեցությանը»:

Սիրիական տան մամլո քարտուղար Թոնի Սնոուն իր հերթին ասել է, թե չպետք է սպասել անհնարինը: «Բլերը գերմարդ չէ: Նրա խնդիրն է նախաձեռնող միջնորդ լինել «քառյակի» եւ շահագրգիռ կողմերի միջեւ», ընդգծել է Սնոուն:

Դիտորդները նշում են, որ «քառյակը» բավական սահմանափակ լիազորություններով է օժտել Բլերին. նա պետք է զբաղվի պաղեստինցիների ինքնակառավարման, տնտեսության եւ անվտանգության հարցերով: Սկզբնական փուլում նա չպետք է զբաղվի պաղեստինա-իսրայելական հակամարտության կարգավորման հարցերով:

BBC-ի մերձավորարեւելյան թղթակից Ջերեմի Բոուենի բնորոշմամբ, Բլերը հայտնվել է շատ բարդ կացության մեջ. իսրայելցիները ողջունում են նրա նոր նշանակումը, քանզի իրենց բարեկամն է, մինչդեռ պաղեստինցիների մեծ մասը նույն պատճառով չի վստահում Բլերին:

Սենատը Բուշից պահանջում է գաղտնալսման ծրագրի փաստաթղթերը

ԱՄՆ սենատի իրավաբանական հանձնախումբը Սպիտակ տնից պահանջել է մինչեւ հուլիսի 18-ը ներկայացնել երկրում կասկածյալների լրտեսման, մասնավորապես հեռախոսազրույցների գաղտնալսման ծրագրի փաստաթղթերը:

Նախագահ Ջորջ Բուշը 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ից հետո հատուկ ծառայություններին լիազորեց առանց դատարանի նախնական թույլտվության գաղտնալսել ահաբեկչության մեջ կասկածվող ամերիկացիների հեռախոսազրույցները եւ գաղտնընթերցել նրանց էլեկտրոնային փոստը:

Բուշի կարծիքով, իր թույլտվությունն արդարացվում է պատերազմական ժամանակաշրջանի օրենքներով. սեպտեմբերի 11-ից հետո նա հայտարարել էր, թե Ամերիկան պատերազմ է սկսում ահաբեկիչների դեմ:

Ընդդիմախոսների կարծիքով, Բուշի կարգադրությունը խախտում է ամերիկացիների մասնավոր գրագրության եւ հեռախոսազրույցների հետ կապված սահմանադրական իրավունքը: Գաղտնի ծրագրի գոյությունը հանրությանը հայտնի էր դարձել 2005 թվականին:

Վարչակազմը քանիցս հրաժարվել է ներկայացնել ծրագրի մանրամասնությունները պարունակող փաստաթղթերը: Սակայն թույլտվության ժամկետն ավարտված է. Սպիտակ տունը որոշեց ժամկետը չերկարաձգել լրտեսումը դադարեցնելու դատարաններից մեկի որոշման պատճառով:

Սենատին առաջին հերթին հետաքրքրում է, թե գործադիր իշխանության պաշտոնյաներն ինչպիսի կարծիքներ են արտահայտել գաղտնալսման ծրագրի օրինականության առնչությամբ:

Պ. Ք.

Երկրորդ համաշխարհայինի ստվերի ներքո

(Բուշն ու Բլերը կարո՞ղ են համեմատվել Չերչիլի եւ Ռուզվելտի հետ)

Ռոբերտ Ֆիսքի հոդվածը, տպագրված «Ինդիփենդենտ» թերթի հունիսի 2-ի համարում, թարգմանաբար ներկայացնում ենք ստորեւ չնչին կրճատումներով:

Միջերկրականին նայող իմ բնակարանի պատշգամբից քիչ այն կողմ խորտակված մի ֆրանսիական սուզանավ հանգչում է ծովի հատակին: Այն խորտակվել է 1941 թվին, երբ արքայական (բրիտանական) նավատորմին պատկանող ծովային մի նավ Պաղեստինի կողմից գաղտագողի մոտենալով Լիբանանի ափերին, հայտնաբերել է «Վիշիի» ֆրանսիական նավատորմին պատկանող երկու գերմանական սուզանավեր, որոնք պատրաստվում էին տուն վերադառնալ Լիբանանի անգլո-ֆրանսիական ներխուժումից հետո:

Բեյրութի ֆրանսիական դեսպանատունը մշտապես զգուշացնում է սուզորդներին, որ այնտեղ պատերազմական «գերեզմանատուն» է գտնվում, բայց լիբանանցիները, միեւնույն է, շարունակում են լողալ նավաբեկորների շրջակայքում: Միջերկրականի մեղմ ալիքները ժամանակ առ ժամանակ ճոճում են նավը եւ նրանում պառկած կմախքները: Երկրորդ համաշխարհայինը մոռանալու բան չէ:

Պատերազմի գերեզմանատներ կան Սիդոնում (Սայդա) եւ Բեյրութում, որտեղ թաղված են բրիտանացիներ եւ ֆրանսիացիներ, եւ ես հաճախ եմ ավտոմեքենայով անցնում Դամուր գյուղի միջով, որտեղ Մոշե Դայան անունով հրեա մի պաղեստինցի զինվորականի աչքին խփեց ֆրանսիական դիպուկահարը (սնայպերը):

Տանը մի ամբողջ ալբոմ ունեմ երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակվա լիբանանյան լուսանկարների, որոնցում պատկերված է ֆրանսիական բանակի «ընտրությունը»՝ մնա՞լ Միջին Արեւելքում եւ այնտեղից պայքարել հանուն դը Գոլի, թե՞ վերադառնալ «Վիշիի» Ֆրանսիա: Գրեթե բոլորն այդ ժամանակ նախընտրել են վերադառնալ Մարսել եւ իմ ալբոմի երկու ամբողջական էջերում կարելի է տեսնել Բեյրութի նավահանգստից մեկնող հազարավոր զինվորների լուսանկարները: Նրանց ուղեկցում է հսկայական ֆրանսիական դրոշը, որի վրա գրված է «Կեցցե Պետենը»: (1)

Դե, այդպես էլ է պատահում: 1941 թիվը վատ տարի էր դաշնակիցներին զորավիգ կանգնելու տեսակետից, իսկ Ստալինգրադը դեռ շատ հեռու էր: Դեռ 18 ամիս կար մինչեւ Հիտլերի իշխանության ջախջախումը: Բայց ես այդ ֆրանսիական սուզանավի մասին հիշում եմ ամեն անգամ, երբ լիբանանցի սուզորդ ընկերոջս եմ տեսնում, որը «Ռիվիերա» հյուրանոցից դուրս գալով, կանոնավոր «չվերթերով» այցելում է այդ վայրը: Երկրորդ աշխարհամարտը, իմ կարծիքով, դեռեւս մնում է մեր նորօրյա պատմության հիմնաքարը, որի վրա ժամանակի ընթացքում ՄԱԿ-ի, Կարմիր խաչի եւ այլ միջազգային կառույցներն են կառուցվել:

Զայրացած եմ այն փաստից, որ Բլերի եւ Բուշի նման «թզուկները» փորձում են չափվել Չերչիլի եւ Ռուզվելտի հետ: Տեսնում եմ Բլերին՝ Բասրայում «կոստյումով» եւ հիշում Իոսիպ Բրոզ Տիտոյին (2), որն իր գրավյալ երկիրը ազատագրելուց բացի, դաշնակիցների մեջ միակ առաջնորդն էր, որ վիրավորվեց պատերազմական գործողությունների ընթացքում: Ի՞նչ վերքեր է ստացել Բլերը:

Մի քանի ամիս առաջ ինձ բախտ վիճակվեց մասնակցելու BBC-ի «Դեզերտ այլընդ դիսքս» տոնավաճառին, որտեղ հնարավոր էր ընտրել ութ հնաոճ ձայնասկավառակ: Իմ ընտրածներից մեկը բրիտանացի ժողովրդին ուղղված Ուինստոն Չերչիլի ճառն էր՝ արտասանված 1940 թվին: Այդ մեկը հասկապես վերցրեցի ապացուցելու համար, որ Բլերն ու Բուշը շատ հեռու են Չերչիլ լինելուց:

«Հիտլերը գիտի, որ մեզ կամ պետք է ջախջախի այստեղ՝ այս կղզում, կամ էլ կորցնի պատերազմը», ասում էր Չերչիլը: Բառերի ինչպիսի՜ հասկանալի ընտրություն: Բուշը հավանաբար կօգտագործեր «հաղթել» բառը, իսկ Բլերը՝ երեւի «պարտության մատնել»: Մինչդեռ Չերչիլն ընտրել էր «ջախջախելը»: «Եթե մենք կարողանանք դիմակայել Հիտլերին, շարունակում էր Չերչիլը, ամբողջ Եվրոպան կարող է ազատ լինել եւ աշխարհի լույսը տարածելով ընդգրկել ընդարձակ արեւառող տարածքներ»: Համեմատենք այս հատվածը Իրաքի վերաբերյալ լորդ Բլերի հոխորտանքների հետ, երբ ասում էր. «Ես ամբողջապես եւ բացարձակապես համոզված եմ, որ ճիշտ էի»:

Երկու օր առաջ Բեյրութի իսլամական ռեստորանում ճաշում էի «Ֆիգարո» թերթի հայտնի լրագրող, չափազանց զարգացած Ադրիեն Ժոլմի հետ, եւ մեր զրույցը ծավալվեց Սոմ գետի, Վերդենի ճակատամարտի (3) եւ անշուշտ մեր սերնդի երկրորդ մեծ ողբերգության շուրջը, որը խլեց 60 միլիոն մարդու կյանք:

Մենք սկսեցինք մտածել, ինչպե՞ս է, որ մեր օրերի «թզուկները» դեռեւս ձեւացնում են, որ Երկրորդ համաշխարհայինի մարտեր են մղում, պնդելով, որ Սադդամը Տիգրիսի Հիտլերն էր, որ Նասերը Նեղոսի Մուսոլինին էր (սա իրականում Էնտոնի Իդենի (4) բնորոշումն է), որ իրենք հրաժարվում են նման մարդկանց եւ «Ալ Ղաիդայի» «ֆաշիզմի» դիմաց զիջումների գնալու: Մի՞թե հնարավոր չէ վերջ դնել այս անհեթեթությանը:

Ճաշի ավարտին մոտ Ադրիենը հետեւյալ հասկանալի ակնարկն արեց.

«Գիտես, Ռոբերտ, ասաց նա, կարելի է զինվորին հրամայել, որ նա մի ամբողջ գյուղ կրակի մատնի, եւ անելուց հետո դառնա պատերազմի հանցագործ, կարելի է նաեւ հրամայել նրան, որ փրկի մարդկանց եւ դառնա մարդասեր հերոս: Հետաքրքրական է, չէ՞»:

«Այո, Ադրիեն, չափազանց հետաքրքրական է», համաձայնեցի ես:

Թարգմանեց
ՀԱԿՈԲ ՕՀԱՆՅԱՆԸ

---

(1) ՊԵՏԵՆ, ԱՆՐԻ ՖԻԼԻՊ (1856-1951): Ֆրանսիացի ռազմական եւ պետական գործիչ, մարշալ: 1940-1944 թթ. գլխավորել է «Վիշիի» պրոհիտլերյան վարչակարգը: Ֆրանսիայի ազատագրումից հետո դատապարտվել է մահվան, որը փոխվել է ցմահ բանտարկության:

(2) ՏԻՏՈ, ԻՈՍԻՊ ԲՐՈԶ (1892-1980): Պետական եւ քաղաքական գործիչ, մարշալ: Նախկին Հարավսլավիայի եւ միջազգային բանվորական շարժման ճանաչված ղեկավար: 1941-45 թթ. Հարավսլավիայի ժողովրդա-ազատագրական բանակի եւ պարտիզանական ջոկատների գերագույն գլխավոր հրամանատար: 1953-ից երկրի նախագահ:

(3) ՎԵՐԴԵՆ: Քաղաք-ամրոց Ֆրանսիայի հյուսիսարեւելյան մասում, որտեղ կատաղի մարտեր են տեղի ունեցել Առաջին համաշխարհային պատերազմի օրերին՝ 1916-ին գերմանական եւ ֆրանսիական զորքերի միջեւ: Գերմանացիները չկարողացան ճեղքել ֆրանսիական ճակատը, կորցրեցին 600 հազար մարդ: Ֆրանսիան կորցրեց 358 հազար մարդ:

(4) ԻԴԵՆ, ԷՆՏՈՆԻ, լորդ Էյվոն (1897-1977): Անգլիացի պետական գործիչ, պահպանողական կուսակցության ղեկավարներից: 1955-57-ին Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ: Եգիպտոսի դեմ 1956-ի անգլո-ֆրանս-իսրայելական ագրեսիայի նախաձեռնողներից:

(Ըստ ԳԱ Հայկական Սովետական հանրագիտարանի)

Իր ժամանակը ամայի անապատ չթողեց

Լույս տեսավ Հրանտ Թամրազյանի երկերի Ա հատորը

Մեր ժամանակներում դժվար է պատկերացնել գիտական լուրջ, ֆունդամենտալ աշխատությունների հրատարակությունը: Բայց, այնուամենայնիվ, դրանք կան: Այդ հազվագյուտ հրատարակություններից է 20-րդ դարի մեր պայծառ մտավորականներից, անվանի գրականագետ Հրանտ Թամրազյանի երկերը: Ընթերցողի սեղանին է դեռեւ գրքի Ա հատորը («Նաիրի» հրատարակչություն ՓԲԸ, 2006 թ., 1196 էջ): Այստեղ ամփոփված է Թամրազյանի «Հայ քննադատություն» եռահատոր կոթողային ուսումնասիրությունը («Նաիրի», 1983, 1985, 1992 թթ.), որում համակողմանի քննության է առնված 5-րդ դարից մինչեւ նոր շրջանի հայ գրական մտքի եւ գրականության ողջ համապատկերն իր դարաշրջաններով, հիմնական շրջափուլերով եւ նշանավոր դեմքերով:

Կարծում ենք բնավ կարիք չկա ընթերցողին ներկայացնելու Հրանտ Թամրազյանին, որովհետեւ նա այն բացառիկներից է, ովքեր 20-րդ դարի երկրորդ կեսի հայ մտավոր հզոր աշխարհը ձեւավորեցին: Եվ բնավ չափազանցություն չէ Հրանտ Մաթեւոսյանի խոսքը, որն ասում է. «Գուրգուրոտ սիրո վերաբերմունքով էր կանգնած Հրանտ Թամրազյանը ողջ հայոց մեր պատմության ու հայ գրականության անդաստանների առջեւ՝ Խորենացուց մինչեւ մերօրյա գրականություն ու պատմություն, առասպելական զրույցներից մինչեւ իրեն ու մեզ լավ ծանոթ կյանքն ու մարդիկ, եւ հակառակը՝ նրա հակակրանքը բաց չարության ու սիրողականության ու քամահրանքի էր հասնում ամենայն օտարի ու օտարոտիի, պղտորության ու սիրողականության հանդեպ, հանդեպ այն ամենի, ինչը գոնե մի քիչ նման չէր իր կուտին, իր Աստծուն...»:

Հրանտ Թամրազյանի մասին ճանաչված շատ գրականագետներ, գրականության, մշակույթի մարդիկ են գրել, բացահայտել նրա դերը ժամանակի մեջ: Բայց անչափ արժեքավոր է Լեւոն Ներսիսյանի խոսքը: Իսկապես համապարփակ գիտելիքների տեր այս մարդը, որին համարել են ոչ միայն 20-րդ դարի հզոր դերվիշ, այլեւ՝ քայլող հանրագիտարան, ով տիրապետել է մտքի եւ բանավոր խոսքի արվեստի բոլոր գաղտնիքներին եւ ով միայն հազվագյուտ գրավոր խոսք է թողել, «Գրքերի աշխարհ» թերթի 1986 թ. առաջին համարում գրում է.

«Մեզ վիճակված է ապրել հայագիտության ամենածաղկուն շրջանում: Բյուրավոր գրքերի ու հոդվածների հեղեղի տակ, սակայն, գուցե մոռանում ենք, որ պատմության կողմից մեզ տրված է եզակի հնարավորություն՝ հազարամյակների հետ մտերմիկ զրուցելու, համընդհանուրի հետ առնչվելու: Ուստի, հայագիտության մեջ վճռականը մասնավոր խնդիրների լուծումը չէ, «բազմավեպի» տողակը այլեւայլ տեղեկություններով լցնելը չէ, վճռականը ընդհանուր հայացքն է, գիտության համար խիստ կարեւորագույն սեւեռումը: Այս իմաստով ոչ մի կոլեկտիվ հատորաշար չի կարող անել այն, ինչ կարող է կատարել անհատը:

Պատահական չէ, որ այս դեպքում այդ անհատը եղավ Հրանտ Թամրազյանը՝ ազահ ուսումնասիրությամբ, հանդուգն քննական մտքով, հախուռն կերպավորով, եւ դրա հետ միասին, նյութը խստորեն սանձահարող այս գիտնականը: Իր «Հայ քննադատություն» երկհատոր գրքում նա բացել է հայագիտության խորհրդավոր եւ բարդ աշխարհներից մեկը, քննել ու գնահատել հազարամյա ժառանգությունը, որը համաշխարհային մշակույթի կարեւորագույն օղակներից մեկն է եւ կապվում է նաեւ մեր օրերի հետ, գրել է գիտական մեծ խորքով ու ներշնչումով:

«Հայ քննադատություն» համեստ խորագիրը կրող գիրքը հանձնարարում եմ ոչ միայն «Գրքերի աշխարհի» ընթերցողներին, այլեւ բոլոր նրանց, որոնց հուզում է մեր ժողովրդի հոգեւոր հարստությունը եւ գրական-գեղարվեստական մտքի ներքին բարդ խաչաձեւումների պատմությունը»:

Ագաթանգեղոս-Բուզանդ-Խորենացուց մինչեւ Արշակ Չոպանյան, Հոմերոսից մինչեւ Հովհաննես Թումանյան, Նարեկացու բանաստեղծական խորհրդից մինչեւ Գրիգոր Զոհրապի ճշմարտության արվեստը... Իսկապես հանրագիտարանային այս հատորում Հրանտ Թամրազյանը հրամայում է միշտ աշխատեցնել, հողդորում բարձրաճաշակության համն զգալ, տեսնել խորքը: Պարապ մարդու համար այս հատորը ծանր բեռ կլինի: Թող իրեն նեղություն չտա: Իսկ բարձր մշակույթի համն առած մարդը կրկին ու կրկին կհայտնագործի իսկայական ժամանակի ծիրում գտնվող մեծերին, նրանց խոսքի ճշգրիտ կշռույթը կզգա: Ու այս ամենը կարվի Հրանտ Թամրազյանի շնորհիվ, այս հատորի շնորհիվ:

Փնտրենք այս գիրքը եւ շատ շեղ մի գրադարան կունենանք: Կարողացենք հարստություն կուտակել: Այս հատորով:

ՄԵՐԳԵՅ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԾՁԲ-07/17» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Երեւանի քաղաքապետարանի կարիքների համար կաթսայատների ծխնելույզների տեխնիկական վիճակի ուսումնասիրման ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ը 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, 115 սենյակ հեռ.՝ 28-93-25, Ի.Քոչարյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 16.30-ը:

Հաշվետվություն

«Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամ»-ի 2006թ. գործունեության վերաբերյալ

«Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամ»-ը հիմնադրվել է «Սեյվ դը Չիլդրեն ֆեդերեյշն, Ինկ» ԱՄՆ կազմակերպության կողմից, իրականացրել է ծրագիր ուղղված Հայաստանում ընտանեկան եւ գեղջուկ ձեռներեցության համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, օժանդակելու դրանց զարգացման համար անհրաժեշտ կարողությունների եւ ունակությունների աճին, զարգացնելու փոխօգնության եւ սոցիալական փոխկապակցվածության հանգույցները: Հիմնադրամը տրամադրել է առանց գրավի գեղջուկ փոխառություններ, ինչպես նաեւ մանր ձեռներեցության եւ դրա հետ կապված իրավական կարգավորման հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվություններ: Հիմնադրամը գործում է միայն իր կանոնադրությամբ սահմանված նպատակներն իրականացնելու նպատակով, միջազգային կազմակերպություններից ստացված ֆինանսական միջոցների, ինչպես նաեւ սեփական գործունեության արդյունքում ստացված միջոցների հաշվին:

Միկրոձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամ
ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ
2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

	2006թ. (ստուգված)
Ակտիվներ	
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ	
Ֆինանսական միջոցներ	
Ոչ նյութական ակտիվներ	118,286
	20
Ընթացիկ ակտիվներ	118,306
Վարկեր հաճախորդներին	
Հաշվեգրված տոկոսներ եւ այլ ակտիվներ	1,979,901
Կանխավճար հարկերի գծով	(1,236)
Կարճաժամկետ ակտիվներ	97,448
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	-
Կանխիկ եւ մնացորդներ բանկերում	43,320
	129,562
Ընդամենը ակտիվներ	2,248,995
Ֆոնդեր եւ պարտավորություններ	2,367,301
Ֆոնդեր	
Կուտակված վարկային միջոցներ	
Չբաշխված շահույթ	
	2,130,013
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	2,130,013
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-
Հետաձգված եկամուտ	-
Փոխառություն	-
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	228,407
	-
Ընթացիկ պարտավորություններ	228,407
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	2,174
Կրեդիտորական պարտքեր	6,707
Երկարաժամկետ փոխառության կարճաժամկետ մաս	-
	8,881
Ընդամենը ֆոնդեր եւ պարտավորություններ	2,367,301

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
2006թ. դեկտեմբերի 31-ի ավարտվող տարի

	2006թ. (ստուգված)
Հասույթ	
Այլ գործառնական եկամուտ	796,073
Գործառնական ծախսեր	88,457
Գործունեությունից եկամուտ	(386,603)
Այլ ոչ գործառնական եկամուտ	497,927
Այլ ոչ գործառնական ծախսեր	-
Գործառնական նպատակով ստացված դրամաշնորհներից եկամուտ	(35,040)
	10,862
Արտարժույթի վերագնահատումից եւ փոխարժեքային տարբերությունից եկամուտ	32,923
Արտարժույթի վերագնահատումից եւ փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	-
Այլ ոչ գործառնական շահույթ (վնաս)	(21)
Շահույթ մինչեւ հարկումը	506,651
Շահութահարկի գծով փոխհատուցում/(ծախս)	(32,192)
Հաշվետու տարվա շահույթ	474,459

Տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

FUND

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/111 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Երեւանի քաղաքապետարանի կարիքների համար՝ Երեւան քաղաքի Բաղրամյան, Աբովյան, Հերացի, Նալբանդյան, Թումանյան, Մաշտոց, Սայաթ-Նովա, Արշակունյաց, Խանջյան, Բեյրութի, Արգիշտի փողոցներում ասֆալտբետոնյա ծածկի ճաքալցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 950 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Երեբունու մասնաճյուղ «Բեջ-Գալ» ՍՊ ընկերության N 2477230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 12:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/112 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության կարիքների համար՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության (Կոմիտաս-35 հասցեի) վարչական շենքի եւ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության Գյումրու ՀՏ վարչական շենքի հրդեհային ազդանշանման համակարգերի տեղակայման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1950 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Երեբունու մասնաճյուղ «Բեջ-Գալ» ՍՊ ընկերության N 2477230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 15:00-ն:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ներկայացված է «Արմավիր» ՍՊԸ-ի կողմից ՀՀ Շիրակի մարզի Գառնառիճ համայնքի եղնաջուր տարածքում «Հեղնաջուր» ՓՀԷԿ-ի կառուցման՝ Ախուրյան գետի Հեղնաջուր վտակից ջրի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007 թ. հուլիսի 6-ին, ժամը 16:00, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Միկրո ձեռնարկության զարգացման բարեգործական» հիմնադրամի
2006 թ. տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների առնչությամբ

Հասցեատեր՝
«Միկրո ձեռնարկության զարգացման բարեգործական» հիմնադրամ
Հասցեն՝ Երեւան, Երզնկյան փ. 52 ա,
Տնօրեն պարոն Ս. Վարդանյան

[illegible]

Ավագ աուդիտոր

Տնօրեն

[illegible]

ՋԵՐՄՈՒԿ

Առաջատարներից ոմանք զիջեցին դիրքերը

Ջերմուկում ընթացող շախմատի պատանեկան մրցաշարի 3-րդ տուրում առաջատարները մրցեցին միմյանց հետ: Մինչեւ 18 տարեկանների մրցաշարում Հրանտ Մելքումյանը 3-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնելով, 3 միավորով միանձնյա գլխավորեց մրցաշարային աղյուսակը: Նրա մրցակիցը մինչ այդ 2 միավոր ունեցող Վարդան Խոջոյանն էր: Առաջատարներից կեսական միավորով հետ են մնում Դավիթ Քալաշյանը, Շանթ Խաչիկյանը եւ Հովիկ Հայրապետյանը: Քալաշյանը սեւերով պարտության մատնեց Վահագն Խաչատրյանին, Հայրապետյանը հաղթեց Արմեն Անտինյանին, իսկ Խաչիկյանը առավելության հասավ Կարեն Գրիգորյանի նկատմամբ:

Մինչեւ 14 տարեկանների մրցաշարում 2 տուրից հետո 100 տոկոսանոց արդյունք ունեին հինգ շախմատիստներ: Երրորդ տուրից հետո նրանց թիվը կրճատվեց՝ հասնելով երկուսի: Հաղթարշավը հաջողվեց շարունակել միայն Սամվել Տեր-Սահակյանին եւ Խաչատուր Երանյանին: Նրանք առավելության հասան համապատասխանաբար Կամո Ուլիբաբյանի եւ Արա Ազիզբեկյանի նկատմամբ, որոնք առաջին միավորները կորցրին: 2 միավոր ունեցող մրցաշարի հինգերորդ առաջատարը՝ Հովհաննես Գաբուզյանը ոչ-ոքի խաղաց Դավիթ Խաչիկյանի հետ եւ այժմ ընդամենը կես քայլով է հետ մնում աղյուսակը գլխավորող Տեր-Սահակյանից ու Երանյանից:

Մինչեւ 10 տարեկանների մրցաշարում եռիշխանություն հաստատվեց: Երրորդ հաղթանակները տոնեցին Մարտ Մեժլումյանը, Կարեն Հովհաննիսյանը եւ Նիկոլայ Գոլիկովը, ընդ որում բոլորն էլ խաղում էին սեւ խաղաքարերով: Նրանց մրցակիցներն էին համապատասխանաբար Արսեն Աղաջանյանը, Հրանտ Մեժլումյանը եւ Կարեն Փիլոսյանը: Առաջատարները մեկ միավորով առաջ են անցել մոտակա հետապնդողներից: 4-րդ տուրում Մեժլումյանը սպիտակներով ուժերը կչափի Գոլիկովի հետ, իսկ Հովհաննիսյանի մրցակիցը կլինի Աղաջանյանը:

ԴՈՐՏՄՈՒՆԴ

Կրամնիկի արդյունքն առայժմ լավագույնն է

Դորտմունդի շախմատի մրցաշարի 4-րդ տուրում իր երկրորդ հաղթանակը տոնեց աշխարհի չեմպիոն Վլադիմիր Կրամնիկը: Նրա մրցակիցը նորվեգացի 16-ամյա գրոսմայստեր Մագնուս Կառլսենն էր, որին Լեւոն Արոնյանը հաղթել էր Էլիստայում կայացած հավակնորդների մրցախաղում: Այդ հաղթանակի շնորհիվ Կրամնիկը պահպանեց առաջատարի իր դիրքը՝ վաստակելով 3 միավոր: Երկրորդ արդյունավետ պարտիան գրանցվեց Անանդի եւ Նայդիչի մրցավեճում: Հաջողությունն ուղեկցեց հնդիկ շախմատիստին. դրա շնորհիվ Անանդը վաստակեց 2,5 միավոր: Նույնքան միավոր ունի նաեւ Եվգենի Ալեքսեեւը, որը ոչ-ոքի խաղաց Լեկոյի հետ: Հաշտություն կնքեցին նաեւ Գելֆանդն ու Մամեդյարովը: Վերջինս Լեկոյի հետ ունի 2 միավոր: Կառլսենն ու Գելֆանդը վաստակել են 1,5-ական, իսկ Նայդիչը՝ մեկ միավոր:

ՖԻՖԱ-ն փոխեց որոշումը

Ցյուրիխում կայացած ՖԻՖԱ-ի գործադիր կոմիտեի նիստում չեղյալ է համարվել ծովի մակերեւույթից 2500 մ-ից բարձր վայրերում միջազգային հանդիպումներ անցկացնելու արգելքի մասին որոշումը: Փոխարենը որոշվել է, որ նմանատիպ մրցախաղեր չեն կարող անցկացվել ծովի մակերեւույթից 3000 մ բարձրության վրա գտնվող մարզադաշտերում: Այս որոշմը հարուցել է Բոլիվիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի վրդովմունքը: Բանն այն է, որ Բոլիվիայի ազգային հավաքականն իր հանդիպումներն անցկացնում է ծովի մակերեւույթից 3600 մ բարձրության վրա գտնվող մայրաքաղաք Լա Պասում: Ֆեդերացիայի նախագահ Կառլոս Չավեսը այդ որոշման մեջ խտրականություն է տեսնում:

«ԻԶՄԻՐԼՅԱՆ - ԵՎՐԱՍԻԱ ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ» ՍՊԸ-Ն

տրամադրում է վարկեր ՀՀ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց հետեւյալ պայմաններով՝

Գործունեության ոլորտ՝
- Արտադրություն
- Ծառայությունների ոլորտ
- Գյուղատնտեսություն

Վարկի պայմաններ՝
- Մինչեւ 90 մլն դրամ կամ մինչեւ 250000 ԱՄՆ դոլար
- Մինչեւ 48 ամիս ժամկետով
- տարեկան 15% տոկոսադրույքով

Վարկային կազմակերպության կողմից արդեն վարկավորված ընկերություններին շրջանառու միջոցների համալրման նպատակով կարող է տրամադրվել վարկային գիծ՝ առավելագույնը մեկ տարի ժամկետով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել.
«Իզմիրլյան-Եվրասիա Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն» ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մելիք Ադամյան 2/1, 3-րդ հարկ հեռախոս՝ 542-542, 567-568, 54-54-14
Էլեկտրոնային հասցե՝ ieucc@arminco.com <mailto:eucc@arminco.com>

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն «Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի մասնակիցներին

Մեր կողմից իրականացվել է «Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի (այսուհետ կազմակերպություն) 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվապահական հաշվեկշռի եւ նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների, դրամական միջոցների հոսքերի եւ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունների աուդիտը: Նշված ֆինանսական հաշվետվությունների համար պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության ղեկավարությունը: Մեր պատասխանատվությունն է իրականացված աուդիտի հիման վրա արտահայտել կարծիք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Հայաստանի Հանրապետության Աուդիտի ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտները պահանջում են այնպես պլանավորել եւ իրականացնել աուդիտը, որպեսզի ձեռք բերվի բավարար երաշխիքներ, որ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն պարունակում էական թերություններ: Աուդիտն ընդգրկում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված տվյալներն ու համապատասխան ծանոթագրությունները հիմնավորող փաստերի ընտրանքային կարգով ստուգում: Աուդիտն ընդգրկում է նաեւ Կազմակերպության ղեկավարության կողմից կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների եւ կատարված գնահատումների, ինչպես նաեւ ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատականը: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից անցկացված աուդիտը բավարար հիմք է հանդիսանում մեր եզրահանգման համար:

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Կազմակերպության 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի եւ նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ եւ իրական պատկերը՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական կազմակերպությունների գործունեությունը կանոնակարգող օրենսդրության համաձայն:

Հ. Բակլաչյան
ԱՈՒԴԻՏԻ ՂԵԿԱՎԱՐ
Երեւան, 17 մայիսի 2007 թ.

Ա. Փինարբաշի
ՏՆՕՐԵՆ-ԲԱԺՆԵՏԵՐ

Ենթահավելված 1

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ֆինանսական արդյունքների մասին (ձև 1)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
«Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ, ՀՀ, Երևան, 0018, Տիգրան Մեծի 49
(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթագրություններ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ ժամանակաշրջան
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	3	218,436	136,544
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	4	0	0
Զուտ տոկոսային եկամուտ		218,436	136,544
Շահաբաժնի ստացման եկամուտներ			
Կոմիսիոն և այլ վճարների ստացման եկամուտներ			
Կոմիսիոն և այլ վճարների ստացման ծախսեր		(1,090)	(1,204)
Առևտրային նպատակով պահվող ներդրումներից զուտ շահույթ/(վնաս)	5	0	0
Վաճառքի համար նախատեսված ներդրումներից զուտ շահույթ/(վնաս)	6	0	0
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներից զուտ շահույթ/(վնաս)	7	(374,393)	(56,798)
Արտարժութային գործառնություններից ստացված զուտ շահույթ/(վնաս)	8	26,232	35,601
Այլ գործառնական եկամուտներ			
Գործառնական եկամուտներ		**(130,815)**	**114,143**
Վարկերից և այլ փոխատվություններից առաջացած կորուստներ	9	(57,128)	(604)
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	10	(62,647)	(35,434)
Այլ գործառնական ծախսեր	11	(2,536)	(2,273)
Շահույթ մինչև հարկումը		**(253,126)**	**75,832**
Շահութահարկի գծով ծախս /փոխհատուցում/	12	(24,648)	(26,646)
Շահույթ (վնաս) հարկումից հետո		**(277,774)**	**49,186**
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող բազային շահույթ			
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող նոսրացված շահույթ			

Վարկային կազմակերպության գործադիր տնօրեն Ջ.Բոյաջյան
Գլխավոր հաշվապահ Թ.Աբրահամյան

Ենթահավելված 2

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ (ձև 2)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
«Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ, ՀՀ, Երևան, 0018, Տիգրան Մեծի49
(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազ. դրամ)

	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթագրություններ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ ժամանակաշրջան
1	Ակտիվներ			
1.1	Դրամական միջոցներ և բանկային հաշիվներ	13	226,906	103,521
1.2	Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ներդրումներ	14	0	0
1.3	Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	15	0	0
1.4	Դրամական շուկայում այլ տեղաբաշխումներ	16	0	0
1.5	Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ	17	1,376,712	1,365,026
1.6	Վաճառքի համար նախատեսված ներդրումներ	18	0	0
1.7	Այլ գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ	19	0	0
1.8	Վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	20	0	0
1.9	Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	21	0	0
1.10	Ներդրումներ այլ անձանց կանոնադրական կապիտալում			
1.11	Կապիտալ ներդրումներ հիմնական միջոցներում և ոչ նյութական ակտիվներում			
1.12	Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	22	15,839	0
1.13	Հետաձգված հարկային ակտիվներ		868	707
1.14	Ստացվելիք տոկոսներ	23	12,386	13,219
1.15	Այլ ակտիվներ	24	661	6
	Ընդամենը՝ ակտիվներ		**1,633,372**	**1,482,479**
2	Պարտավորություններ			
2.1	Բանկերից ստացված փոխառություններ և վարկեր	25	0	0
2.2	Դրամական շուկայից ստացված այլ փոխառություններ	26	0	0
2.3	Հաճախորդներից ներգրավված փոխառություններ	27	0	0
2.4	Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ			
2.5	Վարձակալության գծով վճարվելիք գումարներ			
2.6	Վարկային կազմակերպության կողմից թողարկված արժեթղթեր	28	0	0
2.7	Պահուստներ		223	1
2.8	Վճարվելիք գումարներ	29	0	0
2.9	Հետաձգված հարկային պարտավորություններ			
2.10	Վճարվելիք տոկոսներ			
2.11	Այլ պարտավորություններ	30	9,988	28,293
	Ընդամենը՝ պարտավորություններ		**10,211**	**28,294**
3	Կապիտալ			
3.1	Կանոնադրական կապիտալ	31	1,897,113	1,450,363
3.3	Պահուստներ			
3.3.1	Գլխավոր պահուստ			
3.3.2	Վերագնահատման պահուստներ	32	0	0
3.4	Կուտակված շահույթ (վնաս)		(273,952)	3,822
	Ընդամենը՝ կապիտալ		1,623,161	1,454,185
	Ընդամենը՝ պարտավորություններ և կապիտալ		1,633,372	1,482,479

Վարկային կազմակերպության գործադիր տնօրեն Ջ.Բոյաջյան
Գլխավոր հաշվապահ Թ.Աբրահամյան

Ենթահավելված 3

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
(ձև 3)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
«Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ, ՀՀ, Երևան, 0018 Տիգրան Մեծի 49
(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

Նախորդ ժամանակաշրջան

(հազ. դրամ)

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը	Կանոնադրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Հոդվածներ					
Մնացորդը առ 31 դեկտ. 2004թ.	895,257	0	0	(45,364)	849,893
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր ազդեցությունը և էական սխալների ճշգրտումը					
Վերահաշվարկված մնացորդը	**895,257**	**0**	**0**	**(45,364)**	**849,893**
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ և վնասներ					
Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում	555,106				555,106
Շահաբաժիններ					
Զուտ շահույթ/ վնաս				49,186	49,186
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2005թ.	**1,450,363**	**0**	**0**	**3,822**	**1,454,185**

Հաշվետու ժամանակաշրջան

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը	Կանոնադրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Հոդվածներ					
Մնացորդը առ 31 դեկտ. 2005թ.	1,450,363	0	0	3,822	1,454,185
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր ազդեցությունը և էական սխալների ճշգրտումը					
Վերահաշվարկված մնացորդը	**1,450,363**	**0**	**0**	**3,822**	**1,454,185**
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ և վնասներ					
Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում	446,750				446,750
Շահաբաժիններ					
Զուտ շահույթ/ վնաս				(277,774)	(277,774)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2006թ.	**1,897,113**	**0**	**0**	**(273,952)**	**1,623,161**

Վարկային կազմակերպության գործադիր տնօրեն Ջ. Բոյաջյան
Գլխավոր հաշվապահ Թ. Աբրահամյան

Ենթահավելված 4

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ (ձև 4)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
«Իզմիրլյան-Եվրասիա» ՈՒՎԿ ՍՊԸ, ՀՀ, Երևան, 0018, Տիգրան Մեծի 49
(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
1. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	**(765,440)**	**(250,281)**
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունը	**104,865**	**118,035**
Ստացված տոկոսներ	127,091	216,849
Վճարված տոկոսներ		
Կորուստների վերականգնում	5,687	1,180
Ստացված շահաբաժիններ		
Ստացված զուտ կոմիսիոն գումարներ	(1,938)	
Վճարված աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	(17,355)	(38,669)
Վճարված հարկեր	(8,620)	(61,325)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություններից	**(870,305)**	**(368,316)**
Տեղաբաշխված միջոցներ (նվազում) (ավելացում)	(895,832)	(383,075)
Ներգրավված միջոցների ավելացում (նվազում)		
Առևտրային նպատակով պահվող և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի (նվազում) (ավելացում)		
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների (նվազում) (ավելացում)		
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	25,527	14,759
2. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	0	(13,339)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերի (նվազում) (ավելացում)		
Այլ անձանց կանոնադրական կապիտալում ներդրումների (նվազում) (ավելացում)		
Հիմնական միջոցներում և ոչ նյութական ակտիվներում կապիտալ ներդրումների (նվազում) (ավելացում)		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(13,339)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարում		
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից		
3. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	**568,040**	**446,765**
Վճարված շահաբաժիններ		
Բանկերից ստացված վարկերի ավելացում (նվազում)		
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)		
Վարկային կազմակերպության կողմից թողարկված արժեթղթերի ավելացում (նվազում)		
Բաժնետերերի ներդրումները կանոնադրական հիմնադրամում	568,040	446,765
Ֆինանսական վարձակալության դիմաց վճարվելիք գումարների ավելացում (նվազում)		
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ֆինանսական գործունեությունից		
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(26,821)	(58,514)
Դրամական միջոցների զուտ հոսք	**(224,221)**	**124,631**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբում	328,788	104,567
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջում	104,567	229,198

Վարկային կազմակերպության գործադիր տնօրեն Ջ.Բոյաջյան
Գլխավոր հաշվապահ Թ.Աբրահամյան

Ծանուցում

VIVAcell

Ձեր ընտրանքը

«Կ-Տելեկոմ» ՓԲԸ-ն հայտարարում է Շարժական կապի կանխավճարային եւ հետվճարային ծառայություն-ների մատուցման ընդհանուր պայմանների փոփոխման մասին, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2007թ. հուլիսի 1-ից:

Միաժամանակ, հայտնում ենք որ ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 30.03.07թ. թիվ 140Ն որոշման համաձայն, 2007թ. հուլիսի 1-ից կանխավճարային ծառայություններին բաժանորդագրվելու պայմանագրերը պետք է կնքվեն գրավոր տեսքով եւ դրանց պետք է կցվեն բաժանորդի ինքնությունը հաստատող փաստաթղթերի պատճենները: Մինչեւ 2007թ. հուլիսի 1-ը կանխավճարային ծառայություններին բաժանորդագրված բաժանորդները պետք է մինչեւ 2007թ. նոյեմբերի 1-ը վերակնքեն իրենց պայմանագրերը:

«Կ-Տելեկոմ» ՓԲԸ

ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Տիգրան Մեծ պողոտայում:
Զանգահարել՝ *576267* կամ *(091) 016917*
հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջարկում ենք համակարգչային ծառայություններ. օպերացիոն համակարգի տեղադրում, վիրուսների մաքրում, դիագնոստիկա, լոկալ ցանցերի տեղադրում:

Համակարգչային ուսուցում. Windows OS, տարբեր ծրագրեր: Խորացումը ըստ ցանկության:

Հեռ. 010 27 11 06, 091 71 89 03
Տիրան e-mail:
outsider1024@rambler.ru

Grant Thornton Amyot

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն
«ՖԻՆՔԱ Ունիվերսալ Վարկային կազմակերպություն» ՍՊԸ-ի 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ եւ նույն ամսաթվին ավարտված 8 ամսվա ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ

«ՖԻՆՔԱ Ունիվերսալ Վարկային կազմակերպություն» ՍՊԸ-ի մասնակցին.

Մեր կողմից իրականացվել է «ՖԻՆՔԱ Ունիվերսալ Վարկային կազմակերպություն» ՍՊԸ-ի (այսուհետ կազմակերպություն) 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվապահական հաշվեկշռի եւ նույն ամսաթվին ավարտված 8 ամսվա ֆինանսական արդյունքների, դրամական միջոցների հոսքերի եւ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունների աուդիտը: Նշված ֆինանսական հաշվետվությունների համար պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության ղեկավարությունը: Մեր պատասխանատվությունն է իրականացված աուդիտի հիման վրա արտահայտել կարծիք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Մեր աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի Հայաստանի Հանրապետության ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտները պահանջում են այնպես պլանավորել եւ իրականացնել աուդիտը, որպեսզի ձեռք բերվի բավարար հավաստիացում, որ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն պարունակում էական խեղաթյուրումներ: Աուդիտն ընդգրկում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված տվյալներն ու համապատասխան բացահայտումները հիմնավորող փաստերի ընտրանքային կարգով ստուգում: Աուդիտն ընդգրկում է նաեւ Կազմակերպության ղեկավարության կողմից կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների եւ կատարված գնահատումների, ինչպես նաեւ ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատականը: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից անցկացված աուդիտը բավարար հիմք է հանդիսանում մեր եզրակացության համար:

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրիտ են ներկայացնում Կազմակերպության 2006 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակը եւ նույն ամսաթվին ավարտված 8 ամսվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ծավալը եւ իրական պատկերը՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող օրենսդրության համաձայն:

Երեւան
18 մայիսի 2007 թ.

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (ձեւ 1)
Ֆինանսական արդյունքների մասին
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
"ՖԻՆՔԱ" ՈՒՎԿ ՓԲԸ ք.Երեւան Ազատամարտի 2ա
(Վարկային կազմակերպության անվանումը եւ գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	ԾԱՆՈ-ԹԱԳՐՈՒ-ԹՅՈՒՆ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա ժամանակաշրջան
Տոկոսային եւ նմանատիպ եկամուտներ	3	215,475	
Տոկոսային եւ նմանատիպ ծախսեր	4	59,967	
Զուտ տոկոսային եկամուտ		155,508	0
Շահաբաժնի տեսքով եկամուտներ		0	
Կոմիսիոն եւ այլ վճարների տեսքով եկամուտներ		0	
Կոմիսիոն եւ այլ վճարների տեսքով ծախսեր		(1,430)	
Առեւտրային նպատակով պահվող ներդրումների զուտ շահույթ/ (վնաս)	5	0	
Վաճառքի համար նախատեսված ներդրումներից զուտ շահույթ/ (վնաս)	6	0	
Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող ներդրումներից զուտ շահույթ/ (վնաս)		0	
Արտարժութային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)	7	(16,798)	
Այլ գործառնական եկամուտ	8	67,363	
Գործառնական եկամուտ		204,643	0
Վարկերից եւ այլ փոխատվություններից առաջացած կորուստներ	9	(27,680)	
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	10	154,645	
Այլ գործառնական ծախսեր	11	11,679	
Շահույթ մինչեւ հարկումը		10,639	0
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	12	5,025	
Շահույթ հարկումից հետո		5,614	0
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող բազային շահույթ		0.25	
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող նոսրացված շահույթ		0.25	

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ (ձեւ 2)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
"ՖԻՆՔԱ" ՈՒՎԿ ՓԲԸ ք.Երեւան Ազատամարտի 2ա
(Վարկային կազմակերպության անվանումը եւ գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	ԾԱՆՈ-ԹԱԳՐՈՒ-ԹՅՈՒՆ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա վերջ
1	Ակտիվներ			
1.1	Դրամական միջոցներ եւ բանկային հաշիվներ	13	682,595	
1.2	Առեւտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ներդրումներ	14	0	
1.3	Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	15	71,973	
1.4	Դրամական շուկայում այլ տեղաբաշխումներ	16	0	
1.5	Հաճախորդներին տրված վարկեր եւ այլ փոխատվություններ	17	1,983,360	
1.6	Վաճառքի համար նախատեսված ներդրումներ	18	0	
1.7	Այլ գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ	19	0	
1.8	Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	21	0	
1.9	Վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	20	0	
1.10	Ներդրումներ այլ անձանց կանոնադրական կապիտալում		0	
1.11	Կապիտալ ներդրումներ հիմնական միջոցներում եւ ոչ նյութական ակտիվներում	22	1,056	
1.12	Հիմնական միջոցներ եւ ոչ նյութական ակտիվներ	22	25,292	
1.13	Հետաձգված հարկային ակտիվներ		1,530	
1.14	Ստացվելիք տոկոսներ	23	25,900	
1.15	Այլ ակտիվներ	24	14,171	
	Ընդամենը՝ ակտիվներ		2,805,877	0
2	Պարտավորություններ			
2.1	Բանկերից ստացված փոխառություններ եւ վարկեր	25	0	
2.2	Դրամական շուկայից ստացված այլ փոխառություններ	26	1,807,380	
2.3	Հաճախորդներից ներգրավված փոխառություններ	27	0	
2.4	Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ		0	
2.5	Վարձակալության գծով վճարվելիք գումարներ		0	
2.6	Վարկային կազմակերպության կողմից թողարկված արժեթղթեր	28	0	
2.7	Պահուստներ		0	
2.8	Վճարվելիք գումարներ	29	0	
2.9	Հետաձգված հարկային պարտավորություններ		0	
2.10	Վճարվելիք տոկոսներ	23	47,412	
2.11	Այլ պարտավորություններ	30	45,751	
	Ընդամենը՝ պարտավորություններ		1,900,543	0
3	Կապիտալ			
3.1	Կանոնադրական կապիտալ	31	899,720	
3.2	Պահուստներ		0	
3.2.1	Գլխավոր պահուստ		0	
3.2.2	Վերագնահատման պահուստներ	32	0	
3.3	Կուտակված շահույթ		5,614	
	Ընդամենը՝ կապիտալ		905,334	
	Ընդամենը՝ պարտավորություններ եւ կապիտալ		2,805,877	0

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն (ձեւ 3)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
"ՖԻՆՔԱ" ՈՒՎԿ ՓԲԸ ք. Երեւան Ազատամարտի 2ա

Նախորդ տարվա սկզբից մինչեւ հաշվետու ամսաթիվը

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը / Հոդվածներ	Կանոնադրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 31 դեկտ. 2004 թ.	-	-	-	-	-
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր արդյունքը եւ էական սխալների ճշգրտումը	-	-	-	-	-
Վերահաշվարկված մնացորդը	-	-	-	-	-
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ եւ վնասներ	-	-	-	-	-
Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում	-	-	-	-	-
Շահաբաժիններ	-	-	-	-	-
Զուտ շահույթ/վնաս	-	-	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբեր 2006 թ.	-	-	-	-	-

Հաշվետու տարվա սկզբից մինչեւ հաշվետու ամսաթիվը

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը / Հոդվածներ	Կանոնադրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 31 դեկտ. 2005 թ.	-	-	-	-	-
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր արդյունքը եւ էական սխալների ճշգրտումը	-	-	-	-	-
Վերահաշվարկված մնացորդը	-	-	-	-	-
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ եւ վնասներ	-	-	-	-	-
Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում	899,720	-	-	-	899,720
Շահաբաժիններ	-	-	-	-	-
Զուտ շահույթ/վնաս	-	-	-	5,614	5,614
Մնացորդը առ 30 դեկտեմբեր 2006 թ.	899,720	-	-	5,614	905,334

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ (ձեւ 4)
«31» դեկտեմբերի 2006թ.
"ՖԻՆՔԱ" ՈՒՎԿ ՓԲԸ ք. Երեւան Ազատամարտի 2ա

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա ժամանակաշրջան
1. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	(1,983,106)	-
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր մինչեւ գործառնական ակտիվների եւ պարտավորությունների փոփոխությունը	70,790	-
Ստացված տոկոսներ	186,740	
Վճարված տոկոսներ	(27,465)	
Կորուստների վերականգնում	-	
Ստացված շահաբաժիններ	-	
Ստացված զուտ կոմիսիոն գումարներ	(1,430)	
Վճարված աշխատավարձ եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	(67,491)	
Վճարված հարկեր	(19,564)	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր գործառնական ակտիվների եւ պարտավորությունների փոփոխություններից	(2,053,896)	-
Տեղաբաշխված միջոցների նվազում (ավելացում)	(2,052,615)	
Ներգրավված վարկերի ավելացում (նվազում)	-	
Առեւտրային նպատակով պահվող եւ վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի նվազում (ավելացում)	-	
Ֆինանսական վարձակալության դիմաց ստացվելիք գումարների նվազում (ավելացում)	-	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	(1,281)	
2. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	(140,525)	-
Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերի նվազում (ավելացում)	-	
Այլ անձանց կանոնադրական կապիտալում ներդրումների նվազում (ավելացում)	-	
Բանկերում տեղաբաշխված ավանդների նվազում (ավելացում)	(112,054)	
Հիմնական միջոցներում եւ ոչ նյութական ակտիվներում կապիտալ ներդրումների նվազում (ավելացում)	(1,112)	
Հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(27,359)	
Հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների օտարում	-	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից	-	
3. Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	2,875,979	-
Վճարված շահաբաժիններ	-	
Բանկերից ստացված վարկերի ավելացում (նվազում)	-	
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)	1,976,259	
Վարկային կազմակերպությունների կողմից թողարկված արժեթղթերի ավելացում (նվազում)	-	
Բաժնետերերի ներդրումները կանոնադրական հիմնադրամում	899,720	
Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք գումարների ավելացում (նվազում)	-	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ֆինանսական գործունեությունից		
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների եւ դրանց համարժեքների վրա	(63,071)	
Դրամական միջոցների զուտ հոսք	689,277	-
Դրամական միջոցներ եւ դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբում	-	
Դրամական միջոցներ եւ դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջում	689,277	

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 28.06.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: